

**A Multisectoral Holistic Parents'/Caregivers' Support
Package for ECD**

በሬዲዮ ጭጫጫት የወላጆችን/አሳዳጊዎችን የልጅ አስተዳደግ
ክህሎት ለማደበር የተዘጋጀ ስክሪፕት

ግንቦት 2016

ማጠቃለያ

ምስጋና..... 3

መግቢያ..... 4

 አጠቃላይ እይታ 4

 የሬዲዮ ስፖቴ አላማ..... 4

 የሬዲዮ ስፖቶች አዘገጃጀት 5

 የሬዲዮ ስፖቶች ይዘቶች..... 6

 ገጽ ባህሪያት..... 6

ክፍል አንድ - የህጻናት ጤናና ሥርዓተ ምግብ (ከስፖት1 - ስፖት4) 8

 ንዑስ ክፍል 1:- በአስፈላጊ ጊዜያት እጅን መታጠብ 8

 ንዑስ ክፍል 2:-ህጻናትን ጡት የማጥባት ልምድን ማስተካከል..... 12

 ንዑስ ክፍል 3:-ለህጻናት ተጨማሪ ምግብ..... 14

 ንዑስ ክፍል 4:- ሙሉ ክትባት አገልግሎትን ያካተተና ወቅቱን የጠበቀ የህጻናት ጤና እንክብካቤ 17

ክፍል አራት - ለህጻናት ስሜቶች ምላሽ መስጠት (ከህጻናት ጋር ጥሩ ጊዜ ማሳለፍ) (ስፖት 5- ስፖት 7) 21

 ንዑስ ክፍል 5:- ለህጻናት ምልክቶች ምላሽ መስጠት 21

 ንዑስ ክፍል 6:- ህጻናት የስሜት አካላቶችንን የሚያነቃቃና እንዲጠቀሙ የሚያስችል ሁኔታን መፍጠር 24

 ንዑስ ክፍል 7:-በህጻናትና ወላጆች መሃል የሚደረግ ግንኙነትና ተግባራት..... 30

ክፍል ሰባት - የህጻናትን ቅድመ ትምህርት በማነጻ የወላጆችና አሳዳጊዎች ሚና (ስፖት 8 - ስፖት 12)..... 33

 ንዑስ ክፍል 8:- ለወላጆች ተረቶችንና ታሪኮችን በመንገር ከህሎታቸውን ማዳበር 33

 ንዑስ ክፍል 9:-ከህጻናት ጋር በጋራ መጫወት 36

 ንዑስ ክፍል 10:-ከህጻናት ጋር የዳበረ ወይይትና ንግግር ባህልን ማዳበር 39

 ንዑስ ክፍል 11:- የህጻናትን ንባብ መምራትና መከታተል 43

ክፍል አራት - የህጻናት ደህንነት፣ ጥበቃና ክለላ (ስፖት 12 - ስፖት 14) 46

 ንዑስ ክፍል 12:- ህጻናትን ከአካላዊና ስሜታዊ ጉዳት መጠበቅ..... 46

 ንዑስ ክፍል 13:- ህጻናትን ከጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶች መጠበቅ..... 51

ንዑስ ክፍል 14:- ወላጆች የልጆቻቸውን ክትትል ማዳበር	53
ክፍል አምስት - የልጆች ባህሪ ክትትል (ስፖት 15- 16).....	57
ንዑስ ክፍል 15:- አዎንታዊ የህጻናት ባህሪ ማረቂያ ስልት	57
ንዑስ ክፍል 16:- ቴክኖሎጂን በአግባቡ መጠቀም - ቲቪ፣ ሞባይልና ኮምፒውተር	60
ክፍል ስድስት - ልዩ ፍላጎት ያላቸው ህጻናት እና ሴት ህጻናት (ስፖት 17- 19)	63
ንዑስ ክፍል 17:- ልዩ ፍላጎት ስላላቸው ህጻናት የወላጆችን የተሳሳተ ግንዛቤ መቀነስ	63
ንዑስ ክፍል 18:- ልዩ ፍላጎት ያላቸው ህጻናት ፍላጎቶች መረዳትና ምላሽ መስጠት	67
ንዑስ ክፍል 19:- የሴት ህጻናትን አቅም መገንባት	70
ክፍል ሰባት - የሴቶች የኤኮኖሚ ተጠቃሚነት (ስፖት 20 – 22).....	74
ንዑስ ክፍል 20:- ሴቶች በቤታቸው የጋራ ንብረትና ገቢ ላይ ያላቸውን የውሳኔ ሰጪነት ማሳደግ	74
ንዑስ ክፍል 21:- በህጻናት እንክብካቤ የባሎችን/ወንዶችን ማረጋገጥ መጨመር	78
ክፍል 22:- የወላጆችን/አሳዳጊዎችን ራሳቸውን የመጠበቅ ማረጋገጥ	82
ክፍል ስምንት - እናቶች በአካባቢያቸው ያሉ ወዳጅ ዘመዶቻቸውን እገዛ በማከል የአሳዳጊነታቸውን ክህሎት እናግዝ (ስፖት 23 – 24)86	
ንዑስ ክፍል 23:- ወላጆች በልጆች መንከባከብና በቤት ውስጥ ስራ ሃላፊነት የቤተሰባቸውንና የጎረቤትና አካባቢን ሰው እንዲጠቀሙ ማግኘት	86
ንዑስ ክፍል 24:- የማህበረሰብ መሪዎችን የሃይማኖት መሪዎችን ጨምሮ በማሳተፍ የእናቶችን የአእምሮ ጤና ስለመጠበቅ	90

ምስጋና

የዚህን የወላጆች/የአሳዳጊዎች ስልጠና መመሪያ ይዘት በመምረጥ፣ የይዘቱን ጠቃሚነትና አግባብነት በማስተቸት ጥራቱን ለማሰጠብ ረጅም ሂደት ታልፏል። በሂደቱ የተለያዩ ባለድርሻ ተቋማት እና ግለሰቦች ተሳትፈዋል። የፌዴራል ትምህርት ሚኒስቴር በራሱና በተቀሩት ሁለቱ እህት ሚኒስቴር መስሪያቤቶች ስም የስልጠና መመሪያውን በማዘጋጀት ረገድ ከፍተኛ አስተዋጽኦ ለነበራቸው ድርጅቶች እና ግለሰቦች ምስጋናውን ማቅረብ ይፈልጋል። ከሁሉም በላይ የኢሴፍ ኢትዮጵያ ላደረገው የገንዘብና የቴክኒክ ድጋፍ ምስጋናውን ሲገልጽ ደስታ ይሰማዋል። በሁለተኛ ደረጃ የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የቅድመ ልጅነት እንክብካቤና ትምህርት ማዕከል፣ የትምህርት ፣ ጤና እና ልማት ኢኒስቲቲዩት ህላፊነቱ የተወሰነ የግል ከባኒያ ይህንን የወላጆች/የአሳዳጊዎች ስልጠና መመሪያ በማዘጋጀት ረገድ ላደረጉት ሙያዊ ድጋፍ ከፍተኛ አድናቆት ይገባቸዋል። በተለይም ፕሮፌሰር በላይ ተፈራ፣ ዶ/ር በላይ ሃጎስ፣ ዶ/ር ፋንታሁን አድማስ፣ አቶ ፍሰሃ ተክሉ፣ ዶ/ር ታደሰ ጃለታ እና ዶ/ር ይግዛው ሀይሌ የስልጠናውን መመሪያ በማዘጋጀት፣ በማዳበርና በማሻሻል ረገድ ላበረከቱት ሙያዊ አስተዋጽኦ ምስጋና እናቀርባለን። አቶ ቅጣው ንጉሴም የስልጠና መመሪያ ሰነዱን ወደ ሬዲዮ ሰክሪፕትና ጭወወድ በመቀየር ላደረጉት ከፍተኛ የሆነ ሙያዊ አስተዋጽኦ ምስጋና እናቀርባለን። በተጨማሪም አቶ ፍጹም አበራ የግራፊክስና እና የዲዛይን ስራዎችን በላቀ ጥራት በመሰራቱ ምስጋና ይገባዋል።

የፌዴራል የትምህርት ሚኒስቴር

መግቢያ

አጠቃላይ እይታ

ልጆችን ተንከባክቦ ማሳደግ ትልቅ ዕውቀት የሚጠይቅ ተግባር ነው። ሃላፊነቱ ከባድና ውስብስብም ነው። ለመኖር የሚያስፈልጋቸውን መሰረታዊ ፍላጎት ከማሟላትን በተጨማሪ ህጻናት በቀጣይ የተሻለ ሰብዕና ይዘው እንዲያድጉ በሁሉም መመዘኛ ብቃት ያለው ዜጋን ማውጣትን የሚያጠቃልል ሰፊ ስራ ነው። ህጻናትን ከልብና ያለምንም ቅድመ ሁኔታ መውደድን ይጠይቃል። የጥርጣሬ ስሜት ከሚፈጥሩ፣ ደህንነት እንዳይሰማቸው ከሚያደርጉ፣ ከአካላዊ ጉዳት፣ ለስነልቦናዊ ጉዳት ከሚዳርጓቸው የአደጋ ስጋቶችም መጠበቅ የወላጆች ወይም አሳዳጊዎች ሃላፊነት ነው። ልጆችን ማሳደግና መንከባክብ አካባቢያቸውን አውቀው እንዲያድጉ ማድረግ፣ ማስተማር፣ ባህሪያቸውን ማረቅ በዚህም በራሳቸው የሚተማመኑ፣ ራሳቸውን ችለው የሚቆሙ፣ በፈጠራና አስተውሎታቸው የተሻሉ፣ ሃላፊነት የሚሰማቸው ፍቅር ሰጥተው መቀበል የሚችሉ ማድረግንም ይጠይቃል።

ወላጆች ወይም አሳዳጊዎች ልጆችን የማሳደግ ሃላፊነትን በአግባቡ እንዲወጡ እውቀትም ክህሎትም ሊኖራቸው ይገባል። ይህ ዕውቀት ወላጆችና አሳዳጊዎች ራሳቸው ባደጉበት መንገድ ብቻ ህጻናቱን የማሳደግን ለምዲላ አካሄድ ያስቀራል። ከዚህ አንጻር አቅማቸውን ለማዳበር በአለም አቀፍ ደረጃ የተለያዩ ስራዎች እየተከናወኑ ይገኛሉ። ይህ ሁኔታ በኢትዮጵያም በተለያዩ አካላት ሲተገበር ይታያል። ለመጀመሪያ ጊዜ በተከለሰው የቅድመ ልጅነት ዕድገትና ትምህርት ፖሊሲም የህጻናትን ሁሉ አቀፍ ዕድገትና ትምህርት ለማሳለጥ ይቻል ዘንድ ከተለያዩ የሚመለከታቸው አጋር አካላት ጋር ትብብር በመፍጠር መስራት እንደሚያስፈልግ ተጠቅሷል። ዩኒቨርሲቲም ይህንኑ ዕድል በመጠቀም በዘርፉ ዋና ተዋናይ ከሆኑት ሰነድ የሚኒስቴር መስሪያ ቤቶች ጋር ተቀናጅቶ በቅድመ ልጅነት ዕድገት ዙሪያ የወላጆችና አሳዳጊዎችን አቅም የሚገነባ ዘርፈ ብዙ የማስተማሪያ ፓኬጅ እንዲዘጋጅ አድርጓል። ከእነዚህ ፓኬጆች መካከል አንዱ የሬዲዮ ስፖት ነው። ይህ ስክሪፕትም የተዘጋጀው ይህን ለማገዝ ነው።

የሬዲዮ ስፖት አላማ

የስፖቶቹ አላማ የወላጆችንና አሳዳጊዎችን የልጅ አስተዳደግ አቅም በማዳበር የልጆችን ሁለንተናዊ ዕድገት ማነቃቃት ነው።

የሬዲዮ ስፖቶች አዘገጃጀት

ቅድመ ስክሪፕት ዝግጅት- በቅድሚያ የተለያዩ የህጻናት እንክብካቤና ዕድገት ንድፈሃሳቦችንና የጥናትና ምርምር ውጤቶችን መሰረት በማድረግ የሬዲዮ ስፖቶች ልዩታ ስራ ተሰራ። በዋነኛነት በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከል ለዚሁ ዓላማ የተሰራው ጥናት ለስፖቶቹ ዋና መነሻ ነበር። ይህ በማዕከሉ ባለሙያዎች የተዘጋጀው ሪፖርት ከስክሪፕት ዝግጅት አንስቶ ይዘቱን ለማበጀት፣ ለማዋቀር፣ አንጓዎቹን (የሃሳብ ክፍሎችን) አውቆ ለመለየት ክፍተኛ ጥቅም ነበረው። በያንዳንዱ የስክሪፕቱ የቦታና ጊዜ ልዩነት ይዘቶቹን ለማስገባትም ሰፊ ስራ ጠይቋል።

ስክሪፕት ዝግጅት- በስክሪፕት ዝግጅቱ ከአካዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከል ባለሙያዎች ጋር ተገናኝቶ ግንዛቤን ከማሳደግ ጀምሮ በህጻናት ዕድገትና እንክብካቤ ዙሪያ ያሉ ጥናቶችን ፈትሸናል። ለዚሁ አላማ ታስቦ በተዘጋጀው ሪፖርት ላይ በመመስረት በእያንዳንዱ የስፖቱ ክፍል ላይ ያለውን አጠቃላይ ምልክታ፣ ታሳቢ የተደረጉ የህብረተሰብ ክፍሎችን፣ ያሉ ችግሮችንና የመፍትሄ ትምህርቶችንና መለወጥ የሚገቡ ልምዶችን ካለው የአገራችን ተጨባጭ ሁኔታ ጋር በማዛመድ የተዘጋጀውን ክሬቲቭ ብሪፍ ፈትሸናል። በመቀጠልም አጋር አካላት የተገኙበት የሶስት ቀናት የምክክር ወርክሾፕ በአዳማ ከተማ በማድረግ ግብዓቶች ተወስደዋል። መገናኛ ብዙሃንን በመጠቀምም በስፖቶቹ ዙሪያ ህብረተሰቡን ያሳተፈ ውይይት አካሂደናል፤ ከታዳሚው ለተነሱ ጥያቄዎችም የህጻናት ዕድገት ባለሙያዎችን በመጋበዝም ጠቃሚ ምክረሃሳቦች ተሰጥተዋል። ከዚህም የመጀመሪያውን ረቂቅ ስክሪፕት በማዘጋጀት ለሚመለከታቸው ባለሙያዎች አስተያየት አቅርቦን ለበርካታ ጊዜ አስተያየቶችን አሰባስብናል። በመጨረሻም ባለድርሻ አካላት በተገኙበት የ ቫሊዳሽን ወርክሾፕ ላይ በማቅረብ አስተያየቶችን በማሰባሰብና በማካተት የመጨረሻውን የሬዲዮ ድራማዊ ስፖት አዘጋጅተናል።

የፕሮዳክሽን ስራዎች- የሬዲዮ ስክሪፕቱ በተለየ ጥንቃቄ ከተዘጋጀ በኋላ ገጸ ባህሪያቱን ወክለው የሚተውኑ ተዋንያንን በዕድሜያቸውና በተሰጣቸው ባህሪ መሰረት ፈልጎ በማግኘት፣ ከተገኙ በኋላም ገጸ ባህሪያቱን ብቻ ሳይሆን የጭውውቱን አላማ በተመለከተ ግንዛቤ እንዲጨብጡ አድርገናል። በተለይም በጽሁፉ ውስጥ የሚገኙ ህጻናት ገጸ ባህሪያትን በመምረጡ ሂደት ሰፊ ስራ ጠይቋል። ተዋንያኑ ከተመረጡ በኋላ ያሉትን 24 ክፍሎች በቅድሚያ በግላቸው ቀጥሎም አብረዋቸው ከሚሰሩ ሌሎች ተዋንያን ጋር ተለማምደዋል። ስሜቱን ይበልጥ እንዲያመጡም የልምምድ ቀረጸ በማካሄድ በዚህ ቀረጸ አማካኝነትም ያለባቸው ክፍተት ካለ

ለዋናው ቀረጻ እንዲዘጋጁ ተደርጓል። ዋናውን ቀረጻም ያለ ምንም የጀርባ ድምጽ(ባክ ግራውንድ ሳውንድ) በማካሄድ ለኤዲቲንግ ዝግጁ የማድረግ ስራ ተካሂዷል።

ጭውውቱን ከዋናው መልዕክቱ ጋር ማገናኘት እንዲቻል፣ ድምጹንም ከአካባቢው ድባብና ድርጊት ጋር ማስማማት እንዲቻል የተለያዩ የድምጽ ግብዓቶችን (ሳውንድ ኢፌክትስ) እና እንደአስፈላጊነቱ መብቃዎችንና የስፖት አይዲና የሽግግር መብቃዎችን ማዘጋጀት ስራ ተሰርቷል።

ሁሉንም የተካሄዱ ቀረጻዎችና የድምጽ ግብዓቶች ቀረጻ ማካሄድ፣ ሁሉንም ድምጾች በየአንዳንዳቸው(ስግመንትስ) በማስገባት የስክሪፕቱን ቀረጻ ከድምጽ ግብዓቶች ጋር የማዋሃድ ስራ ተከናውኗል። በስተመጨረሻም ሁሉንም ድምጾች በየቦታቸው አስገብቶ በማዋህድ የመጨረሻው የሬዲዮ ስፖት ተዘጋጅቷል።

የሬዲዮ ስፖቶች ይዘቶች

ስፖቶቹ በአጠቃላይ ስምንት ዋና ዋና ርዕሰ ጉዳዮች ያሏቸው ሲሆን፣ በ24 ንዑስ ክፍሎች ቀርበዋል። ዋና ዋና ርዕሶቹም የህጻናት ጤናና ስርዓት ምግብ፣ ለህጻናት ስሜቶች ምላሽ መስጠት(ከህጻናት ጋር ጥሩ ጊዜ ማሳለፍ)፣ የህጻናትን ቅድመ ትምህርትን በማነጽ የወላጆችና አሳዳጊዎች ሚና፣ የህጻናት ደህንነት ጥበቃና ከለላ፣ ልዩ ፍላጎት ያላቸው ህጻናትና ሴት ህጻናት፣ የሴቶች የኢኮኖሚ የማህበራዊና ፖለቲካዊ ተጠቃሚነትና ተሳትፎ፣ የወላጆችንና አሳዳጊዎችን የራሳቸውን ሚና ማሳልበት፣ እናቶች በአካባቢያቸው ያሉ ወዳጅ ዘመዶቻቸውን እገዛ በማክል የአሳዳጊነታቸውን ክህሎት ማገዝና የወላጆች/አሳዳጊዎችን ማህበራዊ ግንኙነት በማጠናከር የአዕምሮ ጤናቸውን ማሳደግ ናቸው። በነዚህ ዋና ዋና ርዕሶች ስር በአጠቃላይ 24 ስፖቶች በድምጽ የተዘጋጁ ሲሆን የነዚህ ስፖቶች ጽሁፍ በዚህ ህትመት ውስጥ ይገኛል።

ገጸ ባህሪያት

ከገጸ ባህሪያት ቀረጻውም በቅድሚያ ምን አይነት ቤተሰብ ስንት አባላት ያሉት የሚለውን በገጸ ባህሪ ቀረጻ ወቅት በጥልቀት በመመዘን፣ ከእውነታው ያልራቀ፣ በአገራችን ተጨባጭ ሁኔታ ላይ የተመሰረተ ለማድረግ ጥረናል። የገጸ ባህሪያቱን ንግግር ከዋናው የጭውውቱ አላማ ጋር በማገናኘትና በመመጠን አሰልፎ እንዳይሆን የተቻለንን አድርገናል። በአገራችን ያለው የልጆች አስተዳደግና ሳይንሳዊ እውነታው መሃል ያለውን ርቀት መረዳቱም በጽሁፉ ዝግጅት እና ገጸ ባህሪያቱ ባህሪና ንግግር ላይ መንጸባረቅ ስለሚኖርበትም ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የባለሞያዎች

ቡድን ጋር ተከታታይና ረጃጅም ወይይቶችና የግንዛቤ ማሳደጊያ ግንኙነቶችን ማድረግ አስፈልጎናል። ወደ ህብረተሰቡ ሲደርስም የአድማጩን(አዲያንሱን) እና የመልዕክት አቅራቢውን ግብረ መልስ የሚያካትት ስለሚሆንና ከሌሎቹ የፓኬጁ ትምህርቶች ጋር የተገናኙ እንዲሆኑ የማናበብ ስራዎች ተሰርተዋል። ጭውውቱ የሚቀርበው ሰምቶ ለመረዳት ብቻ ሳይሆን ቀጣይ ወይይቶች የሚደረግበት በመሆኑም ጭምር በመልዕክቱ አማካይነት ከመልዕክት ተቀባዮቹ ወላጆችና አሳዳጊዎች ጋር ለሚኖር ተግባቦት እንዲመች በማድረግ የማዘጋጀቱ ስራ ስፋት እንዲኖረው አድርጎታል። በአጠቃላይም ይዘቱ እንዲሁም የሚጻፍበት መንገድ ከፍተኛ ጥንቃቄና የህጻናት እድገትና አስተዳደግ ባለሙያዎቹና የስክሪፕት አዘጋጆቹ መሃል ሰፊ ወይይትን ጠይቋል። ይህ በዚህ ህትመት የሚገኘው የጭውውቱ ስክሪፕት እነዚህን ሂደቶች በማለፍ የተዘጋጀ በመሆኑ በቀላል መንገድ ወላጆችን ከሳይንሳዊ የህጻናት አስተዳደግ ጋር ለማገናኘት ትልቅ አስተዋጽኦ እንደሚኖረው እናምናለን።

የሬዲዮ ስፖንሰር በአጠቃላይ 21 ገጽ ባህሪያት ያሉት ሲሆን፣ የተወሰኑት በአብዛኛዎቹ ክፍሎች፣ አንዳንዶቹ በተወሰኑት ክፍሎችና ጥቂቶቹም በሌሎች ሰዎች የሚገለጹ ናቸው። በዚህም መሰረት በስክሪፕቱ ውስጥና በዋናው የስፖንሰር ፕሮዳክሽን ውስጥ ያሉት ገጽ ባህሪያት ተከታዮቹ ናቸው።

❖ ወ/ሮ ትዕግስት - 30 ዓመቷ ሲሆን ሁለት ወንድና ሁለት ሴት ልጆች አሏት።

- ሮቤል - 6 ወር
- ናትናኤል - 3 ዓመት
- ቤቴልሄም - 5 ዓመት
- ሰላም - 7 ዓመት

❖ አቶ ድረስ 32 ዓመቱ ነው። የአራቱ ልጆች አባትና የትዕግስት ባለቤት ነው።

❖ እታገኝ የትዕግስት እናትና የልጆቻቸው አያት ናቸው። አሁን አብረዋቸው ነው ያሉት።

❖ አስካለ 33 ዓመቷ ነው። የነትዕግስት ጎረቤትም ናት። የ2 ሴትና 2 ወንድ ልጆች እናት ናት። በግቢዋ ላሞች አሉ። ወተት ታክራያለች። ልጆቹም

- ሳሙኤል - 9 ወር
- ሜሮን - 2 ዓመት

- አመለ - 5 ዓመት
- ብርሃኑ - 7 ዓመት
- ❖ አቶ ፍሰሃ የአስካለ ባለቤትና የ4ቱ ልጆች አባት ነው። የኮንስትራክሽን ስራ ባለሞያ ነው። 39 ዓመቱም ነው።
- ❖ ወ/ሮ ትርሃስ የፍሰሃ አናትና የልጆቻቸው አያት ናቸው።
- ❖ አቶ መሀመድ ገጠር ይኖሩ የነበሩና በኋላ የተፈናቀሉ ናቸው። የወ/ሮ ትርሃስ የቀድሞ ጎረቤት ነበሩ።
- ❖ ፈቲያ የ21 ዓመት ወጣትና በቅርቡ ትዳር የመሰረተች ሲሆን የ 6 ወር ነብስ ጡር ናት። የመጀመሪያም እርግዝናዋ ነው።
- ❖ ኑሪያ - የጤና ባለሞያ (ነርስ)፤
- ❖ ወይንሸት - የህጻናት እንክብካቤና ዕድገት ባለሞያ
- ❖ መምሬ አሻግሬ
- ❖ ሃጅ ሁሴን (በመምሬ አሻግሬ የሚገለጹ)
- ❖ ፓስተር አለማየሁ (በመምሬ አሻግሬ የሚገለጹ)

ክፍል አንድ - የህጻናት ጤናና ሥርዓተ ምግብ (ክሰፖት1 - ስፖት4)

ንዑስ ክፍል 1:- በአስፈላጊ ጊዜያት እጅን መታጠብ

ገፀ - ባህሪያት

- ትዕግስት - እናት
- ርቤል - የ6 ወር ህፃን
- ድረስ - አባት
- አስካለ - ጎረቤት

መግቢያ (ኢንስትሩመንት)

(የ6 ወር ህፃን ልጅ ለቅሶ ይሰማል ኢ.ፌ.ክት)

ትዕግስት: እሽሹ እሽሹ አሽሹ የኔ ቆንጆ! አይዞህ የኔ ማር! በቃ በቃ! (አያባባለችው)

ድረስ: ኸረ ቆይ ተይ። ባለቀሠ ቁጥር በቃ----- (አንጠልጥሎ ይተወዋል።)

ትዕግስት: (አሁንም የህፃኑ ለቅሶ ድምፅ ይሰማል) ናልኝ የኔ ውድ። ናልኝ ልዘልህ።

(የበር መንኳኳት ድምፅ ኢ.ፌ.ክት)

ትዕግስት: ሂድ እስኪ ይልቅ በሩን ክፈተው።

(በድጋሚ የበር መንኳኳት ድምጽ ይሰማል)

(የበር መክፈት ድምጽ)

አስካለ: እንዴት ዋላችሁ?

ድረስ: እንዴት ነሽ አስካለ?

ትዕግስት: ፈጣሪ ይመስገን! ግቢ አስካል።

አስካለ: ማሙሽ ሲያለቅስ ሰማሁ ልበል?

ድረስ: አዎ በይ!

(ሦስቱም ይሳሳቃሉ)

አስካለ: ምን ሆኖ ይሆን?

ትዕግስት: ምርመራ አላደረግንም ዶ/ር።

(አሁንም ይስቃሉ)

አስካለ: (እየሳቀች) አይ ትዕግስትዬ። እዚያ ጤና ጣቢያ---

ትዕግስት: ደግሞ ዛሬ ምን አሉሽ? (አቋርጣት)

አስካለ: ጡት ከማጥባቃችንና ከመመገባችን በፊት፣ የህፃኑን ካካ ካጸዳዳን በኋላ፣ መፀዳጃ ቤት ከተጠቀምን በኋላም እጃችንን መታጠብ አለብን ብለው ሲያስተምሩ ነበር።

ትዕግስት: የኛ እናቶች እንዲህ አድርገው ነው ያሳደጉን?! እኔም ሌሎቹን ልጆቼን ያሳደግኩት ተጨንቄ አይደለም።

አስካለ: ካላደረጉትም ስንታመም ነበር ማለት ነው። የሞቱም ይኖራሉ። እኛም እኮ በፊት ስናሳድግ በየጤና ጣቢያው ስንመላለስ ነበር። ልጅ እየታመመ ነው የሚያድገው እያልን።

ድረስ: ጎሽ እንደዚህ ንገሪልኝ። እሷ ልጁ ባለቀሰ ቁጥር ይዛው ላይ ታች ነው።

አስካለ: ሁሉንም ሃላፊነት ለእሷ እየሰጠህ ነው ማለት ነው?

ትዕግስት: ለእሱም እንዲህ ንገሪልኝ። መረዳዳት የለብንም?

አስካለ: ልጅ ማሳደግ የእናትም የአባትም ሃላፊነት ነው። ንጽህናውንም በጋራ!

ትዕግስት: እሱስ ልክ ነሽ። ንጽህናው አራስ አራስ ከማለትም ያድናል።

አስካለ: እጅ ብዙ ነገር ይካካል። ጀርም ወይም ባክቴሪያ ልናመጣበት እንችላለን። በውሃና በሰሙና እጃችንን በደንብ መታጠብ አለብን ስትል ነበር።

ድረስ: (እየሳቀ) ማናት እንዲህ ያለችው?

(ሁሉም ይስቃሉ)

ትዕግስትና አስካለ: (አንድ ላይ) ነርሷ!

(ድጋሚ ተያይዘው ይስቃሉ)

ተዕግስት: ሌላው እሺ። ቆይ ግን አሁን የህፃን ልጅ ካካ ችግር ኖሮት ነው?

አስካለ: በደንብ ነዋ! ካካውን አፅድተን አጃችንን ካልታጠብንና ከዚያ ጡታችንን በእጃችን ነክተን ካጠባን በገዛ እጃችን ለልጃችን በሽታ እንሠጠዋለን።

ትዕግስት: (ጡቷን ስታወጣ ህፃኑ ማልቀስ ይቀጥላል) አይ አለማወቅ! በሉ ታጥቤ ልምጣ! አይዞህ አይዞህ አባቴ(ታባብለዋለች ቀስ ቀስ እያለ ዝም ይላል።) ና እስኪ ወዴ አስታጥቦኝ

ድረስ: እሺ እናቴ

አስካለ: ለዚህም መፍትሄ አለው ብለዋል።

ድረስ: ማናቸው ጤና ጣቢያው?

(ሁሉም ይስቃሉ)

አስካለ: አታሹፍ ድረስ። መቼም እኔና እናንተ ከቧንቧ ጋር የተቀጠለ መታጠቢያ የለንም፤ ግን እናንተም እንደኔ ማድረግ ትችላላችሁ።

ትዕግስት: እውነትሽን ነው። ጄሪካን ክስር በሚስማር በስቶ ሚስማሩን መክፈቻና መዘገያ ማድረግ ይቻላል።

አስካለ፡ ጎበዝ ትግስትዬ። አየሽ በቀላሉ ብድግ ብለሽ መታጠብ ትችያለሽ። አትሳነፊም። ድረስ ሳይኖር አትጨነቂም።

ድረስ፡ ለሁላችንም ይጠቅመናል እንጂ።

አስካለ፡ በቀላሉ ንፅህናን መጠበቅ እየተቻለ ብዙ ህፃናት ለተቅማጥ በሽታና ለሞትም ይዳረጋሉ።

ትዕግስት፡ ሽረ ተይ በቃ ስለሞት አታውራ።

አስካለ ስለ ሞት ላለማሰብ መጠንቀቅ ነዋ!

ትዕግስት፡ እንኳንም ነገርሽኝ እናቴ። በል ለአሁን ብቻ አስታጥቦኝ።

ድረስ፡ እሺ(ይነሳል) አንቺን አስታጥቤ መታጠቢያውን አዘጋጃለሁ።

- ብሪጅ -

(የውሃ መፍሰስ ድምፅ)

ትዕግስት፡ ጎሽ የኔ ፍቅር

ድረስ፡ በይ በደንብ ሳሙና አድርገሽ ጣቶችሽ ውስጥና መዳፍሽን እሸው!

(የውሃ መፍሰስ ደምፅ)

--ብሪጅ-- /ባክ አናውንስመንት/

እናት ነዎት?! እንግዲያው ጡት ከማጥባትዎና ልጅዎን ከመመገብዎ በፊትና ህጻኑን/ህጻኗን ካጸዳዱና አርስዎም መጸዳጃ ቤት ከተጠቀሙ በኋላ እጅዎትን በንጹህ ውሃና በሳሙና በመታጠብ የልጅዎን ጤንነት ይጠብቁ!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አኦዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ንዑስ ክፍል 2:-ህጻናትን ጡት የማጥባት ልምድን ማስተካከል

ገፁ-ባህሪያት

- ትዕግስት
- አስካለ
- ፈቲያ
- ነርስ ኑሪያ

መግቢያ (ኢንስትሩመንት)

(የጎዳና ጫጫታ ድምፅ)

ትዕግስት: አስክዬ ወጥተሻል ለካ።

አስካለ: ቀድሜ እየጠበቅኩሽ ነበር ወይኔ የኔ አባት እጵረክ (ሮቤልን ትስመዋለች)

ትዕግስት: ዛሬ ሮቤል የ6 ወር ክትባት አለው።

አስካለ: ልክ ነው።ልጆች ጊዜያቸውን ጠብቀው ካልተከተቡ ለብዙ በሽታዎች ይጋለጣሉ።

ትዕግስት: ሳሙኤል ዘጠኝ ወር ሆነው ማለት አይደል!

አስካለ: ልክ ነሽ። ግን ትዕግስትዬ ሁሉንም ክትባቶች ያለማቋረጥ ተከታትለን ማስከተብ አለብን።

(የኩቴ ድምፅ፣ የመኪና ድምፅ ይሰማል)

ትዕግስት: ዛሬማ አብረን ነው የምንሰማው፤ ያቺ ፈቲያ አይደለችም እንዴ?

አስካለ: አዎን እሷው ናት።

ትዕግስት: ስንት ወር ሆናት ማለት ነው?

አስካለ: ስድስተኛ ወሯ መሰለኝ።

ትዕግስት: አዎን ትንሽ ከበድ እያለች ነው።

- ብሪጅ -

(ጤና ጣቢያ የሴቶች የጫጫታ ድምፅ ይሰማል)

ነርስ ኑሪያ፡ እንዴት አረፈዳችሁ?

(ሴቶቹ በህብረት) ደህና የተመሰገን ይሁን።

ነርስ ኑሪያ፡ ለዛሬ መጀመሪያ ከነብስ ጡሮቹ ጋር እንጫወታለን።

- ብሪጅ -

ነርስ ኑሪያ፡ የክትትል ቀናችሁን ጠብቃችሁ መምጣታችሁ በጣም ጥሩ ነገር ነው።

እንግዲህ አዚህ ውስጥ ከመጀመሪያ ወር እስከ 9 ወር የሆናችሁ አላችሁ። ዛሬ ስለ ጡት ማጥባት ነው የምንማረው።

ፈቲያ፡ በጣም ጥሩ ነው።

ነርስ ኑሪያ፡ እንደ ወለዳችሁ ቀዳሚው ጉዳይ ምንድን ነው ለእናቶች? (አፍታ) እሺ ትዕግስት

ትዕግስት፡ መቼም ምጡ አለ፤ እ --- ጭንቀቱም አለ። ምን መስራት ይቻላል?

ነርስ ኑሪያ፡ ትክክል ነሽ ድካሙም ጭንቀቱም አለ። ግን ደግሞ በመጀመሪያው አንድ ሰዓት ሌላ እጅግ አስፈላጊ ነገር አለ።

አስካለ፡ ልጃችንን በፍቅር እናቅፋለን።

ነርስ ኑሪያ፡ እርግጥ ልጆች እንደተወለዱ ከሰውነታችን ጋር ንክኪ ማድረግ አለባቸው። ይህ እጅግ አስፈላጊ ነው። ሌላ በጣም ጠቃሚው ነገር ህፃናቱን በመጀመሪያው አንድ ሰዓት ጡት ማጥባት ነው። የመጀመሪያው የእናት ጡት ወተት ወይም እንገር ለህፃናት ክትባት ማለት ነው። ከብዙ በሽታ ይከላከልላቸዋል። የህፃኑ አንጀት በደንብ ተፈጥሮአዊ ስራውን እንዲሰራ ይጠቅማል፤ ጨንፈውንም ያጥብለታል። በእርግጥ እስከ 6 ወር የእናት ጡት ወተት ብቻ ነው የምንሰጠው።

ፈቲያ፡ ከእናት ጡት ወተት ውጪ ቢወስዱስ?

ነርስ ኑሪያ፡ ከእናት ጡት ውጪ ለህፃኑ ምንም ነገር መስጠት የለብንም። በመጀመሪያው አንድ ሰዓት ውስጥ ህፃኑ የእናቱን ጡት እንዲጠባ ካደረገው ለተለያዩ ህመሞች አይጋለጥም። የሠውነት ክፍሎቹ ጤናማ ተፈጥሮ ስራቸውን እንዲያከናውኑ ያግዛቸዋል። ግልፅ ነው እናቶች?

(ሁሉም በጋራ - አዎን)

ነርስ ኑሪያ፡ ያልገባችሁ ነገር አለ?

ትዕግስት፡ ግንክ መጀመሪያ የሚወጣው ወተት ወፍራም ነው። ለጨንፈው አይከብደውም?

ነርስ ኑሪያ፡ እንደውም ተቃራኒው ነው። ጨንራውን ያፀዳል። ልጆች በተቻለ ፍጥነት ከተወለዱ በኋላ እስከ አንድ ሰዓት ባለው ጊዜ የእናታቸውን ጡት ማግኘት አለባቸው።

- ብሪጅ - /ባክ አናውንስመንት/

ህፃናት እንደተወለዱ የእናታቸውን የጡት ወተት እንዲያገኙ እናድርግ። እስከ 6 ወራቸውም የእናታቸውን ጡት ወተት ብቻ እንዲወስዱ በማድረግ ጤንነታቸውን እንጠብቅ!!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አኦዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ንዑስ ክፍል 3:-ለህጻናት ተጨማሪ ምግብ

ገፁ-ባህሪያት

- ትዕግስት
- አቶ ድረስ
- ህፃን ሮቤል
- ወ/ሮ እታገኝ

መግቢያ(ኢንስትሩመንታል)

(የህጻን ለቅሶ ድምፅ - ኢ.ፌ.ክት)

ትዕግስት፡ ወይኔ ልጄን ምን አባቴ ይሻለኛል ድረስ?

አይዞህ የኔ ወድ እሸሽ እሸሽ የሮብዬ እናት----- ወተቱን በጉያ----- ማሩን በከባያ ይዘሽለት----- ቶሎ ነይለት!

(የለቅሶው ድምፅ ይቀንሳል)

ትዕግስት፡ የሮብዬ እናት-----

ድረስ፡ (ከውስጥ) ጡት አልጠባም እንዴ?

ትዕግስት፡ እሱስ ጠብቷል ግን አልጠገበም መሰለኝ።

ድረስ፡ (ወደነሱ አየቀረበ) እንግዲህ ደጋግሜ ነግራሻለሁ። በደንብ መብላት አለብሽ። ፈሳሽም ውሰጁ።

ትዕግስት፡ የኔ መብላት ብቻውን ይበቃል ብለህ ነው?

ድረስ፡ እኔማ ይሄው በደንብ እየበላሁ ነው። ማን ለብቻሽ አለሽ?

ትዕግስት፡ (እየሳቀች) እያሾፍክ መሆኑ ነው። ትላንት ጤና ጣቢያ እንደተነገረን

ድረስ፡ እሰይ እሰይ! ባለቤቴ ሳይንሳዊ አስተዳደግ እየተማረችልኝ ነው።

ትዕግስት፡ ቀልድ አንተ! ይልቅ ህፃናት 6 ወር ከሞላቸው ተጨማሪ ምግብ እንደሚያስፈልጋቸው የጤና ባለሞያዎ ነገረችኝ።

ድረስ፡ ይሄ ጥሩ ነገር ነው።

ትዕግስት፡ ሮቢ 6 ወር ሆነው አይደል? የግድ ተጨማሪ ምግብ ያስፈልገዋል። ሮቤልን የአስቤዛ ዝርዝር ውስጥ እናስገባው ለማለት ነው።

ድረስ፡ ታዲያ ለምን ወተት አንከራይም? አንደውም ከአስካለ አንከራያለን።

ትዕግስት፡ ብቻውን አይበቃም የተመጣጠነ ምግብ ያስፈልገዋል።]

ድረስ፡ ምክሩን ነው ምግቡንም ጨምረው የሚሰጡን?

ትዕግስት፡ (እየሳቀች) እነሱ ምክሩን ከሰጡን ለልጃችን ከምግብ በላይ እንደሰጡን ቁጠረው።

ድረስ፡ ታዲያ ምን ምን ይብላ አሉ?

ትዕግስት፡ ከሶስት ወይንም አራት የምግብ ዘሮች የተወጣጣ ምግብ በየዕለቱ መስጠት አለበት።

(ህፃኑ አሁንም ያለቅሳል)

ትዕግስት፡ አይዞህ የኔ ውድ። አሁን ከአባትህ ጋር ስላንተ እያወራን ነበር። የኔ አምበሳ! የኔ ፍቅር!

(እሹሹ እሹሹ----- የኔማ ሮቢ... የኔ---- ፍቅር...) ይሄው ምግብም እስኪዘጋጅ ጡትህን ጥባ!

ድረስ: ለሱም ላንቲም ጤና ጥሩ ነው ማለት ነዋ!

ትዕግስት: ጎሽ የኔ ባል! በል እንግዲህ ፈጠን ብለን ገንዘቡን እናዘጋጅ።

ድረስ: ሶስት አራት የምግብ አይነቶች ያልሻቸው ምንድን ናቸው?

ትዕግስት: እንግዲህ የጤና ባለሙያዎ እንደነገረችን እንደ ወተትና ስጋ፣ እንቁላል ያሉ የእንስሳት ውጤቶች

ድረስ: እሺ?

ትዕግስት: ጥራጥሬዎች እንደ በቆሎ፣ ማሽላ፣ አጃ፣ ሩዝ፣ ባቁላ የመሳሰሉ

ድረስ: ቀጥይ 3ኛ

ትዕግስት: (አብረው እየሳቁ) ዝም ብለህ ተማር። ከዚያ ደግሞ ምስርና የምስር ዘሮች

ድረስ: አራተኛ

ትዕግስት: አራተኛው ማ አትክልት እና ፍራፍሬ በለው።

ድረስ: አቤት ትዕግስትዬ ጎበዝ እኮ ነሽ። ግን ማስታወሻ ይዘሽ ነው በቃልሽ?

ትዕግስት: ተውንጂ ባሌ የልጅ ጉዳይ እኮ ነው። ይህ ውልህ ጥራጥሬዎቹን እና ምስር ዝርያዎቹን በተመጠነ አጥሚት ማዘጋጀት ይቻላል።

ድረስ: የቀሩትስ?

ትዕግስት: የቀሩትንም አቅማችንን መፈተሽ ነው። ወተትና ሌሎችም የእንስሳት ውጤቶችን ወተት መከራየት እንደ አስፈላጊነቱም ስጋ ወደ ቋንጣ ቀይሮና አብስሎ በምግብ ውስጥ ጣል እያደረጉ መስጠት ነው። እንደ ሾርባ በቀጭኑ ሳይሆን በደንብ ደልደል ወፈር አድርጎ ማብላትም አስፈላጊ እንደሆነ ነው የነገረችን። የእንስሳት ውጤቱን እንዲያገኝ በፈላ ወተት ማብላት እንደሚያስፈልግ ተምራያለሁ። ጎመን፣ ድንች፣ ካሮትና ሌሎችንም አትክልቶች እንዲሁ አብስሎ መመገብ፣ ፍራፍሬዎችንም ማብላትም ያስፈልጋል።

ድረስ: በጣም ጥሩ።

ትዕግስት: በዕድሜው እየመጠኑ ከ3 እስከ 4 ጊዜ ቢሰጠው የእኔ የጡት ወተት ደግሞ ተጨማሪ ሆኖት ያለችግር ያድጋል።

ድረስ: ድንቅ ነሽ ባለቤቴ!

(ስልኩ ይጠራል ኢ.ፌ.ክት)

ድረስ፡ ሰአቱ ሄደ መሠለኝ፡፡ከስራ ቦታ ነው፡፡ በይ እንግዲህ ደህና ዋይ፡፡

ትዕግስት፡ ደህና ዋልልኝ፡፡

(ይሳሳማሉ)

ድረስ፡ (እዳ) ይላል፡፡ ይሄ ለልጄ ነው፡፡

(ይሳሳቃሉ)

ብሪጅ - /ባክ አናውንስመንት/

ህጻናት ከተወለዱ ከ6 ወር ጀምሮ ተጨማሪ የተመጣጠነ ምግብ እንዲያገኙ እናድርግ!! በአካባቢያችን በቀላሉ የሚገኙና የሚዘጋጁ የእንስሳት ተዋፅዖ ምግቦች፣ ጥራጥሬዎች አትክልትና ፍራፍሬ በቀን ከሶስት እስከ አራት ጊዜ ለልጅዎ ይመግቡ!!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አሰደ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በመያዝ ድጋፍ ተሳትፏል፡፡

ንዑስ ክፍል 4:- ሙሉ ክትባት አገልግሎትን ያካተተና ወቅቱን የጠበቀ የህጻናት ጤና እንክብካቤ

ገፀ ባህሪያት

- አስካለ
- ፍስሃ
- ትርሃስ
- መሃመድ

መግቢያ (ኢንስትሩመንት)

(የህፃን ልጅ የመረረ ለቅሶ)

አስካለ: እኔን ልጅ! እኔን እናትህን። ወይኔ ጉዴ! እማዬ እስኪ ያንን የሽንት ጨርቅ አቀብይኝ።

አስካለ: ቆይ ልቀይርለት ዝም ይላል። ናልኝስኪ የኔ አባት(ይዛው እያስተኛኛው)(እያለቀሠ ነው)አዎን እንደዚህ ተኛ። እስኪ ላውልቅልህ። አዎን። አቤት! አቤት! ወይኔ ጉዴ!? ይሄ ልጅ ተቅማጥ ይዞታል።(ጨኸቱ አልቆመም።)

(የበር መንኳኳት ድምፅ)

አስካለ: ፍሰሃ ነው የሚሆነው እማዬ።

(የበር መክፈት እና መዝጋት ድምፅ በኢፌክት)

ፍሰሃ: እንዴት ዋላችሁ? ምን ሆኖ ነው የሚያለቅሠው? ውጪ ሁሉ ይሰማልከ!

መሃመድ: ቤቶች እንደምን ናችሁ?

ትርሃስ: እንዴት ዋላችሁ? መሃመድ እንዴት ነህ?

አስካለ: እንዴት ዋላችሁ? አረፍ በሉ። ተቅማጥ ሳይዘው አይቀርም።

ፍሰሃ: ባንቺ ጥንቃቄማ ተቅማጥ ከያዘው።(አንጠልጥሎ ይተወዋል።)

አስካለ: በጣም ቀጭን ነው ካካው። በዚያ ላይ አላቆመም። ጨኸቱም ሆዱን እያመመው ይሆናል።

ትርሃስ: ወንድሜ መሃመድ መጥቼም ሳላያችሁ።

መሃመድ: ቦታውስ መች ያመቻል ብለሽ ነው ትርሃስ? ልጆች ደህና ናቸው አይደል?

ትርሃስ: ደህና ናቸው። አንተስ ጋር? እመጫቷስ እንዴት ናት? አዲሷስ ህጻን?

መሃመድ: አይ ትራስዬ! የተፈናቃይ እመጫት?! ተይኝ እስኪ። ልጅ አለ። ትምህርት የለ ምን የለ።

አስካለ: መቼ ይሆን ጣጣችን የሚያበቃው? ግን ህጻኑ ክትባቱን እየተከተበ ነው?

መሃመድ: እስካሁን አዎ። ቀጥሎ ያለውን ፈጣሪ ያውቃል።

አስካለ: ግን እኮ ሁሉንም ክትባቶች መውሰድ ያስፈልጋል። ከተቋረጠ ወይ ከተዘለለ ችግር አለው።

(የህፃኑ ጨኸት ቀጥሏል።)

መሃመድ: ምን ይሻላል እያለቀሰ አይደል?

ፍስሃ: ወይ ወደ ህክምና እንወሰደው ይሆን?

አስካለ: (አይዘህ የኔ አባት!) (ወዲያው ወዲያው ያለቅሳል) ትኩሳት እንኳን የለውም። ግን ደግሞ ለቅሶውም አያቋርጥም።

አስካለ: ክትባቱንም ሠሞኑን ነው የወሠደው።

ትርሃስ: ያንን ቅጠል ጨምቀን እንስጠው እያልኳት ነበር። የኔ ልጅ ዘመናዊ ነኝ ብላ ይሄው ማባሪያው ራቀ።

አስካለ: ነግሬሽ የለ! ከሃኪም ትዕዛዝ ውጪ ምንም አይነት ነገር ለልጆች አይሰጥም።

ፍስሃ: እማዬ እሱ እንኳን እውነቷን ነው። ታዲያ ምን ይሻላል?

አስካለ: ከሰዐት በኋላ ራሱ 3ኛው ነው። ቆይ ኦ አር ኤሱን ላዘጋጅለት።

ፍስሃ: ላምጣልሽ ። ስኳር ጨው እንዲሁም ንፁህ ውሃ አይደል?

አስካለ: አዎን(አይዘህ አባዬ)(እያለቀሰ ነው)

(የኮቴ ድምፅ ይሰማል)

ፍስሃ: ይሄው! --- አንድ ሊትር አይደል ውሃው?

አስካለ: ልክ ነው። አስኪ ማንኪያው? አዎን የሻይ ማንኪያ ነው።

ፍስሃ: ስኳሩ ስንት ነው?

አስካለ: ስድስት ማንኪያ ስኳር(የመንቃጨል ድምጽ) ቆይ ቆይ ድርብላ ላይ እያደረግክ። አ--- ምን!

ፍስሃ: ይሄው ስድስት ማንኪያ ስኳር!

አስካለ: ከዚያ ደግሞ ግማሽ ማንኪያ ጨው ጨምርበት!

ፍስሃ: ይሄው ላማስለው አይደል?

አስካለ: እሺ። በጣም ጥሩ። አቀብለኝ። ቀስ ብዬ ላጠጣው (ትቀበለዋለች) እንካ የኔ ውድ። ጎሽ ጎበዝ።

ፍስሃ: አይ የኔ ሚስት ራስሽኮ ሃኪም ሆነሻል።

አስካለ: የመጀመሪያ ሃኪሞች እኛ ነን። ካልተሻለው ይዘነው እንሄዳለን።

ፍሰሃ: ተቅማጡ እዚህ ይታከማል ማለት ነው።

አስካለ: አይደለም። ደም የቀላቀለ ተቅማጥ ከሆነ በፍጥነት ህክምና ማግኘት አለበት። ይህ የለውም። የአተነፋፈስ ችግር ካጋጠመው፣ የማያቋርጥ ሳልም ካለው በፍጥነት አምጡት ብለዋል። አሁን ሳሚ እነዚህ ከባድ ምልክቶች የሉትም።

ፍሰሃ: ክትባቱን መውሰዱም ሳይጠቅመው አይቀርም።

አስካለ: ሁሉንም ክትባቶች አላቋረጠም። ተመስገን ነው። ሀኪሞቹ ሲነግሩህ በጣም ያሳዘናል። በተቅማጥ ብቻ ብዙ ህፃናት ይሞታሉ።

ፍሰሃ: አንቺ ግን እንዴት ነው የቀጠሮውን ቀን የምታስታውሻለህ?

አስካለ: የኔን ተወው። አንዳንድ ወሩን ሰብል በሚደርስበት፣ በአጨዳ ጊዜ፣ በበዓላት ወይንም በሌላ ምልክት ያደርጋል። ቀኑን ደግሞ ጽዋ በሚጠጣበት፣ በወርሃዊ በዓላት ወይንም በሌላ ሁኔታ ቀኑን ይይዛል። እንደዚህ ከተማ ቀመስ በሆኑ አካባቢዎችና ትምህርቱ ባላቸው ሰዎች ደግሞ የቀን መቁጠሪያ አለ።

መሃመድ: እኛ ተፈናቃዮች ጋ እንኳን ቀኑንና ወሩንም መለየት አስቸጋሪ ነው። ሲሞላላቸው መጥተው ይከትባሉ። ግን አንዳንድ ራሳችን ጤና ጣቢያ ስለምንሄድ እንደዚህ ቀኖቹንና ወሩን መያዝ እንችላለን ማለት ነው። አስካለ ጥሩ ነገር ነው የነገርሽኝ። እኔም ለሌሎቹም እነግራለሁ። ግን እንደው ክትባቱ ሳይኖር ችግር ነውን። ዘዴው ምርጥ ነው።

አስካለ: ክትባት ሳይወስዱ ሲቀሩ ራሱ ለተቅማጥ፣ ኮሌራና ሌሎችም በሽታዎች ይጋለጣሉ።

ፍሰሃ: አሳዛኝ ነው። የተፈናቃዮች መንደሮች ለህፃናት ጤንነት እጅግ አደገኛ ናቸው። መንከራተታቸው አንሶ ደግሞ በሽታው። የጥይት ጨኸት አረ ስንቱ! ይህ ሁሉ አንሶ ደግሞ በሽታና ሞት!!

መሃመድ: በሽታወስ ቀላል መሰላችሁ? አይኔ እያየ የሞቱ ህጻናት አሉ።

ትርሃስ: እኔ አፈር ልብላላቸው! ያለ ሃጢአታቸው!!

ፍሰሃ: ተፈናቃዮቹ ጋር እኮ ለልጆች በጣም አስቸጋሪ ነው። ንዕህናው፣ ሙቀቱ፣ ደህንነቱም አስተማማኝ አይደለም።

ትርሃስ: እስኪ እሱ በቃችሁ ይበለን።

ፍሰሃ: ሳሚ ዝም አለ አይደል? ተሸሎት ነው?

አስካለ: እስኪ ትንሽ እንደዋለ! ካልሆነ ወደ ህክምና እንወስደዋለን።

- ብሪጅ - /ባክ አናውንስመንት/

ህጻናትን በማስከተብ ከተለያዩ በሽታዎች የተጠበቁና የእድሜ ልክ በሽታ የመከላከል አቅም እንዲኖራቸው እናገዝ!!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒቤፍ የገንዘብ፣ አኦዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ክፍል ሁለት - ለህፃናት ስሜቶች ምላሽ መስጠት (ከህጻናት ጋር ጥሩ ጊዜ ማሳለፍ) (ስፖት 5- ስፖት 7)

ንዑስ ክፍል 5:- ለህጻናት ምልክቶች ምላሽ መስጠት

ገፀ ባህሪያት

- ትዕግስት
- ናትናኤል - ቤተልሄም - ሠላም
- አስካለ
- ህጻን ሮቤል
- ህጻን ሳሙኤል

መግቢያ (የመግቢያ ኢንስትሩመንታል)

(የህፃናት የጫወታ ጫጫታ - ኢ.ፌ.ክት)

ትዕግስት፡ ልጆች ቀስ እያላችሁ ተጫወቱ እንዳትወድቁ። አያታችሁንም አታስቸግሩ።

(ለአስካለ) ይህ ቅዳሜ እና እሁድ ሲመጣ እኮ ቤታችን ገበያ በይወ።

አስካለ: ደስ ይላል። ይጫወቱ ። ለልጆች ጨዋታ አስፈላጊ ነው ይሉ የለ?

ትዕግስት: እሱስ ልክ ነው። (በየመሀሉ የህፃናት ጫጫታ ይሰማል።)

አስካለ: ባባን ይገፍልሽ እንደዚህ ስመጣና ስጨምርልሽ ደግሞ ተይው። ይሟሟቃል።

(ይስቃሉ)

ትዕግስት: እንዳያስቸግረኝ አይደል? (እንደመቀየም) ይልቅ ልጅሽ እየተቁነጠነጠ ነው። ምን ሆኖ ይሆን? (ትንሽ የመቁነጥነጥ ደምፅ)

አስካለ: ልክ ነሽ። አስተቃቀፌ ምቹት አልሠጠውም መሠለኝ።

ትዕግስት: ለምን እዚህ ሶፋው ላይ አታስተኚውም።

አስካለ: እሺ ። እንዳይጎረብጠው በደንብ ልደልድልለት

(የልብስ ማንከሻኮሽ ድምፅ)

(የትዕግስትም ልጅ የማልቀስ ድምፅ አወጣ)

ትዕግስት: ምግቡን አቆየሁበት መሠለኝ። (ጮክ ብላ) አማዬ አልቀዘቀዘልሽም? አሁን እሰጠዋለሁ።

(የህጻኑ ለቅሶ ቀጥሏል)

ለእናቷ- ጎሽ አመጣሽልኝ? አስካልዬ ማንኪያውን አቀብይኝ።

አስካለ: ገና ተቀቅሎ እንደ ወጣ ነው ትንሽ ይቀዝቅዝልሽ።

ትዕግስት: ያው ንፁህ ቀዝቃዛ ውሃ አለልሽ።

(የሰሃንና የማንኪያ ድምጽ) እንካ የኔ ውድ። የኔ ፍቅር(ትዘምርለታለች)

ጨረቃ ድምብሎቃ -----

አስካለ: የህፃናት መዝሙር ብታወጪ ያዋጣሻል።

(አብረው ይስቀሉ)

ትዕግስት: ምን አባቴ ላድርግ? ትንሽ ካለቀሰ ውስጤ ይንቦጫቦጫል።

አስካለ: አይ ትዕግስትዬ! ሁላችንም እኮ ነን።

ትዕግስት: ሁሉም እናት መሰለሽ? ስንት እናቶች አውቃለሁ መሰለሽ? በራሱ ጊዜ ዝም ይላል ብለው የማይደነግጡ።

አስካለ: እሱማ ስህተት ነው። ልጆኮ ያለ ምክንያት አያለቅስም። መቁነጥነጥ፣ ምቹት ማጣቱ ያለምክንያት አይደለም።

ትዕግስት: መቼም በዚያች የህጻናት እንክብካቤና ዕድገት ባለሞያ ያላወቅሽው የለም።

(ይስቃሉ)

አስካለ: ባምር ጠላሁ ወይ አለች አሉ ሴትዬዎ! ልጄን በመልካም ሁኔታ እንዳሳድግ እንዴት እንደጠቀመኝ። አሁንም አንቺም ተከትለሽኛል።

ትዕግስት: እውነት ነው።

አስካለ: እነሱም የሚሉትኮ ልጆች ያለምክንያት አያለቅሱም ነው። ወይ እርሷቸዋል፣ አሟቸዋል፣ ያልተመቻቸው ነገር አለ፣ ሆድ ቁርጠት አለ ወይም ከመጠን በላይ ሞቋቸዋል... ብቻ የሆነ ችግር ይኖርባቸዋል። ታዲያ እኛ ይህንን ምልክት አይተን መረዳት አለብን።

ትዕግስት: አሁን ባለፈው ርባልዬ ያለቅሳል። እርቦታል ብዬ ምግብ ብሰጠው፣ መኝታውን ባስተካክል ያልሞከርኩት ነገር የለም። ቆይስኪ ብዬ መኝታውን ስገልጠው ናትናኤል መጫወቻውን ለካ ሳያውቅ ከመሸፈኛው ጋር አድርጎታል። ይህ ወልሽ ስንት ቆይቼ መሰለሽ ያወቅኩለት። ታዲያ በቆረቆረው በኩል እየተንቀሳቀሰ ነበር።

አስካለ: ህፃናቱን በየደቂቃው ስሜታቸውን መከታተል አለብን።

ትዕግስት: አይን አይናቸውን ማየቱ ራሱ ደስ ይል የለ?

አስካለ: እኮ የህፃኑንም የኛንም ፍቅር ይጨምራል። በዚያ ላይ ስንከታተላቸው ስሜታቸውን እንረዳለን። የሚፈልጉትን እናውቃለን። እንደኛ አፍ አውጥተው ስለማይናገሩ በተለያዩ መንገዶች በመጠቀም፣ በምልክት፣ በእንቅስቃሴያቸው፣ በድምፅ፣ በመቁነጥነጥና በተለያዩ ጥቆማዎች ነው የሚገልፁት። ተፈጥሮ ራሱ ይገፋቸዋል። በዚህ ጊዜ ልጆችን በትኩረት ማንበብ ያስፈልጋል። የሚሰጡንን ምልክት ተረድተን ምላሽና መፍትሄ መስጠት አለብን።

ትዕግስት: አሁንስ ሳይበቃው አልቀረም። አፉን መዘጋት ጀመረ።

አስካለ: ጠግቢያለሁ ነው?

ትዕግስት: እሰይ የኔ አንበሳ የኔ ፍቅር። አፉን ልጥረግለት ቆይ። (ብድግ እንደማድረግ አይነት ድምፅ) እስኪና እስኪና የኔ ቆንጆ! እየሳቅክልኝ ነው? አንዴ አግሳና ደግሞ ትተኛለህ።

አስካለ: የኔውም ተመቸው። ሰላማዊ እንቅልፍ ላይ ነው። ህፃናት የሚሰማቸውን ነገር በተለያዩ ምልክቶች ሲገልፁ ገብቶን ተረድተናቸው ሲበርዳቸው ካሞቅናቸው፣ ምቹት ሲጎላቸው ምቹት ከሰጠናቸው፣ ሲርባቸው ከመገብናቸው ደስተኛ ይሆናሉ። በመልካም ጤንነትም ያድጋሉ። የልጆቻችንን ስሜት ማንበብ ካልቻልን ለችግርም ሊዳረጉ ይችላሉ።

ትዕግስት፡ እናቴ ልጅ በእድሉ ያድጋል ብሎ ነገር ድሮ ቀረ።

አስካለ፡ የህጻናት ባለሞያዎማ በየጊዜው ለልጆች የምናደርገው ክትትል ለእድገቱ እጅግ ጠቃሚ ነው። የህፃኑንም በፍጥነት ነገሮችን የመረዳት አቅም ይጨምራል ትላለች።

(የልጆች ጫጫታ ድምፅ)

ይሰማል - በኢ.ፌ.ክት)

- ብሪጅ - /ባክ አናውንስመንት/

እናቶችና ተንከባካቢዎች ህጻናትን በትኩረት እንረዳ። ሲርባቸው፣ ሲያማቸው፣ ምቹት ሲያጡ፣ ሲያለቅሱ ወይም ሌሎችን ምልክቶች ሲያሳዩ ችግራቸውን ተረድተን ፈጣን ምላሽ እንስጣቸው!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አሰዳ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በመያዛዎ ድጋፍ ተሳትፈዋል።

ንዑስ ክፍል 6:- ህጻናት የሰሜት አካላቶችንን የሚያነቃቃና እንዲጠቀሙ የሚያስችል ሁኔታን መፍጠር

ገፀ ባህሪያት

- ሰላም
- ቤቴልሄም
- ናትናኤል
- ትዕግስት
- አስካለ

(መግቢያ - ኢንስትሩመንት)

ቤቴልሄም፡ ወንድሜ ያዕቆብ - ወንድሜ ያዕቆብ

ተኛህ ወይ ተኛህ ወይ

ደውል ተደወለ (2) ተነሣ

(ሳሎን ቤት ውስጥ ህፃኑ ርቤል ሰፋ ላይ ተንጋሏል። ራቅ ብሎ ከርቤልና ናትናኤል ፊትለፊት ሰላምን ፍራሽ ላይ ብርድ ልብስ ለብሶ እንደተኛ ሰው አስመስላለች። ቤቴልሄም እየዘመረችላት ነው።)

ትዕግስት፡ (እየሳቀች) ወይ እናንተ ልጆች

ቤቴልሄም ትቀጥላለች፡ ወንድሜ ያዕቆብ(2) ተኛህ ወይ(2)

ደውል ተደወለ(2) ተነሣ(2)

(የሮቤል የደስታ ሣቅ በኢፌክት ይሰማል)

እሺ እነሳለሁ እሺ እነሳለሁ

ፊቴን ታጥቤ ጥርሴን ቦርሼ

ልብሴን እለብስና ቁርሴን እበላና

ትምህርት ቤት እሄዳለሁ

መልካም እውቀትን እገብያለሁ።

(ትዕግስትና አስካለም በአግርሞት

ይስቃሉ)

ትዕግስት፡ እኛ አንዳንዴ ስናጫወታቸው፡ መዝሙር ስለምናዘምራቸው ያው ለምደባቸው ነው።

አስካለ፡ ጥሩ ነው። ደስ ይላል። ጥረታችን ፍሬ እያፈራ ነው ማለት ነው። በዚያ ላይ ደግሞ እኮ ቤታችን ራሱ ለልጆች ለጫወታና ብዙ ነገሮችን ለማወቅ የሚያስችል መሆን አለበት።

ትዕግስት፡ እንደምን ያለ ጫወታ?

አስካለ፡ እይው አሁን ያንቺን ቤት። መሃል ላይ ሰፋ ያለ መጫወቻ ቦታ የለውም። ወንበሩ፣ የቡና ዕቃው፣ ቦታ ቦታ ስላልያዘ ለመጫወቻ አይሆናቸውም። በዚያ ላይ ደግሞ ህጻናት

በስሜት አካሎቻቸው አማካኝነት ብዙ እውቀት እንዲያገኙ ቤታችንና እካባቢው ለዚያ የተመቸ እንዲሆን ይመከራል። ህጻናት በቀላሉ በአይን አይተው፣ በአፍንጫ አሽትተው፣ በእጅ ዳሰው፣ በጀሮ ሰምተውና በምላስ ቀምሰው የሚለዩዋቸው ነገሮች ሲኖሩ ለእድገታቸውና ትምህርታቸው ጠቃሚ ነው።

ትዕግስት: እንዴት ነው ለስሜት አካላቸው የተመቸ የሚሆነው?

አስካለ: የሚያዩት፣ የሚዳስሱት፣ የሚያሸቱት፣ የሚሰሙትና የሚቀምሱት ነገር በአቅራቢያው ካለ በቀላሉ ነገሮችን ይረዳሉ። እኛ ራሳችንም ደግሞ አንዳንዴ ጥያቄዎችን በመጠየቅ የስሜት አካላቸውን ማነቃቃት እንችላለን።

ትዕግስት: እስኪ በይ ቀጥይ። እኔም አንቺን አይቼ እከተላለሁ።

አስካለ: ቤቲ ነይ እኔ አንድ ጥያቄ አለኝ።

አስካለ: ጎበዝ አሉ ጋር ቁሚ! እንደሱ ፊትሽን ወደ እኛ። እሺ --- ከኋላሽ ከኩርሲው በላይ ግድግዳው ላይ ምን አለ?

ቤቴልሄም: ፎቶ ነዋ

አስካለ: ፎቶ ነው። ግን የምን ፎቶ ነው?

ቤቴልሄም: አውቃለሁ።

ትዕግስት: እሺ ንገሪና!

ቤቴልሄም: የእናቴና የአባቴ ነዋ!

አስካለ: (ያጨበጭባሉ) የቲጂና የድረስ ፎቶ ነው። አንድ የመጨረሻ ጥያቄ ልጠይቅሽ ---- የፎቶው ቀለም ምን አይነት ነው? (በጥያቄ እና ለልጅ በሚሆን አነጋገር)

ቤቴልሄም: የድሮ ቀለም ነዋ!

አስካለ: እኔ የጠየቅኩሽ ጊዜውን አይደለም የቀለሙን አይነት ነው።

ቤቴልሄም: አረንጓዴ ምናምን ማለትሽ ነው?

አስካለ: ከ ----- ዎ ! (ቃሉን አስረዝማ)

ቤቴልሄም: ፎቶው ግን የድሮ አንደሆን አምነሻል አይደል?

አስካለ: (እየሳቀች) አዎን አምኛለሁ።

ቤቴልሄም: ኤቭስ አታደርገኝም?

(ሁሉም ይስቃሉ)

አስካለ: (ሳቁ ድምጹ ላይ እያስታወቀ) አላደርግሽም።

ቤቴልሄም: ቀለሙ ለአንዳንድ ቦታው ጥቁር አንዳንድ ቦታ ነጭ ነው።

(በጋራ ሁሉም ያጨበጭባሉ)

ትዕግስት: ጎበዝ የኔ ልጅ! አሁን ደግሞ እኔ ልጠይቅ?

ቤቴልሄም: እንዴት እማዩ ደግሞ? እናንተ ደግሞ መጠየቅ ብቻ ነው? መሸለም የለም?

(ይስቃሉ)

ትዕግስት: (እየሳቀች) ትሸለሚያለሽ የኔ ልጅ! አንቺ ብቻ መልሼ። ሰላም እያየሁሽ ነው። ነይ ተመለሽ። አንቺም ሌላ ጊዜ ተጠይቀሽ ከመለስሽ ትሸለሚያለሽ። አሁን የድምጽ ጥያቄ ነው የምጠይቅሽ።

ቤቴልሄም: ሽልማቱን ግን እንዳትረሺ።

ትዕግስት: ግድ የለም። ሁለት ድምጾችን አሰማሽና የምን እንደሆነ ትነግሪኛለሽ።

የመጀመሪያው ኩ ኩ ኩ ኩኩሉ (የዶሮ ጩኸት ታሰማታለች)

ቤቴልሄም: (በደስታ ሳቅ) ይህም የዶሮ ነው። (አሷም እንደዶሮ ትጮሃለች)

(ይሳሳቃሉ)

ትዕግስት: ሁለተኛውን ድምጽ ደግሞ ስሚ። ወ.ወ.ወ.ወ. ወ.ወ. (የውሻ ድምጽ)

ቤቴልሄም: አውቃለሁ። (በልጅ ድምጹ) የቡቺ ነው።

ትዕግስትና አስካለ (በጋራ ያጨበጭባሉ) ጎበዝ ቤቲ!

አስካለ: እናጨብጭብላቸው አይደል ትዕግስትዬ?

ትዕግስት: ጎበዝ ልጆች (በጋራ የጭብጨባ ድምፅ)

አስካለ: አሁን ደግሞ የኔ ተራ ነው። ሰላምዬ ሽንት ጨርቁን አቀብይኝ።

- ብሪጅ -

አስካለ: ናቲ ናስኪ.

አስካለ: እስኪ ከነዚህ ከኔ ጣቶች ትንሿን አሳየኝ?

አስካለና ትዕግስት: (አብረው ይስቃሉ)

አስካለ: አየህ አንተ የነካህት የአውራ ጣቴን ነው። ከሁሉም ትንሿ ይህችትልህ ከአውራ ጣቴ ተቃራኒ ቦታ ላይ ያለችው ናት።

አስካለ: አሁን ደግሞ እነዚህን ሁለት ወረቀቶች በጣቶችህ ዳብሰህ በእጅህ ላይ የተሰማህን ትነግረኛለህ።

ና ጎሽ መጀመሪያ ይሄው የደብተር ሉክ። አምጣው አጅህን - - - አዎ! ጎበዝ!

ይህ ደግሞ ካርቶን ነው። አሁንም አምጣው እጅህን። አዎን እንደዚህ። ----- ሁለቱንም በእጅህ ዳሰሃል።

ምን እንደተሰማህ ንገረኝ። - - - - ትክክል! የመጀመሪያው ለስላሳ ነው። ሁለተኛው ሻካራ ነው።

ናቲዬ በጣም ጎበዝ!!!!(ሁለቱም ያጨበጭባሉ)

ትዕግስት: ናቲዬ ጎበዝ (እያጨበጨቡ)

አስካለ: ና ልሳምህ ሳሚዬ የኔ ቆንጆ! አሁን ደግሞ ሽንት ጨርቅህን እንቀይራለን። መጀመሪያ ግን እጆችህን፣ እግርህን፣ ጀርባህን ልሽልህ ቀስ አድርጌ። የኔ ውድ እስኪ እጅህን ስጠኝ። (ይስቃል) ቆይ እኔው ልውሰደው። አየሽ ትዕግስትዬ ገላውን ሲታጠብ አይን አይኑን እያየሁ ሠውነቱን በሙሉ አሽለታለሁ። ቀስ አድርጌ ጎበዝ ሳሚዬ። በሉ ለሳሚዬም እናጨብጭብለት

(ሁሉም አንድ ላይ) ሳሚዬ ጎበዝ!

ትዕግስት: ቆይ ደግሞ አንድ ነገር ይገዢ ልምጣና ቤቲን እንጠይቃለን።

- ብሪጅ -

ትዕግስት: አሁን በቀኝና በግራ እጄ ሁለት የሚቀመሱ ነገሮችን ይዣለሁ። ቤቲ ቀምሰሽ ምን እንደሆነ ትነግሪናለሽ።

ይሄው መጀመሪያ ይሄንን ቅመሽ ቤቲ።

ቤቴልሄም: እ - - - (የመንገሽገሽ ድምጽ)

ትዕግስት: (እየሳቀች) ምነው?

ቤቴልሄም: ኸረ እማዬ ምነው? ጨው እኮ ነው የሰጠሽኝ።

አስካለ፡ ጨው እንደሆነ አወቅሽ አይደል?

ቤቴልሄም፡ አዎን ጨው ነው።

ትዕግስት፡ በጣም ጥሩ። አሁን ደግሞ ሳታይው አፍሽን ክፈቺ። በጣም ጥሩ።

ቤቴልሄም፡ ይህንንም አሁንም አንዴ ድገሚኝ እናቴ።

ትዕግስት፡ ምን እንደሆነ ንገራኝና።

ቤቴልሄም፡ ስኳር ነዋ።

ትዕግስት፡ ይህው ድጋሚ ላቅምስሽ።

ቤቴልሄም፡ ይጣፍጣል።

ትዕግስት፡ ስኳር ነው?

ቤቴልሄም፡ አዎን እማዬ።

ትዕግስት፡ ጎበዝ የኔ ልጅ። አስካልዬ አመሰግናለሁ

አስካለ፡ ምንም አይደል። ይህው እኔና ልጄ ሳሚ ሽንት ጨርቃችንን ቀይረን ጨረስን የኔ ውድ የኔ ጎበዝ ልጅ። ድረስም ይህንኑ እያጫወታቸው ነው አይደል? ፍሰሃ ለሱ ለራሱም ይህ የስሜት አካላቶቻቸውን ማነቃቃት ተመችቶታል።

ትዕግስት፡ የነሱ መሳተፍማ ወሳኝ ነው። ብዙ ጊዜ እኔ በሮቤል እንክብካቤ ስጠመድ ድረስ ነው ይህንኑ የሚያጫወታቸው። ወይኔ መቼም እውቀትን የመሰለ ነገር የለም። ህጻናትን ማሳደግ ደግሞ እውቀት ይጠይቃል።

አስካለ፡ የህጻናት ዕድገት ባለሞያዎ ብዙ የህጻናት አስተዳደግ እውቀት እያስጨበጠችን ነው። ይህንን ለሌሎችም እናቶች ማሳወቅ አለብን።

- ብሪጅ - /ባክ አናውንስመንት/

**የህጻናትን የስሜት አካላቸውን በማነቃቃት ጤናማ እድገታቸውን እናገዝ፣
አካባቢያቸውን ለመመርመር ምቹና ከስጋት ነጻ እናድርግላቸው!!!**

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አካዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ንዑስ ክፍል 7:-በህጻናትና ወላጆች መሃል የሚደረግ ግንኙነትና ተግባር

ገፅ ባህሪያት

- ቤቴልሄም
- ትዕግስት

መግቢያ (ኢንስትሩመንት የህፃናት)

ትዕግስት: ቤቴዩ የኔ ልጅ አሁን ከኔ ጋር ምሳ እንሰራለን። ትፈልጊያለሽ?

ቤቴልሄም: በ - - - ጣም ደስ ይለኛል ወጥ ልንሰራ? አመሰግንሻለሁ እናቴ!

ትዕግስት: በጣም ጥሩ። አየሻቸው እነዚህን ወጡን ለመስራት የሚያስፈልጉን ናቸው። እስኪ ምን እንደሚባሉ ንገሪኝ።

መጀመሪያ ይህ ምንድነው?

ቤቴልሄም: አውቃለሁ። ይህ ድስት ነው።

ትዕግስት: በድስት ምንድነው የምናደርገው?

ቤቴልሄም: ወጥ እንሰራበታለን።

ትዕግስት: እሱማ ወጥ እንሰራበታለን። በድስቱ ምንድነው የምናደርገው?

ቤቴልሄም: ሁሉንም ነገር እየጨመርን እሳት እናነድበታለን።

ትዕግስት: በየተራ የሚጨመሩትን እያስገባን በውስጡ እናማስላለን። አየሽ አሁን ድስቱ ወስጥ ምን ይታይሻል?

ቤቴልሄም: ድስቱ ወስጥ ሽንኩርት አለ።

ትዕግስት: ሽንኩርቱ ወስጥ ከመግባቱ በፊት ይህ ድስት እንደዚህ ድፍን ነበር። እኔ ምን አደረግኩት?

ቤቴልሄም፡ በቢላ ከተፍሽው። ከዚያ ድስት ውስጥ ጨመርሽው።

ትዕግስት፡ ልክ ነሽ የኔ ልጅ።

(እሳት ላይ ሲጣድ ቸስስስስ የሚል ድምጽ ይሰማል በኢፌክት)

አየሽ አሁን ደግሞ እሳት ላይ ጣድኩት። ለምንድነው?

ቤቴልሄም፡ እንዲበስል ነዋ።

ትዕግስት፡ (የማማሰል ድምጽ) እዩው አሁን ምን እያደረግኩብኝ ነው?

ቤቴልሄም፡ እያማሰልሽ ነው እማዬ።

(ተሽ እያለ የሚማሰል ድምጽ ኢፌክት ይቀጥላል)

ትዕግስት፡ ነይ አንቺም ቀስ ብለሽ ይዘሽ እንደኔ ታማስያለሽ?

ቤቴልሄም፡ እሺ እናቴ።

ትዕግስት፡ ጎበዝ ማማሰል ማለት እንደዚህ ነው። አሁን ለኔ ስጪኝ። ቀጥሎ ምንድነው የምጨምረው እዚህ ውስጥ ካሉት?

(ከውስጥ በር ተከፍቶ የመዘጋት ድምጽ)

ድረስ፡ እንዴ እናንተ ምን እየሰራችሁ ነው? ቤቴን ወጥ መስራት እያስተማርሻት ነው? በጣም ጥሩ ነው። እኔም በሷ ዕድሜ ወጥ መስራት እንደተማርኩ አስታውሳለሁ። እና ቤቴ ቀጥሎ ምንድነው የሚጨመረው?

ቤቴልሄም፡ ሽሮ ነው።

ትዕግስት፡ ሽሮ አይደለም። ሽሮም ይጨመራል እሱ ግን በኋላ ነው። አሁን ዘይት እጨምራለሁ። ይሄው ጨመርኩኝ። (ቸሰስ የሚለው ድምጽ ይጨምራል)

ትዕግስት፡ ቀጥሎ ምን ይጨመራል?

ቤቴልሄም፡ በርበሬ ነው?

ትዕግስት፡ አዎን። በርበሬ ነው። ግን በርበሬውን በልኩ ነው የምጨምረው። በርበሬውን ባበዛው ግን ምን ይሆናል?

ቤቴልሄም፡ በጣም ያቃጥላላ እማዬ!

ትዕግስት፡ ልክ ነሽ። ግን ምን ያህል እንደምጨምር በምን አውቃለሁ?

ቤቴልሄም፡ እማዬ ደግሞ በማንኪያ ነዋ

ትዕግስት፡ (ትስቃለች) ምን ያህል ማንኪያ?

ቤቴልሄም፡ እሱን አላውቅም።

ትዕግስት፡ በምሰራው ወጥ ልክ መጥኜ እንዳይበዛብኝም እንዳያንስብኝም አድርጌ እጨምራለሁ።

ቤቴልሄም፡ እማዬ ሽንኩርቱን ዘይቱንና በርበሬውን ካስገባሽ በኋላ ምን ታደርጊያለሽ?

ትዕግስት፡ አቁላላለሁ።

ቤቴልሄም፡ ማቁላላት ደግሞ ምን ማድረግ ነው?

ትዕግስት፡ ማቁላላት የሚባለው ሽንኩርት፣ ዘይትና በርበሬ ከገባ በኋላ እነሱን በደንብ እያማሰሉ ማብሰል እና ማዋሀድ ነው። ከዚያ ምንድነው የማደርገው?

ቤቴልሄም፡ ውሃ ትጨምራለሽ። ሌላ ጊዜኮ ውሀ ስትጨምራ አይቻለሁ።

ትዕግስት፡ አዎን ቤቴዬ ውሃ እጨምራለሁ። ውሃው ግን ለምሰራው ወጥ የሚመጥን ነው። ሽርውን በእንጀራ ማነው የሚበላው?

ቤቴልሄም፡ እኛ ነና! እኔ፣ አንቺ፣ አባዬ፣ ናቲ፣ አያቴና ሰላም ነን።

ትዕግስት፡ አየሽ የምሰራው እዚህ ቤት ላለነው እንዲበቃ ስለሆነ ሁሉንም የምመጥነው በኛ ልክ ነው። ውሃውንም በዛው መሰረት እጨምርበታለሁ። ከዚያ ውሃው ሲፈላ ምን ይጨመራል?

ቤቴልሄም፡ ውሃው ሲፈላ ሽርውን ነው የምትጨምረው። እኔ ላማስል እማዬ?

ትዕግስት፡ ይሄው ማማሰያውን እንቺ። ግን እንዳያቃጥልሽ ቀስ ብለሽ።

ድረስ፡ ቤቴ ጎበዝ ባለሞያ እንደምትሆን ከአያያዚ ያስታውቃል። አሁን ደግሞ እኔ ላማስል?

- ብሪጅ- /ባክ አናውንስመንት/

ልጆቻችን ጋር አብረን በመሆን በድርጊቶች ላይ በመነጋገር ለንግግርና የስራ ክህሎታቸው መሰረት እንጣል።

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አካዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ክፍል ሶስት - የህጻናትን ቅድመ ትምህርት በማነጻ የወላጆችና አሳዳጊዎች ሚና (ስፖት 8 - ስፖት 12)

ንዑስ ክፍል 8:- ለልጆች ተረቶችንና ታሪኮችን በመንገር ከህሎታቸውን ማዳበር

ገፅ ባህሪያት

- ወ/ሮ እታገኝ
- ዳዊት
- አመለ
- ሜሮን

መግቢያ (ኢንስትሩመንት)

እታገኝ: ልጆች አሁን ከዚህ እንወጣና ወደ ውጭው ሜዳ እንሄዳለን (የልጆቹ የደስታ ድምፅ ያወጣሉ) (የእግር ኮቴና የህፃናት የሩጫ ድምፅ ይሰማል) ከዚያ ሁላችንም ሳሩ ላይ እንቀመጣለን።

(አፍታ ወደ ሜዳ ከሚሄዱበት ሳውንድ ኢፌክት ጋር)

እኔ እዚህ ላይ ላይ እንቀመጣለሁ። እናንተ ከኔ በታች እዚያ ሳሩ ላይ ቁጭ በሉ። አዎ እንደሱ ጎበዞች።

ዛሬ ስለፍየሷና ስምንቱ ልጆቿ እነግራችኋለሁ። ታሪኩን ስጨርስ ደግሞ እጠይቃችኋለሁ ስለዚህ በደንብ አድምጡ።

ሁሉም አንድ ላይ፡ እሺ!

እታገኝ: በጣም ጥሩ።

አንድ ወቅት ላይ ከከተማ በጣም ርቆ በሚገኝ የገጠር መንደር ነበር። ታዲያ እዚያ

ስምንት የሚያማምሩ ትንንሽ ልጆች ያላት ፍየል ትኖር ነበር። ቆንጆ ጎጆም ነበራቸው። ህፃናቱ ፍየሎች የሚያማምሩና በአካባቢያቸው የሚገኙ መስኮችና ኮረብታዎች በመሄድ ይጫወቱ ነበር።

ከዕለታት በአንደኛው ቀን እናታቸው ለሁሉም የሚሆን ምግብ ለመፈለግ ርቃ ለመሄድ አቀደች። ጠራቻቸውና እንዲህ አለቻቸው፦

(ድምፅ ቀይረው) “ልጆቼ እኔ ካልሆንኩ በስተቀር ለማንም ሰው በር እንዳትከፍቱ። በአካባቢው የማይጠፋ ተኩላ ስላለ እንዳያታልላችሁ።” ነገር ግን ተደብቆ ይሰማ የነበረው ተኩላ አንድ እቅድ አወጣ። ሰውነቱን በአባራ በመሸፈን እናታቸውን መሰለ። ከዛም በሩ ጋር ደረሰና ድምፁን የሲን አስመስሎ አንኳኩቶ

“ልጆቼ እኔ እናታችሁ ነኝ በሩን ክፈቱልኝ” የሁሉም ታናሽ የሆነችው በበሩ ቀዳዳ ተመለከተች። የሚያጠራጥር ነገር ነበር። ትንሿ ፍየል

(ድምፃቸውን ቀይረው)

“መዳፎችህን አሳዩን” አለችው በጥርጣሬ። ከዚያ በፍጥነት መዳፎቹን አባራ ቀብቶ አሳያቸው። መዳፎቹ ጥቁር ነበሩ። ህፃናቱ በሩን ያንኳኳችው እናታቸው እንዳልሆነች አወቁ።

“እናታችን አይደለህም። አንተ ተንኮለኛው ተኩላ ነህ።” ተኩላውም ፈርቶ ሸሸ። ነገር ግን በቀላሉ እጅ አልሰጠም። ወደ ዳቦ መጋገሪያ በመሄድ ዳቦ ጋጋሪውን በሊጥ ሠውነቱን እንዲሸፍንለት ጠይቆት ሸፈነለት።

ለሁለተኛ ጊዜ ተመልሶ ሄደ። በሩን አንኳኳ። “የኔ ጣፋጭ ልጆች። እኔ ነኝ እናታችሁ ነኝ። በሩን ክፈቱልኝ።”

በድጋሚ ትንሿ ፍየል በጥርጣሬ

“መዳፎችህን አሳዩን።”

ተኩላውም በጀርባው ዞሮ ጭራውን አሳያቸው። በቁልፍ ቀዳዳ ሲመለከቱ ጭራው የእናታቸው አይነት አልነበረም። የእናታቸው ጭራ ቀጭን ነጭና ረጅም ነው። የሱ ግን ግራጫና ወፍራም ነበር። ጮሁበት

“አሁንም ተንኮለኛው ተኩላ ነህ። ጥፋ ከዚህ።” ተኩላው እንደተራብ አፍሮ ሄደ። ነገር ግን ተስፋ አልቆረጠም። ለመጨረሻ ጊዜ ለመሞከር ፈለገ። ከዚያህ ወተት ፈልጎ አገኘ። ዱቄቱንና ሊጡን አጠበ። አሁን እናታቸውን ፍየል መሠለ። በሩን አንኳኩቶ እንዲህ አላቸው

“የኔ ውድ ልጆች እኔ እናታችሁ ነኝ። በሩን ክፈቱልኝ።”

ህፃናቱ አሁን ትንሽ አንገራገሩ።

“በበሩ ቁልፍ በኩል መዳፍህን አሳዩን።”

ተኩላው እንዳሉት አደረገ። መዳፉ የናታቸውን ይመስላል። በሩን ከፈቱልት። ወደ ውስጥ ዘሎ ገባ። ሊበላቸው ቋመጠ። ጎበዞቹ ትንንሽ ፍየሎች ግን መስኮቱን ከፍተውት ነበር። ሊበላቸው ሲያጎነብስ በመስኮቱ እየዘለሉ አመለጡ። ተኩላው ጨንገራው እየተንጫጫ ባዶ ቤቱን ታቅፎ ቀረ።

ከዚያን ዕለት በኋላ ህፃናቱ ለእንግዳ በራቸውን መክፈት አቆመ። ከብልጷ እናታቸው ጋር በደስታ መኖራቸውን ቀጠሉ። እላችኋለሁ”

ህፃናቱ የደስታ ድምፃቸውን አሰሙ።

እታገኝ፡ ልጆች ተረቱን ወደዳችሁት?

ልጆቹ፡ በጣም

እታገኝ፡ እሺ አሁን ከናንተ ውስጥ በአትኩሮት የሠማው የምጠይቅበትና የምለይበት ሰዓት ነው። በታሪክ ውስጥ ያሉት እንስሶች የትኞቹ ናቸው?

(ትንሽ አፍታ) ልክነው ፍየሎችና ተኩላ።

እሺ ተኩላው ትንንሾቹን ፍየሎች ለማታለል ምን አደረገ? (አፍታ) ትክክል። ራሱን መጀመሪያ በአባራ ከዚያ በሊጥ እንደገና ወተት በመቀባት ቀየረ።

እናታቸው ግን ከመሄዷ በፊት ምን አስጠነቀቀቻቸው? (አፍታ)

ልክ ነው። እናታቸው ከመሄዷ በፊት ተንኮለኛ ተኩላ ስላለ ከእኔ በስተቀር በሩን ለማንም እንዳትከፍቱ ብላ አስጠነቀቀቻቸው።

ሌላ ጥያቄ ተኩላው መጀመሪያ ሲመጣ እናታቸው እንዳልሆነች በምን አወቁ? (አፍታ)

መዳፉን አሳዩን ብለውት። የናታቸው መዳፍ ነጭ ሲሆን የሱ ግን ጥቁር ነው።

እታገኝ፡ ሌላ ጥያቄ ያለው አለ? ----- (አፍታ) በጣም ጥሩ። እሺ አመለ

ጥሩ ጥያቄ ነው። እናትየው ለምን ትታቸው ሄደች ነው ጥያቄሽ። አብረው ቢሆኑ ጥሩ ነበር። ግን ደግሞ የሚበላ ነገር ያስፈልጋቸዋል። የሚበላው ነገር ከሌለ ደግሞ ይራባሉ። ስለዚህ እናትየው ፍየሎቹ ልጆቿ እንዲበሉ መሄድ ስላለባት ነው የሄደችው።

በጣም ጥሩ ልጆች። እንግዲህ ከዚህ ተረት ጥሩና መጥፎ እናዳለ፣ ነገሮችን ወይም ሰዎችን የሚሉትን ነገር ብቻ በመስማት ሳይሆን በመመርመር መያዝ እንዳለብን ተምረናል። በዚያ ላይ ለአሸናፊው ደግሞ ሽልማት ይኖረናል። እንግዲህ በሚቀጥለው ደግሞ ተረኛ አባታችሁ ነው። ሌላ ተረት ይነግረናል።

- ብሬጅ - /ባክ አናውንስመንት/

ሀፃናት ልጆቻችንን በተረት፣ በመዝሙርና በእንቅስቃሴ በእውቀት እንዲጎለብቱና ጤናማ ዕድገት እንዲኖራቸው እናግዛቸው!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አኦዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ንዑስ ክፍል 9:-ከሀጻናት ጋር በጋራ መጫወት
ገፀ ባህሪያት

- ትዕግስት
- ድረስ
- አስካለ
- ሰላም

መግቢያ(ኢንስትሩመንት)

(የበር መንኳኳት ድምፅ)

(በር ተከፍቶ ይዘጋል)

አስካለ: እንዴት አደርሻ ትዕግስትዬ? ሰላም ነው ድረስ?

ትዕግስት: ይመስገን! አንቺ እንዴት ነሽ?

ድረስ: ይመስገን እንዴት ነሽ?

አስካለ: ደህና ነኝ። ልጆቼስ ምነው ድምፃቸው ጠፋ? ጎረምሳሽም እያደገ ነው- ሮቢዬ።

ትዕግስት: ተመስገን ነው። አሁንም በእውቀት እያሳደግናቸው ነው።

አስካለ: የህጻናት እንክብካቤና ዕድገት ባለሞያዎ ናት የትምህርታችን ምክንያቷ። ብዙው የእሷ ምክር ነው።

ትዕግስት: እማዬምኮ አጋዣችን ሆናለች። ባለፈው ተረት ስታወራላቸውና ስታወያያቸው ነበር።

አስካለ: በእውነት ደስ ይላል። ለዛሬው ጫወታችን አመለ በራሷ ተነሳሽነት የዛፍ ቅጠል ፈልጋ ይዛ እንድትመጣ አግዣታለሁ። ስለዚህ የዛፍ ቅጠል አለን ለማለት ነው።

ድረስ: ወ/ሮ ትዕግስት እርስዎ እንዴት ነው?

(ይሳሳቃለሉ)

ትዕግስት: ሁሉ ሙሉ ሁሉ ዝግጁ ። ሰላም እንጨትና አሸዋ አስተካክላ አዘጋጅቻለች። እርስዎስ አቶ ድረስ

ድረስ: በኔ በኩልም ቤቲ በጥያቄዎ መሰረት ጣውላዎችና ካርቶኖችን አዘጋጅቻለች።

አስካለ: ደስ የሚል ነው። ውጪው ላይ ይሻላል አይደል? ልጆቹም ይጠሩ። ዛሬ ሰላም ናት አይደል ዋና ገንቢዋ?

ትዕግስት: (ድምጿን ከፍ አድርጋ) ልጆች በሉ ኑ ሁላችሁም ናትናኤል፣ ሰላም፣ ቤቲ።(የኩቴ ድምፅ) በጣም ጥሩ። ኑ እዚያ ውጪ ላይ እንሁን (የኩቴ ድምፅ ይሰማል)

(አፍታ)

ሰላም: እሺ እንደምታዩት ቤቲ ጣውላና ካርቶን አዘጋጅቻለች። እኔ አሸዋና እንጨት አምጥቻለሁ። ሜሮን የዛፍ ቅጠል። ዛሬ ተረኛው እኔ ነኝ። ለመስራት ያሰብኩት ቤት ነው። አሳያችኋለሁ።

አስካለ: ጣውላዎቹም እንጨቶቹም ይሄው(የእንጨት መንጓጓት ድምፅ) አሸዋው የት ነው የሚደረግልሽ?

ሰላም: መሬት ላይ ነው።

አስካለ: በጣም ጥሩ። (አሸዋው ሲፈስ ድምፅ ይሰማል) ካርቶኖቹም እኝሁ።(አንስታ ስታስቀምጥ ድምፅ ይሰማል።)

(ትንሽ ባክግራውንድ ሙዚቃ)

(እንጨት፣ አሸዋና ካርቶን የማንኳኳት ድምፅ)

ትዕግስት: አሃ እንጨቶቹ ምንድን ናቸው?

ሰላም: አጥር ናቸው።

ትዕግስት፡ (አፍታ) በጣም ጥሩ አጥር ናቸው ማለት ነው። ቆይ እጅሽን እንዳትቆርጩ። እሺ እኔ እቆርጥልሻለሁ። በካርቶኖቹ የቱ ጋ? በጣም ጥሩ በርና መስኮት ሠራሽ።

አስካለ፡ ሁለት ቤት ነው?

ሰላም፡ ቤትና ኩሽና ነው።

አስካለ፡ (እየሳቀች) ቤትና ኩሽና እሺ። የኩሽናውንም ታሳይሽና በርና መስኮት ቆርጠሽ ስሪላት።

ትዕግስት፡ እዚያ ጋር እሺ። ይህም ቤቱም ኩሽናውም በርና መስኮት አገኙ ማለት ነው። አይዞሽ። አሸዋው ምንም አይልሽም። ስትጨርሻ ትታጠቢያለሽ። (ባክ ግራውንድ) በጣም ጥሩ! አሸዋው የአትክልት ቦታ ነው ማለት ነው? ጎበዝ! የዛፍ ቅጠሎቹን አልፎ አልፎ አሸዋ ውስጥ ወሽቃቸዋለች።

ድረስ፡ ጣውላዎቹንም በፊት ለፊት ደረደርሻቸው። እ... በር እሺ በጣም ጎበዝ። አለቀ?

አስካለ፡ እንግዲህ ይህም በራሷ ቤት ያየችውን መኖሪያ ቤት ኩሽናና ዋና ቤት በካርቶን ሠራች። ከዚያ ደግሞ አሸዋውን እዚህ ግቢ ውስጥ እንዳለው የአትክልት ቦታ ደለደለች። ዙሪያውን ደግሞ በእንጨት ከበበች። ከፊት ለፊቱ ትንሽ ቦታ ትታ ጣውላዎቹን ደርድራ የውጭ በር ሠራች ማለት ነው። የሚገርመው ደግሞ አሸዋው ላይ የዛፍ ቅጠል አድርጋ የአትክልት ቦታውን አበጅታለች። እጅግ በጣም ጎበዝ ልጅ። በሉ ሁላችንም ለሰላም እናጨብጭብላት!

(ሁሉም በአንድ ላይ ያጨበጭባሉ)

ድረስ፡ ለሰላም ለዚህ የሚገጣጠም መጫወቻ ትሸለማለች።

(ሁሉም ያጨበጭባሉ)

ትዕግስት፡ ለሚቀጥለው ጊዜ ደግሞ ሰላም በተገዛላት መጫወቻ ተለማምዳ ገንብታ ታሳየናለች ማለት ነው። ቤቷና ናቲም የፈለገትን ነገር ለመስራት ዕቅድ ያወጣሉ። እኛም እቃዎቹን በመፈለግ እናግዛችኋለን።

ድረስ፡ አደራ እንግዲህ ውድ ነገር እንዳታዙን።

አስካለ፡ የኔም ልጆች ይህንኑ እያደረጉ ነው። በየቤቱ ስትጨርሱ ደግሞ በጋራ የምትሰሩትንና የምትጫወቱትን ታቅዳላችሁ። አሁን ቤቷ የሰላምንም ቤት ፎቶ ታነሳና መጨረሻ ላይ አሸዋውን ወደ ፊት ትሉ። ሌሎቹንም ወደ ነበሩበት ቦታ ታስቀምጣለች። እኛ ወደ ቤት እንግባ። ለሚቀጥለው ጊዜ ጨዋታውን የምትመሩት ራሳችሁ ናችሁ።

- ብሪጅ -

ብሪጅ /ባክ አናውንስመንት/

ወላጆች በልጆች የሚመሩ ጫወታዎችን በማቀናጀትና በመሳተፍ የድርሻችንን እንወጣ። ለልጆቻችንም ጤናማ እድገት አስተዋጽኦ እናበርክት!!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አካዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ንዑስ ክፍል 10:-ከህጻናት ጋር የዳበረ ወይይትና ንግግር ባህልን ማዳበር

ገፅ ባህሪያት

- ድረስ
- ትዕግስት
- ቤቴልሄም

(መግቢያ - ኢንስትሩመንት)

(የበር መንኳኳት ድምፅ)

(የበር መክፈትና መዘጋት)

ድረስ: ውዴ እንደምን ዋልሽልኝ? (ከትዕግስት ጋር ይሳሳማሉ) አምጭው እስቲ ይሄንን ጎረምሳም ልቀፈው።

ትዕግስት: ይሄው በል ያዘው...

ድረስ: ና-ልኝ ና-ልኝ የኔ ውድ የኔ አንበሳ። እስኪ ልሳምህ(እምጳ እምጳ)

ኦ ኑ እናንተም ልሳማችሁ(በየተራ እምጳ እያደረገ ይስማል)

ወዬ ናቲ... እ እኔንም እቀፈኝ?

(እየሳቀ) እሺ የኔ ውድ

ሂድ ኣናትህ ጋር አንበሳው።(የማንሳት ድምፅ) ናልኝ ናቲ። የኔ ቆንጆ!(እምጳ)
እንዴት ነህልኝ?...በጣም ጥሩ።

ትዕግስት፡ ስራ እንዴት ነበር?

ድረስ፡ ምንም አይል። አንቺስ ጋር?

ትዕግስት፡ ለኔማ ከሮቤል ጋር መዋል ስራ አትበለው። አብረን እየተጫወትን ነበር።

ትዕግስት፡ የኔ ፍቅር እጵህ!

ድረስ፡ አቤት ሳቁ ሲያምር። ደስ ብሎታል።

ትዕግስት፡ የኔ ቆንጆ እምጳ(ይቦርቃል) እስኪ አንተም አረፍ በልና መክሰስ ብላ።

-ብሪጅ-

ቤቴልሄም፡ እማዬ ትንሷ እንሸራራት መጣችብኝ። ውይኔ እማዬ!!

ትዕግስት፡ አይዘሽ! ነይ ወደኔና እዚህ ቁጭ በይ!

ድረስ፡ ምንድናት የመጣችብሽ ቤቲዬ?

ቤቴልሄም፡ እንሸራራት ናታ! እያት አባዬ!

ድረስ፡ ሽረሪት በይስቲ የኔ ልጅ።

ቤቴልሄም፡ እንሸራራት።

ትዕግስት፡ ሽ - ረ - ሪ - ት

ቤቴልሄም፡ ሽ - ረ - ሪ - ት

ትዕግስት፡ ጎበዝ ቤቲዬ! ሽረሪት ነው የምትባለው።

ቤቴልሄም፡ ሽ - ረ - ሪ - ት (አፍታ) ሽረሪት ግን ለምንድነው ሽረሪት የተባለችው?

ትዕግስት፡ ሽርር ብላ ስለምታልፍ ይሁን?

ቤቴልሄም፡ ሽርር ብለው የሚያልፉ ሁሉ ሽረሪት ነውንዴ የሚባሉት።

ድረስ: አይደለም። እናትሽ እኮ ነው አላለችም አይደለምንዴ?

ቤቴልሄም: አ - - ምን! ጥያቄ ነው የጠየቀችው። እያት ወደ ጣሪያው እየሄደች ነው። 1 - - -
2 - - ውይሄደችብኝ። ስንት እግር ነው ያላት?

ድረስ: እኔ ልቁጠር እስኪ። በቀኝ 1 — 2 — 3 — 4 በግራ 1 — 2 — 3 — 4 በአጠቃላይ ስምንት እግር አላት

ቤቴልሄም: አ - - ምን። 1 — 2 — 3 — 4 — 5 — 6 — 7 — 8 ልክ ነው ስምንት እግር አላት።

ትዕግስት: ጎበዝ ቤቲ! ሽረሪት ስንት እግር አላት?

ቤቴልሄም ሽረሪት ስምንት እግር አላት። እያት እማዬ በረሮዋ ጋ ሄደች!! በረሮዋ ሮጣ አመለጠቻት። ወይኔ እማዬ!

ድረስ: አየሽ የኔ ልጅ ሽረሪት በረሮ ለመብላት ነበር ሽር ብላ ሮጣ የሄደችው።

ቤቴልሄም: ግን በረሮዋ አመለጠቻት። በረሮ ጎበዝ። ግን አባቴ እንዴት አወቀች በረሮዋ እንዳለች?

ድረስ: ጥሩ ጥያቄ ነው ቤቲዬ። እንስሳት በስሜት ህዋሳቶቻቸው አማካኝነት የሚበሏቸውን ሌሎች እንስሳት ያድናሉ።

ቤቴልሄም: ማደን ምንድነው አባዬ?

ድረስ: ማደን ፈልጎ አግኝቶ መመገብ ወይንም መብላት ማለት ነው።

ቤቴልሄም: ባላፈው በነገርከኝ ተረት አንበሳ ሚዳቆዋን ሮጦ ይዞ እንደበላት ማለት ነው አይደል?

ትዕግስት: ልክ ነሽ የኔ ልጅ! ጎበዝ እኮ ነሽ!!

ቤቴልሄም: እ - - ሺ ቀጥልልኝ ሽረሪቷ በረሮዋን እንዴት እንዳወቀች።

ድረስ: እሺ የኔ ልጅ። አዎን አንዳንድ እንስሳት ጥሩ የማሸተት።፣ አንዳንዶቹ የማየት፣ ሌሎች ደግሞ የመስማት ችሎታ አላቸው። ሽረሪቶች ደግሞ ጥቃቅን እንቅስቃሴዎችን መለየት ስለሚችሉ በርቀት ያሉ በረሮዎችን በቀላሉ ይለያሉ። በዚህ ጊዜ በሚሰራው ድር አማካኝነት በረሮዎችን ይጠልፋሉ።

ትዕግስት: ድር ምንድነው የኔ ልጅ?

ቤቴልሄም: ድርማ ሽረሪቷ የምትሰራው ቀጭን ነገር አይደል?

ትዕግስት፡ ልክ ነሽ። ጎበዝ የኔ ቅመም! ለዚህ ጎበዝነትሽ ዕንቁቅልሽ እናጫውትሻለን።

በነገራችን ላይ ሽረራት ጉዳት ያላት ስለሆነ በተቻለ መጠን ከቤታችን በጽዳት ማስወገድ አለብን። በረሮም እንደዚያው ጎጂ ናት።

ድረስ፡ በጣም ጥሩ እንቁቅልሽ አሁንም ተረኛዎ ያዘጋጀሽው አንቺ ነሽ። እማሚ ትጠይቃለሽ።

- ብሪጅ -

ትዕግስት፡ እ... የመጀመሪያው

እንቁቅልሽ?

ቤቴልሄም፡ ምናውቅልሽ

ትዕግስት፡ ሁለት አሳሪ ሶስት ታዛቢ

ቤቴልሄም፡ እ...

ትዕግስት፡ ሁለት አሳሪ ሶስት ታዛቢ

ቤቴልሄም፡ ጣት አፍንጫን ሲያፀዳ ነው።

ትዕግስት፡ ቀጥሎስ?

አባባ? እሺ አባባ ተጠየቅ

እንቁቅልህ?

ድረስ፡ ምን አውቅልሽ?

ትዕግስት፡ ወተቷ የሚጠጣ ስጋዋ የማይበላ?

ድረስ፡ ወተቷ የማይጠጣ ስጋዋ የማይበላ (በጥያቄ መልክ)

እ. እንግዲህ ሮቤል ያንቺን ጡት ወተት ይጠጣል።

ግን... አዎ አዎ አንቺ

ቤቴልሄም እንዴ አባቢ እንዲህ አይነት መልስ አለንዴ

ትዕግስት፡ እሺ አንቺ ንገራኝ አባባ አላወቅከውም።

ቤቴልሄም፡ እናት

ትዕግስት፡ በጣም ጎበዝ የኔ ልጅ።

(ያጨበጭቡላታል)

- ብሪጅ - /ባክ አናውንስመንት/

በህፃናት አነሳሽነትና መሪነት የሚካሄዱ ውይይቶች ለሁሉን አቀፍ እድገታቸው ሰፊ አስተዋጽኦ አለው። ወላጆች የዳበረ ንግግርን በመሳተፍ ልጆቻችንን እናግዝ!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አሰቦ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በመያዝ ድጋፍ ተሳትፏል።

ንዑስ ክፍል 11:- የህጻናትን ንባብ መምራትና መከታተል

ገፀ ባህሪያት

- አስካለ
- ሜሮን
- አመለ
- ብርሃኑ
- ፍስሃ

መግቢያ (ኢንስትሩመንት)

አስካለ: ሎሚ ተራ ተራ ሎሚ ተራ ተራ ሎሚ ተራ ተራ

ሳሚዬን አደራ

እሽ በቃ ተኝቷል የኔ ፍቅር

ፍስሃ: አይኑን በእጁ መነካካት አብዝቶ ነበር።

አስካለ: አይኖቹም እያነሱ ሄዱ እንጂ። ምልክቱ ገብቶኝ ባላስተኛው ይነጫነጭ ነበር።

ፍሰሃ፡ የኔ ባለቤትኮ ምርጥ ነሽ።

ፍሰሃ፡ ዛሬ የንባብ ፕሮግራም አለን አይደል?

አስካለ፡ ልክ ነህ። በየዕለቱ እኮ ከእራት በኋላ ከመተኛታቸው በፊት ለ20 ደቂቃ እናነብላቸው የለ?!!

ፍሰሃ፡ እናት ዛሬ ያነቡልናል። እስኪ ቆይ(የኮቴ ድምፅ ይሰማል)

ልጆች የቤት ስራ ጨረሳችሁ?

“አዎን!” የሚል ድምፅ ያሰማሉ።

በጣም ጥሩ። አሁን እማማ አስካለ ተረት የምትነግረን ሰዓት ነው። እዚህ ትመጣለች። (የኮቴ ድምፅ)

አስካለ፡ እሺ ልጆች መኝታ ቤታችሁን ደግሞ በፅዳት ይዛችኋል።

ፍሰሃ፡ እውነት ነው።

አስካለ፡ በጣም ጥሩ! ዛሬ የማነብላችሁ የጫካውን አጋዘን ታሪክ ነው። እሺ ልጆች?

ልጆቹ፡ (በጋራ) እሺ.

አስካለ፡ አጋዘንና የሚኖርበት ጫካ ምን እንደሚመስል በየተቀመጣችሁበት መጥቼ አሳያችኋለሁ። (የእግር ኮቴና የመፅሀፍ መገለጥ ድምፅ) ይሄው። አጋዘኑ ይሄው ተራራው ላይ ያለው ጫካ ጋር! በግራና በቀኙ ትልልቅ ቀንዶች አሉት። እንደምታዩት ከፍየል ጋር የሚመሳሰል መልክ አለው። (የኮቴና ቀጥሎ ወረቀት የመግለፅ ድምፅ) እንግዲህ ከመኝታ በፊት የዛሬ ተረት ተረኛ በመሆኔ አመሰግናለሁ! ጀመርኩ አንግዲህ።

እንስሳት በብዛት አጋዘንን ይፈልጉታል። ተኩላ፣ ውሻ፣ አንበሳ፣ ነብርና ሰውም ጭምር አጋዘንን አጥብቀው ይፈልጉታል። ታዲያ አጋዘንም እነዚህን አዳኖቹን በሙሉ በጣም ይፈራል። በዚህም የተነሣ ኑሮው በጥንቃቄ የተሞላ ነው። ከተዘናጋ ያልቅለታል። ስለዚህ አጋዘኖች በጥንቃቄና በማስተዋል ይኖራሉ።

ከዕለታት አንድ ቀን አንድ ወንድ አጋዘን በጫካ ውስጥ አካባቢውን እያየ፣ አየሩን እያነፈነፈና ኮሽታ እያዳመጠ ደህንነቱን በማረጋገጥ ይጓዛል። በመንገድ ላይ ምንም ያጋጠመው ነገር አልነበረም። ዘና ብሎ በመሄድ ላይ እያለ እንደ መስታወት ንፁህ በሆነና ፀጥ ባለ ውሃ የተሞላ ኩሬ አገኘ። ውሃ ለመጠጣትም ወደ ኩሬው ተጠጋ። በኩሬው ውስጥ የራሱን ምስል ጥርት ብሎ አየው። ባየው ምስልም በመደነቅ እንዲህ ብሎ ተናገረ።

(ድምጹን ቀይራ)

“ቀንዶቹ እንዴት ያምራሉ! እንደኔ ያለ የታደለ የዱር እንስሳ የለም። ይህ በጭንቅላቴ ላይ ያለው ዘውድ በጣም የሚያምርና ሌሎች እንስሳት የሌላቸው በተፈጥሮ የተቸረኝ ድንቅ ስጦታ ነው። የጫካው ንጉስ መሆን የነበረብኝ እኔ ነኝ። ግን አልሆነም። በጣም ያናድዳል።”

ብዙም ሳይቆይ የእግሮቹ ምስል በአይነት ድቅን አሉ። እግሮቹም ቀጭን፣ ረጅምና አጥንት ብቻ ሆነው ስለታዩት በጣም ቀፈፉት። እንዲህም አለ...

(ድምጹን ቀይራ)

“ለዚህ ነው ለካ ንጉስ ያልሆንኩት። እነዚህ አስጠሊታ እግሮች እያሉኝ እንዴት ንጉስ መሆን እችላለሁ?” እያለ ለብቻው ማውራት ጀመረ። (ከፅሁፉ መንፈስ ጋር የድምጹን ቅላዬ ትቀይራለች)

አጋዘኑ ሃሳብ ውስጥ እነዳለም ወዲያው በአካባቢው የሆነ ኮሽ ኮሽ የሚል የኮቴ ድምፅ ሰማ። ወዲያው ቀና ብሎ ሲመለከት አዳኙ ቀስቱን ወደሱ ሲያነጣጥር አየው። ጊዜ ሳያጠፋ በፍጥነት ወደ ጫካው ተፈተለከ። አዳኙ ሰው ከውሻው ጋር ሆኖ አጋዘኑን ማሳደድ ጀመረ። በመሮጥ ላይ እያለ ለጭንቅላቴ የተወረወረ ቀስት ለትንሽ ስቶት ከፊቱ አልፎ በዛፍ ግንድ ላይ ተሰካ። አጋዘኑም በጫካው ውስጥ ዚግዛግ እየሠራ መሮጥ ጀመረ። አዳኙ ሰውና ውሻው በፍጥነት ተከተሉት። አጋዘኑም ከኋላው የአሳዳጆቹን ድምፅ እየሠማ በፍጥነት መሮጥ ጀመረ።

በመሮጥ ላይ እያለ በድንገት ሳያስበው መንገዱን ስቶ በሃረግ በተተበተበ የዛፍ ቅርንጫፍና ጢሻ ውስጥ ገባ። የገባበት ጢሻ ረጃጅምና ባለቅርንጫፍ ቀንዶቹን ተብትቦ ያዘው። ለመውጣት ይታገል ጀመር። ግን አልቻለም። ብዙ ከለፋ በኋላ እንደምንም ብሎ ሃይሉን አጠራቅሞ ከግራና ከቀኝ ጭንቅላቴን ማወዛወዝ ጀመረ። ከዚያም ቆሽ የሚል የመሠበር ድምፅ ተሰማ። የተሠበሩት እነዚያ የሚወዳቸውና የሚንከባከባቸው ቀንዶቹ ነበሩ። ስባሪ ቀንዶቹን ከጢሻው ውስጥ በመውጣት “እግራ አውጪኝ” እያለ በነዚያ ቀጭጭንና ረጃጅም እግሮቹ በመፈትለክ ከጫካው ወጥቶ በአረንጓዴው ሜዳ አዳኙና ውሻው እስኪርቁ ድረስ ጥሏቸው ሄደ። ከጠላቶቹም አመለጠ።

ከጥቂት ቀናት በኋላ አጋዘኑ በተመሳሳይ ጫካ ውስጥ እንደ ሁልጊዜው አካባቢውን እየቃኘና እያሸተተ ደህንነቱን እያረጋገጠ ውሃ ለመጠጣት ወደ ኩሬው ተጠጋ።

(ድምጹን ቀይራ)

“እንድኖር የሚያደርጉኝ እነዚህ ድንቅ የሆኑ የሚያምሩ እግሮቹ ናቸው። እነዚህ ቀጭጭንና ረጃጅም እግሮቹ ከጠላት የሚከላከሉልኝ የህይወት ዋስትናዎች ናቸው። እግራ ህይወቴ ነው።” ሲል ለራሱ ተናገረ።

ልጆች ሆይ

በተፈጥሮ የተሰራ ነገር ሁሉ ድንቅ ነው። የራሱም ጥቅም አለው። ምን ጊዜም ቢሆን ያለጥቅም የተሠራ የሠውነት ክፍል የለም። እንግዲህ ይህንን ከሰማን የምናውቃቸውን ህይወት ያላቸውን ነገሮች በመውሰድ እንዴት ራሳቸውን ከጠላት እንደሚከላከሉ እንወያያለን። ንባባችን እዚህ ጋ አብቅቷል።

ቀጥሎ ደግሞ ከተረቱ ውስጥ አንዳንድ ጥያቄዎችን እጠይቃችኋለሁ።

(ጥያቄና መልሱ እንዳለ ታሳቢ ይደረጋል። ወዲያው ይሸጋገራል።)

- ብሬጅ -/ባክ አናውንስመንት/

ወላጆች ለልጆቻቸውን በማንበብና ጥያቄዎችን ጠይቀን በማሳተፍ የመማር ክህሎታቸውንና ጠቅላላ እድገታቸውን እናግዝ፣ የማንበብ ልምዳቸውን፣ የስሜት ህዋሳቶቻቸውን አቅም እናሳድግ።

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አካዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ክፍል አራት - የህፃናት ደህንነት፣ ጥበቃና ከለላ (ስፖት 12 - ስፖት 14)

ንዑስ ክፍል 12:- ህፃናትን ከአካላዊና ስሜታዊ ጉዳት መጠበቅ

ገፀ ባህሪያት

- አስካለ
- ፈቲያ
- ትዕግስት
- ወይንሸት (የቅድመ ልጅነት ዕድገት ባለሞያ)

- መሃመድ

መግቢያ(ኢንስትሩመንት)

(አስካለና ትዕግስት ወደ ጤና ጣቢያ እየሄዱ ነው። የመንገድ ላይ ኢፌክት የሠዎች ጫጫታ፣ የመኪና ድምፅ...)

አስካለ: ትዕግስትዬ ጥላውን ልያዝልኸኝ።

ትዕግስት: ኧረ ችግር የለም።

(የመንገድ ኢፌክቱ ድምፅ ይሰማል)

አስካለ: ያቺ ፈቲያ አይደለች እንዴት?

ትዕግስት: አዎን እናቴ። አሁንስ ከበደች። በዚህ እርምጃዎማ እንደርስባታለን።

(የመንገድ ኢፌክት)

አስካለ: ፈቲያ እንዴት ዋልሽ?

ፈቲያ: ፈጣሪ ይመስገን። እናንተ እንዴት ናችሁ? ልጆቹስ? የኔ ቆንጆ ትዕግስትዬ ፀሀዩ እንዳያገኘው ነጠላውን ጣል አድርጌለት።

ትዕግስት: እሺ። አሁንም በደንብ አረጃሽ።

ፈቲያ: አይደለ?

አስካለ: አይደለም እየደረስሽ ነው። ደግሞ ታፍሪያለሽ እንዴት?

ፈቲያ: የመጀመሪያዬ ስለሆነ ትንሽ ጨንቆኛል።

አስካለ: የእርግዝና ክትትልሽን በደንብ ከጠበቅሽ፣ ምግብሽንም ከተመገብሽ ምንም አትሆኒም።

ፈቲያ: ፈጣሪ ያውቃል። ዛሬ ትምህርትም አለ መሰለኝ።

አስካለ: አዎን የህጻናት ዕድገት ክትትል ባለሞያዎ ትመጣለች። እኔም ለዛ ነው የመጣሁት።

ፈቲያ: እኔ እንኳን የክትትል ቀኔም ነው።

ትዕግስት: እንግዲህ ስትወልጁና ማሙሽ ወይም ሚሚ ስታድግም ስለሚጠቅምሽ መከታተል ነው።

ፈቲያ: ልክ ነሽ። ለኛም ስለክትትሉ ምን ማድረግ እንዳለብን ሌሎቹ ይነግሩናል።

-በሪጅ-

(የሴቶች የጫጫታና የህፃናት ለቅሶ ድምፅ ይሰማል)

ወይንሸት: ወላጆች እንኳን ደህና መጣችሁ። እንግዲህ እንድንስማማ አሁን ተረኛ እኔ ስለሆንኩ እናንተ ለኔ ተራውን ትሠጡኛላችሁ። ጥያቄ ሲኖራችሁ እጃችሁን አውጥታችሁ ትጠይቃላችሁ። (ተግባርን አይደል?) እሺ አስካለ ----

አስካለ: ሁላችንም ነን?

ወይንሸት: ለሁላችሁም ነው። ነብሰ ጡሮቹም ለክትባትም የመጣችሁ ሁላችሁንም ይጠቅማል። በመጀመሪያ ሁላችሁም ስለመጣችሁ አመሰግናለሁ። እንግዲህ ዛሬ ሃሳብ የምንቀያየረው ልጆቻችንን እንዴት ከአካላዊና ስሜታዊ ጉዳትና ጭንቀት እንጠብቃቸው በሚለው ላይ ይሆናል። በደንብ ይሠማል? ኋላ ያላችሁ?

(በህብረት አዎ)

በዚያ ላይ ሳይገባችሁ ሲቀር እጃችሁን አውጥታችሁ ትጠይቁኛላችሁ።

(አፍታ) ጥያቄ ነው? እሺ።

ፈቲያ: ይቅርታ አቋረጥኩሽ ። ሳይገባኝ እንዳልቀር ብዬ ነው።

ወይንሸት: ችግር የለም ቀጥይ።

ፈቲያ: አመሰግናለሁ። የስሜት ጉዳት ስትይ ምን ማለት ነው?

ወይንሸት: ጥሩ። ልጆች በአደጋና በሌሎች ምክንያቶች አካላዊ ጉዳት እንደሚደርስባቸው ሁሉ በከፍተኛ ሃዘን፣ ተደጋጋሚ ስድብ ወይንም እርግማን ሲደረግባቸው ሌሎች አይፈልጉኝም በሚልና በሌሎችም ምክንያቶች ስሜታቸው ስለሚጎዳ እሱን ነው የስሜት ስብራት ያልኩት። ግልጽ ነው? እሺ ፈቲያ -

ፈቲያ: ሃሳብና ጭንቀት ልጆች ጋርም አለ ማለት ነው?

ወይንሸት: ጥሩ ጥያቄ ነው የጠየቅሽኝ ፈቲያ። ልጆች የሚጨነቁ አይመስለንም። ግን ተሳስተናል። እኩዮቻቸው ሲያገሏቸው፣ ቤት ውስጥ እኛ ያልሆነ ስድብ ወይንም ማስፈራራት ስንፈጽምባቸው ወይንም አካላዊ ቅጣት ስንፈፀም፣ የፅፅና የአልኮል ሱሰኛ ወላጅ ሲኖራቸው፣ አባት እናት ወይንም ሌላ የሚወዱትን ሰው ሲያጡ፣ የእናትና የአባት መለያየት ሲያጋጥምና በሌሎችም ምክንያቶች ለጭንቀት ይዳረጋሉ። (አፍታ) አስካለ ቀጥይ - - -

አስካለ: አንዳንድ ልጆች በጣም በሳል ነገር ሲናገሩ እንሰማለን። ከየት አመጡት ሁሉ ያስብላል። እውነት ከየት እያመጡት ነው?

ወይንሸት: አያችሁ ልጆች ፊት የምንናገረውንም መጠንቀቅ አለብን። አንዳንዶች የሚሰሙንም አይመስለንም። ግን አንዳንዴ ከጠበቅናቸው በላይ ሠምተው የሚረዱት ነገር አለ። ይህንንም ከየት አወቁት ብለን ብንመረምር ምናልባት ራሳችንን በፊታቸው የተናገርነው ሆኖ ልናገኘው እንችላለን። ከኛ ወይንም ሌሎች ትልልቅ ሰዎች የሚሰሙትን ነው ከራሳቸው ጋር አዋህደው ሲናገሩ የምንሰማው።(አፍታ) እሺ ጥያቄ ነው ትዕግስት? ቀጥይ

ትዕግስት: ምን አይነት ነገሮችን ነው እነሱ ፊት መናገር የሌለብን?

ወይንሸት: አንዳንድ ጊዜ ከባድ ጉዳዮቻችን ያስጨንቃቸዋል። ስለዚህም እነሱን የሚያስጨንቅ ነገር ከመናገር መቆጠብ አለብን። በተለይ ልጆቻችሁ አንድ አንድ ምልክቶችን ሲያሳዩ ይህም የተለመደ ነው ብላችሁ አትለፉ። አናግሯቸው፣ አቅርቧቸው። ለምሳሌ ድንጉጥ ሲሆኑ፣ ከሚወዱት ጨዋታ ወይንም ድርጊት ሲርቁ፣ ስለትምህርት ቤታቸው ሲያማርሩ ስትሰሙ፣ ያለምንም ምክንያት ሲያለቅሱ ወይንም ደግሞ የምግብና የመኝታ ልምዳቸው ከተዛባ ልጆቻችሁ ስሜታቸው ስለታወከ ችግር ላይ ናቸው ማለት ነው።

መሃመድ: ጥንቀት ልጆች ላይ የሚያመጣው ችግር ምንድነው?

ወይንሸት: ከልክ ያለፈ ጭንቀት የህፃናትን አዕምሯዊ አሰራር ሊያዛባ ይችላል። ዕድገቱንም ያውካል። ስለዚህ ትምህርት የመቀበል ችግር፣ አካላዊና የአዕምሮ ጤና ችግር ሊያመጣባቸው ይችላል። በመሆኑም ልጆቻችንን ቀርቦን ስሜታቸውን ልንረዳ ያጋጠማቸው ነገርም ካለ እንዲነግሩን ልናበረታታ ይገባል። ከአቅም በላይ ከሆነ ደግሞ ወደ አዕምሮ ህክምና መውሰድ ይኖርብናል።

በነገራችን ላይ ከተፈናቃዮችና ስደተኞች የመጣችሁ አላችሁ። ባለፈው ተነጋግረን ነበር። አቶ ማሃመድ ብዙ ልምድ ይኖርሃል ብዬ አስባለሁና አስኪ አንዳንድ አንተ ያየሃቸውን ነገሮች ንገረን - - -

መሃመድ: መቼም የልጆች የስሜት ጉዳት ስትይ ወደ እኛ ወደ ተፈናቃዮች መጥቶ ለተመለከተ ሰው በደንብ ይገባዋል። ወላጆቻቸው የሞቱባቸው፣ ወይንም ሌሎች ሰዎችም ቢሆን ሲሞቱ በአይናቸው ያዩ ልጆችን ያየ ሰው የስሜት ስብራት ስቃይ በደንብ ይረዳል። ልጆቻችን እንቅልፍ አይተኙም። ቢተኙም ብዙው ሰዓት በቅገት የተሞላ ነው።

ወይንሸት: ይህ-ላችሁ ተፈናቃዮች በተለይ ልጆቻችሁ ከግጭት አካባቢ ከመጣችሁ ያው እንደምታውቁት እንግዲህ የመሳሪያ ጩኸት፣ የወላጆቻቸውን ፍርሃት፣ ሰው ሲገደል ሲያዩ ወይንም በጥይት ሲመታ ሲያዩና ሲንገላቱ ለከፍተኛ የአዕምሮ ቀውስ ይዳረጋሉ። እርጉዝ ሆናችሁ በመንገድ ላይ የሚያጋጥማችሁ ነገርም ይገባኛል። ራሳችሁንም አትንከባከቡም ልጆችንም ለመንከባከብ ሁኔታዎች አይፈቅድላችሁም። ስለዚህም በተለይ የናንተ ከፍተኛ ጥንቃቄ ይፈልጋል።

ትዕግስት: ልጆቻችን ሲይጠፉ ቆንጠጥ ብናደርጋቸው ችግር አለው?

ወይንሽት፡ በፍጹም ልጆችን መግረፍ ወይንም መቆንጠጥ የለብንም። ከዚህ ይልቅ ለሚሰሩት መልካም ነገር እያወደስን፣ የትኛውን ባህሪ መያዝ እንዳለባቸው እየነገርን፣ ነገር ግን መስመር ሲያልፉ ወይንም ሲያጠፉ በቅጣት መልክ የሚፈልጉትን ነገር በመከልከል ባህሪያቸውን እንዲያስተካክሉ ተጽዕኖ ማድረግ እንችላለን። ከአካላዊ ቅጣት ግን መቆጠብ አለብን። የሚጫወቱበት ቦታ ከኤሌክትሪክ፣ ለመውደቅ ከተጋለጡበት ቦታ የራቀና የተጠበቀ መሆን አለበት። ድመጻቸውን ልንሰማ ከምንችልበትና በአይናችን ከምናያቸው ቦታዎች መራቅ የለባቸውም። ልጆችን ቢጣራ ወይንም ብትጣራ ከምንሰማበት ቦታ መራቅ የለባቸውም። ትምህርት ቤቶቻቸውንም በቅርበት በመከታተል ከስጋት የራቁ መሆናቸውን ማረጋገጥ ይገባናል።

ሌላው የመጫወቻ ቦታ ችግር ለአካላዊ ጉዳት ሊያጋልጣቸው ይችላል። አንድ አንድ ጊዜ መኪና የሚሄድበት መንገድ ላይ ህፃናትን ሲጫወቱ ልንመለከት እንችላለን። ይህ በጣም አደገኛ ነው።

አያችሁ ህፃናት እንደ አዋቂዎች ራሳቸውን ለመከላከል አቅም የላቸውም። የኛ የወላጆች ሃላፊነት ናቸው።

አስካለ፡ ወይ እንደው አፌ ቁርጥ ይበልልሽ የኔ ቆንጆ። (ድምጹን ቀንሳ)

(ትዕግስትና አስካለ ይሳሳቃሉ)

- ብሪጅ -/ባክ አናውንስመንት/

ህጻናትን ከስሜታዊና አካላዊ ጉዳት እንጠብቅ። በፊታቸው የምንናገረውንና የምናደርገውን በመቆጣጠር ከጭንቀት እንታደጋቸው!!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አካዶ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በመያዝ ድጋፍ ተሳትፏል።

ገፀ ባህሪያት

- አስካለ
- ትዕግስት
- ፈቲያ
- ወይንሸት - የህጻናት እንክብካቤና ዕድገት ባለሞያ

መግቢያ (ኢንስትሩመንት)

(የሴቶች ጫጫታ፣ የህፃናት ለቅሶ- ጤና ጣቢያ)

ወይንሸት: እንደምን አደራችሁ እናቶች?

በህብረት: (ደህና እግዚአብሔር ይመስገን)

ወይንሸት: ወንዶችም ትታዩኛላችሁ። እናንተስ እንደምን አደራችሁ?

ወንዶቹ: (ደህና ፈጣሪ ይመስገን)

ወይንሸት: አባቶች፣ ወንድሞችና ባሎችም በእርግዝና ወቅት ለእናትም ሆነ ለጽንሱ በጋራ እንክብካቤ የማድረግ ሃላፊነት አለባችሁ። ዛሬ በጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶች ላይ ነው የምንካጋገረው።

ስለ ጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶች የሚነግረኝ ማነው እስኪ?... እሺ አስካለ

አስካለ: ድድ ማስቧጠጥ፣ የሴት ልጅ ግርዛት

ወይንሸት: በጣም ጥሩ። እንጥል ማስቆረጥ፣ የሴት ልጅ ግርዛት፣ ጠለፋ፣ ያለ ዕድሜ ጋብቻ እንዲሁም ልጆች ላይ አካላዊ ቅጣት ማድረግ ከጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶች መሃል ይገኙበታል። ምን ይደረግ ትላላችሁ? እሺ ፈቲያ---

ፈቲያ: ጉዳቱን በየትኛውም ቦታ ለሚገኙ ወላጆች ማስተማር ያስፈልጋል።

ወይንሸት: በጣም ጥሩ ነው። ሌላስ?

ትዕግስት: የሚፈጽሙት በህግ ከተጠየቁ ይቀንሳል ብዬ አስባለሁ። ጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶች ህፃናቱ ህይወት ላይ ከፍተኛ ጉዳት እንደሚያደርስ ካወቅን አለመፈጸም፣ ሌሎችም እንዳይፈፀሙ ማስተማር አለብን ብዬ አስባለሁ።

ወይንሸት፡ ይህም ድንቅ ሃሳብ ነው።

ትዕግስት፡ እኔ ትንሽ ግር የሚለኝ ከልጆች ጋር ያለን የመነጋገር ልምድ እንዴት ቢሆን ይሻላል?

ነርስ፡ ቀርቦን ልናናግራቸው፣ ስሜታችንን ልናካፍላቸውና ስሜታቸውን ልንካፈል ይገባናል። በልጆች ላይ መጮህ፣ ማስፈራራትና መሳደብ ፈሪ፣ ተጠራጣሪና በራሳቸው የማይተማሙ እንዲሆኑ ያደርጋል። ልጆቻችሁን አቅርቧቸው።

ፈቲያ፡ ሴት ልጅ መገረዝ የለባትም የሚባለውስ ለምንድነው ሲስተር?

ወይንሸት፡ በብዙ አካባቢዎች ሴት ልጅ ካልተገረዘች ዕቃ ትሰብራለች፣ ባሏን ታስቸግራለች ተብሎ ይታመናል። ይህ በፍፁም የተሳሳተ ነገር ነው። ይልቅ ሴት ልጅን በመገረዝ ለባሏ ያልተመቸች በማድረግ ለፍቺ ሁሉ ልትዳረግ ትችላለች። ፀጋዋ የሆነውን የወሲብ ስሜቷን ነው የምንወስድባት። በተጨማሪም በወሊድ ጊዜ ለከፍተኛ ደም መፍሰስ ትጋለጣለች። ስለዚህ በምንም ሁኔታ ሴት ልጆችንን ማስገረዝ የለብንም። ይህንን ለሌሎች ወላጆችም ስትሄዱ ማስተማር አለባችሁ። ድድ ማውጣትና እንጥል ማስቆረጥም በተለይም ንፅህናው ባልተጠበቀ መሳሪያዎች ህፃኑ ላይ ቋሚ በሽታ ጥለው ያልፋሉ። ወላጆች እባካችሁ ልጆቻችሁ የእንጥልም ሆነ የጥርስ ህመም ሲኖራቸው ወደ ህክምና ቦታ ውሰዱ እንጂ እንደዚህ ያለ ህፃናቱን ከሚጎዳ ድርጊት ተቆጠቡ።

-ብሪጅ-

(የመንገድ ላይ ኢ.ፌ.ክት)

ወደ ቤት አየተመለሱ

ትዕግስት፡ እንዴት ያለችው አንደበቱ ርዕቱ ናት?

አስካለ፡ ከምሯ ለእናቶችም ለህፃናትም እንደምታስብ ያስታውቃል።

ትዕግስት፡ ይህ ልጆችን መቆጣት፣ መራገም፣ መሳደብ እስከዚህ ጎጂ ነው ማለት ነው? አይገርምሽም እኔኮ አንዳንዴ የማልላቸው ነገር የለም።

አስካለ፡ መተው ነዋ ትዕግስትዬ!

- ብሪጅ - /ባክ አናውንስመንት/

ህፃናትን በጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶች ከሚደርስባቸው ጉዳት እናድናቸው!!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን የኒሴፍ የገንዘብ፣ አኦዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ንዑስ ክፍል 14:-ወላጆች የልጆቻቸውን ክትትል ማዳበር

ገፅ ባህሪያት

- አስካለ
- ፍስሃ
- የፍስሃ እናት(ትርሃስ)

መግቢያ (ኢንስትሩመንት)

(የሰሃን ማንቃጨልና የወንበር ማስተካከል ድምፅ ይሰማል)

ፍስሃ: በጣም ጥሩ ልጆች። ዛሬ እንግዲህ ሁላችንም ተጋግዘን ቁርስ ስርተን አቅርበናል።

አስካለ: እኔና እማዬ ተጋባጦች ነን።

ፍስሃ: እንደናንተ ያህል ባይጣፍጥም ለመረዳዳቱና የስራውን ክብደት ለማወቅ ረድቶናል።

አስካለ: ጎበዝ ባሌና ልጆቼ። ልጆቼ በጠዋት ተነስታችሁ ተዘገጃጅታችሁ ቤት አስተካክላችሁ፤ አባታችሁን አገዛችሁ። ጎበዞች

ፍስሃ: መልካም ቁርስ ይሁንላችሁ።

(የሳህንና የጠረቤዛና ወንበር ድምጽ የመብላት ድምጽም ይሰማል)

አስካለ: በጣም ጣፋጭ ነው። አመሰግናለሁ። አማዬ እንዴት ነው?

ትርሃስ: ቆንጆ ነው ልጄ! እጅህ ይባረክ።

ትርሃስ: አሁን ባሎች ሚስቶቻቸውን ያግዛሉ ልጄ። በኛ ጊዜ እንደዚህ አልነበረም። መተጋገዝ ጥሩ ነው። ፍስሃዬኮ በፊት የውሃ ጣሳ ወድቆ አያነሳም ነበር።

ፍስሃ: ጊዜው ነዋ እማዬ። ካልረዳናቸው ይጎዱብናል። አባዬ ግን እንዴት ነበር?

ትርጉም: ይወጣል። ይሠራል። ተመልሶ ይገባል። ያቀረብንለትን ይበላል። ልጆች በየት ሄዱ በየት መጡ የለም። ያው እኛው ነን ስትወድቁ አይዟችሁ ብለን፤ ወደ ትምህርት ቤት ሸኝተን የምንቀበለው። አሁንም ተቀይሯል።

አስካለ: ግን እማዬ ሁሉም ቦታ አልተቀየረም እኮ። ልጆችን የማይከታተሉ አባቶች ብቻ ሳይሆኑ እናቶችም ብዙ ናቸው።

ፍስሃ: እውነት ነው። መቼም እኛ ምንም አንል አይደል?

አስካለ: እረ ብሉ። እንዴ ብርሃኑም ጠገብክ? ሁላችሁም? በሉ እሺ ታጠቡና ትንሽ ፀሃይ ያግኛችሁ። እኛም እንጫወት።

አስካለ: እስኪጨርሱ ብዬ ነው። የኔ ውድ ባል እኛ ምንም አንል ግን አሁንም ይቀረናል። ልጆችን ሲጫወቱ፤ ትምህርታቸውን፤ አነጋገራቸውንና እያንዳንዱ እንቅስቃሴያቸውን በልዩ ሁኔታ መከታተል ያስፈልጋል። ዝንባሌያቸውን፤ ጓደኛቸውን፤ ክፍል ውስጥ ከሌሎች ተማሪዎች ጋር ያላቸው አግባብ፤ ከመምህራን ጋር ያላቸውን ነገር ሁሉ ክትትል ይፈልጋሉ። እና እኛ እንዴት ነን ባሌ?!

ፍስሃ: እርግጥ ይቀረናል።

አስካለ: ሲጫወቱ ጉዳት እንዳይደርስባቸው፤ የመጫወቻ ቦታቸውን ቤት አካባቢም ትምህርት ቤትም ማየት አለብን። ከነማን ጋር ይወላሉ፤ ዝንባሌያቸው ተሰጥዖቻቸው ምንድንነው? እነዚህ ሁሉ ክትትል ይፈልጋሉ።

ፍስሃ: ባህሪም መቼም አንዱ ነገር ነው።

አስካለ: ጥፋት ሲኖር ከጥፋታቸው እንዲመለሱ የሚያደርጉ፤ መልካም ላደረጉት በመሸለም ያልተገባ ባህሪ ሲያሳዩ ደግሞ የሚፈልጉትን ነገር በመከልከል ማረቅ እንችላለን። በርግጥ እንደ አንዳንድ ወላጆች ቸልተኛ አይደለንም።

ፍስሃ: እኔ የማውቃቸው አባቶች አሉ። የልጆቻቸውን ዕድሜና የክፍል ደረጃ እንኳን የማያውቁ (ይስቃሉ) ደግሞ ብዙ ናቸው።

አስካለ: የክፍል ደረጃ አላወቀም ማለት ወይም ዕድሜውን አላወቀም ማለት ልጁን ችላ ብሎታል ማለት ነው።

ፍስሃ: የድሮ ወላጆችስ እንዴት ይሆኑ? እማዬ እኔ አሁን እድሜዬ ስንት ነው?

ትርጉም: ቆይማ! አ-ዎን! ይህ የጅንራሎች መፈንቅለ መንግስት ሲያደርጉ ነው የተወለድከው።

አስካለ: የጃንሆይ ጊዜ ነው እማዬ? (እየሳቀች)

ትርጓህ፡ እኒ የደርጉ ነው የመንግስቱ ሃ/ማርያም።

(አስካለ እና ፍስሃ ይስቃሉ)

ፍስሃ፡ እና አስመዝግቦሽኛል ለመወለድ?

ትርጓህ፡ የምን ምዝገባ አመጣህ? አባትህ የተወለድክበትን ቀን ሰዓቷንና ዕለቷን ሁሉ በማስታወሻ ላይ ዕፎት ነበር።

አስካለ፡ አለንዴ ማስታወሻው?

ትርጓህ፡ ተይኝ ልጄ ስንቱ ነገር ነው የጠፋው።

አስካለ፡ እኔ አሁን የባሌን እድሜ እርግጠኛ አይደለሁም።

ትርጓህ፡ እኔ እያልኩሽ ልጄ

ፍስሃ፡ አውቃ ነው እማዬ

(ሦስቱም ይስቃሉ)

አስካለ፡ በፊት ልጆች አይመዘገቡም ነበር። ብዙዎቹም ቤት ውስጥ ነበር የሚወለዱት። አሁን ግን ልጆች እንደተወለዱ መመዘገብ አለባቸው።

ትርጓህ፡ እናንተ ታውቁት የለንዴ?

አስካለ፡ እኛ እንዳንቺ ባናስታውስስ?

ፍስሃ፡ በሆነ አጋጣሚ ብናልፍስ

ትርጓህ፡ አንተ ምኑ ነው! ተው እንዲህ አይባልም!

ፍስሃ፡ ይቅርታ እማዬ! ግንክ ሁሉም አያስታውስም። ሲቆይ ደግሞ ይረሳል። ልጆች እንደተወለዱ በወሳኝ ኩነት ካልተመዘገቡ ብዙ አገልግሎት አያገኙም።

አስካለ፡ እውነቱን ነው እማዬ። በገጠር ያሉ አሉ። በከተማ ያሉ አሉ። እንዳንቺ ጓደኛ እንደነመሃመድ ደግሞ የተፈናቀሉ አሉ። ስደተኛ ሆነው የሚመጡ አሉ። ከኛም ጋር በችግር ተሠደው የሚሄዱ አሉ።

ትርጓህ፡ ታዲያ እነሱ እንዴት ይሆናሉ? የተፈናቀሉት፣ የተሠደዱት?

አስካለ፡ እነሁንም የተሰደዱበት ሃገር ሃላፊነት ይወስዳል። የምልሽ ግን ዕድሜያቸው ተመዝግቦ ከተቀመጠ በየትኛውም ጊዜ መረጃው ይገኛል።

ትርጓህ፡ እንዴት እንዴት?

አስካለ፡ እማዬ ተመልሰው መጥተው የሆነ ጊዜ መረጃውን ሲፈልጉ ያገኙታል። የማን ልጆች እንደሆኑ፣ መቼ እንደተወለዱ፣ ብዙ መረጃቸው ይመዘገባል።

ትርጓሜ፡ እህ። አንቺ እውነት እኮ ነው። አሁን እስኪ ባልሸን ከአያትህ ቀጥሎ ያለውን ስም ንገረኝ በይወ

አስካለ፡ እ እስኪ ንገረኝ

ፍስሃ፡ ሳውቀው አይደል።

ትርጓሜ፡ እሱ ገና ሶስት አመት ሲሆነው አባቱ ሞተ። በአካባቢያችን ዘመድ የለ። ምን የለ። እኔም ያው እስከ ዘር ጠይቁ አይደል ያገባሁት። አየሽ ያልሸው ጥሁፍ ቢኖር ተገኘ አይደል። አባቱን ማን እንደወለደው፣ እሱን የወለደው ደግሞ እየተባለ

አስካለ፡ ለዚህ ነው አየሽ እማዬ ህፃናት እንደተወለዱ መመዘገብ ያለባቸው። በዚያ ላይ ወደ ገጠር ስትሄጅ ያለዕድሜ ጋብቻ አለ፤ እዚህ ከተማም ጭምር ደግሞ የጉልበት ብዝበዛው፣ ህገወጥ ዝውውሩ ብቻ በአጠቃላይ እድሜያቸውን አውቆ የህግ እርዳታ እንዲያገኙ ዕድሜያቸው መመዘገብ አለበት።

ፍስሃ፡ በዚያ ላይ የቤተሰቡን ቁርኝት ያጠናክራል። እኔ አሁን የአባቴን አባት ማንነት ባውቅ ብዙ ዘመዶችን አገኘሁ ማለት አይደል። ይህኔኮ ማን ያውቃል አስካልዬ የአባዬ ዘመድ ብትሆንስ።

ትርጓሜ፡ አፍህን ያዝ አንተ ምን ይላል ይሄ?

ፍስሃ፡ ስቀልድ ነው እማዬ። እሱንም አጣርቻለሁ።

ትርጓሜ፡ በሉ እሺ አሁን ፍቀዱልኝ ቡና ላጠጣችሁ ደስ እንዲለኝ።

- ብሪጅ -/ባክ አናውንስመንት/

ወላጆችና አሳዳጊዎች ህፃናትን በመኖሪያና በትምህርት ቤት አካባቢ በመከታተል ሃላፊነታችንን እንወጣ!!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አሰዳ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ክፍል አምስት - የልጆች ባህሪ ክትትል (ስፖት 15- 16)

ንዑስ ክፍል 15:- አዎንታዊ የህጻናት ባህሪ ማረቂያ ስልት

ገፀ ባህሪያት

- ድረስ
- ትዕግስት
- ናትናኤል
- ቤተልሄም
- ሰላም

መግቢያ (ኢንስትሩመንት)

(ድረስ፣ ናትናኤል፣ ቤተልሄምና ሰላም አንድ ላይ ሆነዋል። ድረስ ተንበርክኮ ቁመቱ ከነሱ እኩል እንዲሆን አድርጎ ትዕግስት ርቤልን እንዳቀፈች በተቃራኒው ቁጭ ብላለች።)

ትዕግስት: ድረስ ዛሬ ቁመቱ ከነ ሰላም እኩል ሆኗል።

ድረስ: ነይ እንቺም ተንበርክክሽ ከኛ እኩል ሁኚ

ቤተልሄም: (በሳቅ ድምጸት) እማዬ ይሄው ከኔ እኩል ሆነች።

ድረስ: እሁን ሁላችንም እኩል ሆነናል። ወደጫወታችን ----

እነድረስ: (በዜማ) ልጅ ለመፈለግ መጥተናል ዛሬ በማለዳ

ትዕግስት: (በዜማ) ማንን ትፈልጋለህ ዛሬ በማለዳ

እነድረስ: (በዜማ) ርቤልን እንፈልጋለን ዛሬ በማለዳ

ትዕግስት: (በዜማ) ርቤልን መጥቶ የሚወስደው ማን ኅበዝ አለና

እነድረስ: (በዜማ) ርቤልን መጥታ የምትወስደው ሰላም አለችና

ቤተልሄም: (በመሃል አቋርጣ) እምቢ እኔ ነኝ የምወስደው

ድረስ: (ደንግጦ) እንቀጥል እኛ ሠላምም እሺ?

እነድረስ: (በዜማ) እህታችን በርቺ በርቺ እንዳትረቺ
እህታችን በርቺ በርቺ እንዳትረቺ

ከመስመሩ ጎትተን አሳልፈንሻል

ድረስ: ኦ! እናታችን ተሸንፈሻል። በይ ቶሎ ሮቤልን አስረክቢን።

ትዕግስት: ይሄው...

ድረስ: ና እስኪ የኔ አንበሳ። እስኪ ልቀፍህ
ሰላም ነይ ሳሚው... ጎበዝ
ቤተልሄም... የለችም እንዴ
ኸረ ጉድ አኩርፋ ሄዳለች
ቤተልሄም ነይ... ቶሎ ነይ።

ቤቴልሄም: ሁላችሁንም አልወዳችሁም። (በር ን አድርጋ በላያቸው ላይ ትዘጋባቸዋለች)

ድረስ: (ጮክ ብሎ) ወዴት እየሄድሽ ነው ቤቴልሄም?(ድምጹን ቀነሰ አድርጎ) ቤተልሄም አሁን ትክክል ናት እናት? (ለትዕግስት)

ትዕግስት: አይደለችም ምክንያቱም አብራን ተለማምዳ ከኔ ጋር የምትጓተተው ሠላም እንደሆነች አውቃለች። በጫወታ መሃል በመረበሻ ትክክል አይደለችም። በዚያ ላይ ሁሉንም የሚያስከፋ ነገር ብላለች። በርም በትዕቢት ዘግታብናለች።

ድረስ: ስለዚህ ምንድን ነው ቅጣቷ?

ትዕግስት: ዛሬ ስላጠፋች ሽልማቷ ይዘላታል።

ትዕግስት: ስለዚህ የዛሬው ሽልማት ያልፋትና በሚቀጥለው ቀን አብራን ትሄዳለች። ዛሬ ቤተልሄም ከእማዬ ጋር ትሆናለች። ናትናኤልና ሰላም እነ አስካለ ቤት ከነአመለ ጋር ይጫወታሉ ማለት ነው። ለሚቀጥለው ጊዜ ስታሻሽል ደግሞ ትሄዳለች።

ድረስ: በጣም ጥሩ። በሉ ልብሳችንን እንቀይር

- ብሪጅ -

(የኮቴ ድምፅ)

(በር ይንኳኳል)

(የልጆች መንጫጫት ድምፅ)

በሩ ይከፈታል

አስካለ: እንኳን ደህና መጣችሁ ወዳጆቼ (ከውስጥም ህፃናቱ የመደሰት ድምፅ ያወጣሉ)

ትዕግስት: እንኳን ደህና ቆየሽን።

አስካለ: እየጠበቅናችሁ ነበር። አቤት ልጆቼማ እንዴት ቸኩላዋል መሠለሽ። (ቆየት ብላ) በሉ ልጆች ጊቢ ውስጥ ተጫወቱ። እኛም ቆይተን አብረናችሁ እንጫወታለን። በሉ ጎሽገ ግን ቤቲስ?

(የጫጫታና የኮቴ ድምፅ ይሰማል። ከዚያ በሁዋላ በርቀት የልጆች መንጫጫት ድምፅ በባክ ግራውንድ ይሰማል።)

አስካለ: ቤቲ ምነው ቀረች?

ትዕግስት: ቤቲ ጥፋት አጥፍታ ቅጣት ላይ ናት።

ትዕግስት: ልጅ ለመፈለግ መጥተናል ስንጫወት በመሃል አፈረች። ከጫወታው ህግ ውጪ ሆና ነው። ከዚያ ደግሞ ሁላችሁንም አልወዳችሁም ብላ በር ዘጋችብን።

አስካለ: ቅጣቱ እንኳን ጥሩ ነው። ድጋሚ እንዳያጠፉ ያደርጋል። ኑሪያ እንደነገረችን ሲያጠፉ የሚፈልጉትን መከልከል ነው እንጂ፣ ስድብ፣ ዱላና እርግማን ልጆቹን የበለጠ ያበላሻል። ጥፋታቸውን ከማረም ይልቅ ፈሪና ተሽቆጥቋጭ ይሆናሉ። ጥፋትነቱን አምነው ከማስተካከል ይልቅ ቤተሰቦቻቸውን ለማስደሰት በቻ የሚፈጽሙ ይሆናሉ።

ትዕግስት: ፍስሃ የለም እንዴ ዛሬ?!

አስካለ: ነግሬሽ ነበርኮ ዛሬ ስራ ገባ።

ድረስ: በሉ እናንተ ተጫወቱ እኔ ልጆቼ ጋር ልሁን።

ትዕግስት: ይሁን። እማማስ እንዴት ናቸው?

አስካለ: በጣም ደህና ናት። ልጆችን ቤቲን እንዳደረጋችሁት የሚወዱትን ነገር በመከልከል ባህሪያቸውን መስተካከል ጥሩ ነው።

ትዕግስት: ድጋሚ እድል የማይሰጡ ነገሮች አሉ። ባሉበትም ቦታ ሆነው እንደዚህ ስለ ልጆች አስተዳደግና አያያዝ የሰማነውን ለሌሎች ወላጆች ብንነግራቸው ጊዜው አያልፋቸውም። በተለይ ልጆቻቸው መልካም ባህሪ ይዘው እንዲያድጉ ይጠቅማቸዋል።

አስካለ: ትክክል ነው። ሁሉም ወላጅ እኮ ማወቅ ያሉበት ነገሮች ናቸው። ልጆች በመጀመሪያ የሚወዱትንና የማይመቻቸውን ነገር ማወቅ። እኛም መልካም ነገሮችን በማድረግ እነሁም እኛን እያዩ እንዲደግሙት ማድረግ አለብን። ህፃናት ከምንመክራቸው ይልቅ በምናደርገው

ብናሳያቸው ይሻላል። በዚያ ላይ በቅጡ የተያዘና ችላ ተብሎ እንደፈለግክ ተብሎ ያደገ ልጅን ልዩነት ሁሉም በየአካባቢው ያውቀዋል።

ትዕግስት፡ ትክክል ነሽ አስክዬ። ስትመክሪያቸው ብትውይ አይሰሙሽም። ላያዳምጡሽም ይችላል። አድርገሽ የምታሳያቸውን ግን ይተረጉሙታል። ሲያጠፉ ደግሞ ስለጥፋታቸው በግልፅ መነጋገር አንድ ጊዜ ያደረጉትን ወይንም የተናገሩትን ሃሳብን አሁንም አሁንም አለመቀየር እና ሁልጊዜም ሲያጠፉ በትዕግስትና ተስፋ ባለመቁረጥ በድርጊት ለማስተካከል መሞከር ነው ያለብን።

(ጫጫታቸው አሁንም ይሰማል)

- ብሬጅ -/ባክ አናውንስመንት/

ህፃናትን በማወያየት፣ ያልተገባ ነገር ሲያደርጉ የሚወዱትን ነገር በመከልከል መልካም ያደረጉትን በማበረታታትና በመሸለም የመልካም ባህሪ ባለቤት እናድርግ! ከተዛነፈ ባህሪም እንመልሳቸው!!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አኦዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ንዑስ ክፍል 16፡-ቴክኖሎጂን በአግባቡ መጠቀም - ቲቪ፣ ሞባይልና ኮምፒውተር

ገፀ ባህሪያት

- ወይንሽት
- ትዕግስት
- አስካለ
- መሃመድ

መግቢያ(ኢንስትሩመንት)

(የህፃናት ድምፅ ይሰማል። የእናቶችም ጫጫታ ይሰማል- በኢ.ፌ.ክት)

-ብሪጅ-

ወይንሽት: እንግዲህ በተለይ እናቶች ዛሬ ስለተለያዩ የልጆች አስተዳደግ መንገዶች አውርተናል። አንዳንድ የምትጠይቁኝ ነገሮች እንዳላችሁም ቀድሞችሁ ነግራችሁኛል። በየተራ መጠየቅ ትችላላችሁ። (አፍታ) እሺ እስካሁን ተራ ያላገኛችሁ --- እ እ እዚያ ጋ አስካለ

አስካለ: እኔና ሌሎችም ካንቺ የሰማነውን ለሌሎች ማስተማር ጀምረናል። እኔ ስለቴክኖሎጂ ነው መጠየቅ የምፈልገው። ከልጆቻችን ጋር ሞባይል ስልክ እያራራቀን ነው። ስለዚህ ምን ትመክሪናለሽ?

ወይንሽት: ስልክ ቴሌቪዥን ታብሌትና ኮምፒውተርን እንዴት አድርገን ነው ከህይወታችን እና ከልጆቻችን ጋር እንዴት አድርገን ነው የምናስማማው ይመስለኛል ጥያቄው። ልክ ነኝ አስካለ?

አስካለ: አዎን እንደዚያ ነው።

ወይንሽት: በጣም ጥሩ። በመጀመሪያ ልጆችን ከቴክኖሎጂ ማራቅ መፍትሄ አይደለም ይላሉ ባለሞያዎች። አስቤዛ ሳይቀር በሞባይል ስልካችን መሸመት ጀምረናል። በቅድሚያ ቴክኖሎጂ ለልጆቻችን ያለውን ጠቃሚና ጎጂ ጎን እንፈትሽ። ከዚያ እንዴት አስተካክለንው ልጆቻችን ሳይጎዱብን እናሳድግ የሚለውን እናያለን። (ትንሽ አፍታ) ግልጽ ያልሆነ ነገር አለ መሰለኝ። እዚያ ጋ ወንድሜ እጅህን ያወጣህ መሰለኝ።

መሃመድ: እኔ ስሜ መሃመድ ይባላል። ከቤተሰቤ ጋር ከሌላ ቦታ ተፈናቅለን እዚህ የሚገኘው ካምፕ በመጠለያ ውስጥ እየኖርን ነው። እህቴ አስካለና ንደኛዋ በዚህ የልጆች አስተዳደግ ጉዳይ ሲወያዩ እዚህ የሚሰጠውን ትምህርት ነግረውኝ ነው ትምህርቱን መከታተል የጀመርኩት። መቼም ነገ ሁሉም ያልፋል። የልጆቻችን ህይወት ግን ቀጣይ ነውና የሚጠቅም ነገር አገኛለሁ ብዬ ነው የመጣሁት። በመጠለያ ላሉ ልጆችና ወላጆች አንዳንዱ ነገር ቅንጦት ሊመስል ይችላል። ግን ደግሞ መጠለያ ውስጥም ሆነን የምትወልድ እናትና የሚያድጉ ልጆችም አሉ። ትምህርትሽም ግሩም ነው። እኔም እዚያ ላሉም ወገኖቼ እንዳደርስ በተለይም ምንም አይነት ጊዜ ማሳለፊያ በሌለበትና ትርፍ ጊዜ በበዛበት መጠለያ ውስጥ ልጆቻችን ከእጃችን ላይ የሚያገኙትን ስልክ እንዴት ነው የምንጠብቀው? እነሱም እንዳይበላሹብን። ደግሞ ማወቅ ያለባቸውም እንዳይቀርባቸው? አመሰግናለሁ!

ወይንሽት: አቶ መሃመድ በመጀመሪያ ለራስህ ብቻ ሳይሆን ካምፕ ውስጥ ለሚገኙ ሌሎችም ተፈናቃዮች ተጨንቀህ ስለተገኘህ ልትመሰገን ይገባል።

(ጭብጨባ ድምጽ ይሰማል)

የትም በምንም ሁኔታ ውስጥ ያለ ልጅ ልጅ ነው። እኩል መብት አለው። የሆነው ነገር ሁሉ የህጻናቱ ጥፋት አይደለም። ነገ እንደተባለው የህጻናቱ ህይወት ብዙ ነገር ይጠብቀዋል።

ስለዚህም ለሌሎችም ይህንን መልዕክት አድርስልን። ካሁን በኋላም ሌሎችም እዚህ ያለው ትምህርት እንዳያመልጧቸው ጋብዝልን።

መሃመድ: በጣም ነው የማመስግነው! እንዳልሸኝ አደርጋለሁ።

ወይንሸት: እንግዲህ ይህ ትምህርት ተፈናቃዮችንም እንደሚጨምር እያሰብክ ተከተለኝ። ቴክኖሎጂውን በጥንቃቄ እንዲጠቀሙ ካገዘናቸው ለልጆቻችን ፈጣን ትምህርት የማግኛው መንገድ ይሆናል። አንድ ጊዜ ደህንነቱ በተጠበቀና በተመጠነ ሁኔታ መረጃዎችን በቴክኖሎጂ ፈልገው ማግኘት ከቻሉ የሚፈልጉትን ለነሁ ጠቃሚ የሆኑ ጉዳዮች ያውቁበታል። - - - ጥያቄ ነው ትዕግስት? እሺ ቀጥይ

ትዕግስት: ልጆች ለእነሱ ዕድሜ የማይመጥን ይዘት ያላቸውን የቴክኖሎጂ ውጤቶች ቢጠቀሙ የሚያመጣቸው ችግር ምንድነው?

ወይንሸት: በጣም ጥሩ ጥያቄ ነው ትዕግስት። እነሁ የሚጠቀሟቸውን ይዘቶች ካልገደብን ወይም ዕለታዊ ከስክሪን ላይ ማሳለፍ ያለባቸው ጊዜ ከረዘመ ለማህበራዊ ችግሮች ይጋለጣሉ። የእንቅልፍ መዛባት ያጋጥማቸዋል። የስነ-ልቦና ቀውስ ውስጥ ይገባሉ። እንደሚያዩት ይዘት ጭካኔ ሊያመጡ ይችላሉ። የመገለልና የአልፈለግም ባይነት መንፈስ ውስጥ ገብተው ራሳቸውን እስከማጥፋት ሊደርሱ ይችላሉ። ብዙም እያየን ነው። በአገራችንም አሁን አሁን እየተለመደ መጥቷል። (አፍታ) እሺ ቀጥይ አስካለ

አስካለ: መቼም ብዙ መረጃዎችን እንዳሰባሰብሽ ነግረሽናልና ምንድነው እኛ ወላጆች ማድረግ ያለብን?

ወይንሸት: በቅድሚያ ከልጆቻችን ጋር ቁጭ ብለን ነፃ ሆነን እንነጋገርበት። የምናውቀውን ጥቅምና ጉዳቱን እንገነዘብታቸው። እነሱም የሚሉንን እንስማማ። ስለዚህ ሁለት ነገሮችን በጥንቃቄ እንገነዘብታቸው።

የመጀመሪያው ልጆች ከስክሪን ጋር የሚቆዩበት ጊዜ መገደብ እንዳለበት ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ እነሁ ማየት ያለባቸው ይዘት ከእድሜያቸው ጋር የሚሄዱበትን ብቻ እንደሆነ ነው።

ልጆቻችን ቴሌቪዥንም ሆነ ሞባይል በየቀኑ ምን ያህል ጊዜ ማየት አለባቸው? ይህንንም ባለሞያዎችን ጠይቁያለሁ። h2 አመት እስከ 5አመት የሚሆናቸው ህፃናት ከትምህርት ውጪ በቀን ከ1 ሰዓት በላይ ስክሪን ላይ እንዳይቆዩ ይህ ከሰኞ እስከ አርብ ነው። ቅዳሜና እሁድ በአጠቃላይ ከ3 ሰዓት እንዳያለፍ መክረዋል።

ትዕግስት: ከ6 አመት በላይ የሆኑትስ?

ወይንሸት: ከ6 አመት በላይ የሆኑ ልጆች ደግሞ ተነጋግራችሁና የሚያዩትን ይዘት ወስናችሁ፤ የጊዜ እርዝማኔውን ለጥናት የሚያስፈልጋቸውን፤ ከናንተ ጋር ለመጫወትና ጊዜ ለማሳለፍ የሚያስፈልጋቸውን ጊዜ መድባችሁ በጋራ ስምምነት ማድረግ ትችላላችሁ።

ብሬጅ -/ባክ አናውንስመንት/

ህፃናት የቴክኖሎጂ ተጠቃሚ እንዲሆኑ ከእድሜያቸው ጋር የሚሄድ ይዘት ያላቸውንና ለትምህርት አጋጣሚ የሆኑ ይዘቶችን ተጠቃሚ እንዲሆኑም እንርዳቸው። ከቴክኖሎጂ ውጤቶች ጋር ያላቸውን ቆይታ በመገደብ ተገቢውንም ክትትል እናድርግ!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አካዳሚያዊ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በመያዝ ድጋፍ ተሳትፏል።

ክፍል ስድስት - ልዩ ፍላጎት ያላቸው ህፃናት እና ሴት ህፃናት (ስፖት 17- 19)

ንዑስ ክፍል 17:- ልዩ ፍላጎት ስላላቸው ህፃናት የወላጆችን የተሳሳተ ግንዛቤ መቀነስ

ገፅ ባህሪያት

- ድረስ
- ትዕግስት
- ልጆቹ

መግቢያ(ኢንስትሩመንት)

ትዕግስት፡ ልጆች ዛሬ አባታችሁ በአንድ ጉዳይ ዙሪያ የሚነግረን አለው።

(ልጆቹ አንድ ላይ) እሺ።

ትዕግስት፡ እንደተለመደው በናንተ ምርጫ እናንተ መኝታ አልጋችሁ ላይ እኔና አባታችሁ ደግሞ ምንጣፍ ላይ እንቀመጣለን

ድረስ፡ እኔ ነኝ ምንጣፍ ላይ የተቀመጥኩት አንቺ ተንበርክክሽ በጉልበትሽ እግርሽ ላይ ነው የተቀመጥሽው

ትዕግስት፡ አይመቻችሁም ልጆች? (አፍታ) ችግር የለውም አይደል አመሠግናለሁ።

ድረስ፡ እንግዲህ ልጆች ዛሬ በቅድሚያ የምነግራችሁ ባለፈው ቤተልሄም አንድ ማየት ከተሳነው ልጅ ጋር ትምህርት ቤት ተዋውቃ ከልጁ ጋር ጓደኛ ብሆንስ ብላ በጠየቀችው መሠረት ነው። ነገር ግን መጀመሪያ አካል ጉዳት ያለባቸው ወይንም ልዩ ፍላጎት ያላቸው ሀጻናትን በአጠቃላይ እናያለን።

ድረስ፡ የቤቱን ጥያቄ በደንብ ለመመለስ በመጀመሪያ እኔ ራሴ በዚህ ዙሪያ የምርምር ውጤቶችን አንብቤና ባለሙያ ጠይቄ ምላሽ አዘጋጅቻለሁ።

ቤቴልሄም፡ ጎበዝ አባቴ! እወድሃለሁ!

ድረስ፡ እኔም እወድሻለሁ የኔ ልጅ! ሁላችሁንም እወዳችኋለሁ! ደግሞም ልጆቼ ለሚጠይቁት ምላሽ ማዘጋጀት ግዴታዬ ነው።

ቤቴልሄም፡ ልዩ ፍላጎት ምንድነው አባዬ?

ድረስ፡ በጣም ጥሩ ልዩ ፍላጎት ያላቸው ህፃናት ሲወለዱ ወይንም ከተወለዱ በኋላ የአካልና የአዕምሮ ጉዳት ያለባቸውና ለመማርም ሆነ በአጠቃላይም ድጋፍ የሚፈልጉ ናቸው። ልዩ ፍላጎት የምንለው ይህንን የተለየ ድጋፍ ነው። ድጋፍ ካገኙ በጣም የሚደነቅ ችሎታና ብቃት እንዲሁም ብሩህ አዕምሮ ያላቸው ናቸው። ጥያቄ ነው ትዕግስት? ቀጥይ እሺ።

ትዕግስት፡ አንዳንድ ሰዎች የአካል ጉዳትን እንደ እርግማን፣ የፈጣሪ ቁጣ አድርገው ይወስዳሉ። ወላጆች እርግማን ሲኖርባቸው ነውንዴ ልጆቻቸው የአካል ጉዳተኛ የሚሆኑት?

ድረስ፡ ስህተት ነው። አካል ጉዳተኝነት በእርግማን ወይንም በፈጣሪ ቁጣ አይደለም የሚመጣው። አካል ጉዳት በህጻንነት የተመጣጠነ ምግብ ባለማግኘት፣ በጦርነት ጊዜም ህጻናት ተጋላጭ ስለሚሆኑ በጦርነት ሊመጣ ይችላል። በህመም ምክንያትም ህጻናት በቂ ህክምና ባለማግኘት አካል ጉዳተኛ ሊሆኑ ይችላሉ። ከዚህም በተጨማሪ በአደጋ ህጻናት አካል ጉዳተኛ ይሆናሉ።

ቤቴልሄም፡ አባዬ ደግሞ! እኔ እኮ ያልኩህ ከልጁ ጋር ጓደኛ መሆን እችላለሁ ወይ ነው?

ድረስ፡ በደምብ ትችያለሽ የኔ ልጅ። እኔኮ ስለልጁም አውቀሽ ጓደኛ እንድትሆኚው ነው እየነገርኩሽ ያለሁት።

ቤቴልሄም፡ አመሰግናለሁ የኔ አባት። እሺ። እኔም በደንብ ማወቅ እፈልጋለሁ።

ትዕግስት፡ አንዳንድ ወላጆች የአካል ጉዳት ያለባቸውን ልጆቻቸውን ይደብቃሉ። ይህን መሆን አለበት እንዴ?

ድረስ፡ በፍጹም መሆን የለበትም። ለምን ይደበቃሉ? ከተደበቁ ወይም ሰዎች እንዳያደድቁባቸው ከተደረጉ ላይማኖት ነው። እገዛም ላያገኙ ነው። አካል ጉዳተኝነትኮ የሰው ልጅ የተለያየ እንደመሆኑ ልዩነት ወሰን እንዳለ አንድ ማንነት ሊወሰድ የሚችል ነው። ነገር ግን እገዛ ይፈልጋሉ።

ትዕግስት፡ ወላጆች አካል ጉዳተኛ ህጻን ልጅ ካላቸው ምን ማድረግ አለባቸው?

ድረስ፡ የዚህ አይነት ወላጆች በቅድሚያ ማድረግ ያለባቸው ለነዚህ ህጻናት ልጆቻቸው በቂ ጊዜ መስጠት ነው። በደንብ ማውራት፣ በተለይም በቀላሉ በሚይዙት ቃላት ማዋራት ያስፈልጋል። አብሮ መጫወትና አብሮ መሳቅም ይጠቅማል። አካባቢያቸው ስላሉ ነገሮች በጥልቀት ግን በቀላል እና በሚገባቸው ሁኔታ ማስረዳት አለባቸው። ድምጽ እያወጡ ማነጋገርና ለሚሰሙት ድምጽም ምላሽ እንዲሰጡ ደጋግሞ መሞከር አለባቸው።

ቤቴልሄም፡ አባቴ እኔስ ለልጄ ምን ላደርግለት እችላለሁ?

ድረስ፡ የኔ ልጅ በመጀመሪያ ከአካል ጉዳተኛው ልጅ ጋር ጓደኛ ልትሆኑ መፈለግሽ በራሱ ትልቅ ነገር ነው። ከዚያ ደግሞ እኔ የነገርኩሽን ለሌሎቹ ህጻናት በመንገር አብረውት እንዲቀመጡ፣ አብረውት እንዲጫወቱና የሚፈልገውን እገዛ እንዲያደርጉለት ማስተማርም ትችያለሽ።

ትዕግስት፡ ዛሬ የምትነግረን ታሪክስ ምን ይሆን?

ቤቴልሄም፡ አዎን ከመተኛታችን በፊት ለዛሬም ታሪክ እንድትነግረን እንፈልጋለን።

-በሪጅ-

ድረስ፡ አሁን የምነግራችሁ ታሪክ ከቤቲ ጥያቄ ጋር የተገናኘ ነው። ባለታሪካ ሄለን ኬለር ትባላለች። አይነስውር ነበረች። ነገር ግን ማየት ከሚችሉት ሰዎችም በላይ ስራ ሰርታ ያለፈች ናት። ልጆች ሄለን ኬለር 14 መጽሐፎችን ጽፋለች። አካል ጉዳተኞችም ጥሩ ድጋፍ እንዲደረግላቸው ታግላለች።

ልጆች ሄለን ኬለር 19 መት ከ7 ወር ሲሆናት በህመም ምክንያት መስማትና ማየት ተሳናት። በ7 ዓመቷ ማንበብና መጻፍም ተማረች። ቀጥላ በአሜሪካ ታዋቂ በሆነው ሃርቫርድ ዩኒቨርሲቲ በመግባት የመጀመሪያዋ ማየትና መስማት የማትችል የዲግሪ ምሩቅ ሆነች። ቤተሰቦቿ መምህራንና ሌሎችም ሰዎች እውቀቷን እንድትጠቀም ድጋፍ አድርገውላታል። ከ60 በላይ አገሮች ተገዛለች። ከስልክ ፈጣሪው አሌክሳንደር ግርሃምቤል፣ ከቻርልስ ቻፕሊንና ከታዋቂው ደራሲ ማርክታዊይን ጋር የልብ ጓደኛ ነበረች።

ሄለን ኬለን እንግሊዘኛ፣ ፈረንሳይኛ፣ ላቲንኛ፣ ጀርመንኛ ጨምሮ አምስት ቋንቋዎች አቀላጥፋ መናገርና መጻፍ ትችል ነበር። እንግዲህ ሄለን ኬለር አካል ጉዳተኞች ከተደገፉ ለሌላውም ሊተርፍ የሚችል ችሎታ እንዳላቸው ታስተምራለች።

-ብሪጅ-

እንግዲህ ልጆች አሁን ወደ ጥያቄዎቹ እንሂድ

የመጀመሪያው ጥያቄ፡ የሄለን ኬለር አካል ጉዳተኝነት ምንድነው?

- በጣም ጥሩ ቤቴልሄም! ማየትና መስማት የተሳናት ነበረች።

2. በስንት አመቷ ነበር የአካል ጉዳቱ የደረሰባት?

- አዎን ዳዊት! በአንድ አመት ከ7 ወሯ።

3. የሄለን ኬለር ቤተሰቦች አካል ጉዳተኝነቷን ሲያውቁ ምን አደረጉ?

- ልክ ነው። አሳን መደገፍ ጀመሩ።

በጣም ጎበዞች ልጆች!

(አንድ ላይ ያጨበጭባሉ)

- ብሪጅ- /ባክ አናውንስመንት)

ወላጆችና አሳዳጊዎች የአካል ጉዳት ያለባቸውን ህጻናት ባለመደበቅ፣ ወደ ህክምና ተቋማት በመውሰድ፣ በልዩ ድጋፍ ሊማሩ የሚችሉባቸውን ተቋማት ፈልጎ በማስገባት ሃላፊነታችንን አንወጣ!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒቤፍ የገንዘብ፣ አካዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፈዋል።

ገጸ-ባህሪያት

- ወይንሽት
- በሰፈር ወስጥ የሚገኙ አናቶች፣ አባቶችና ልጆች
- መምሬ አሻግሬ
- አስካለ
- መሃመድ

(መግቢያ - ኢንሰትሩመንት)

(የአናቶችና አባቶች ጫጫታና የህጻናት ድምጽ በኢ.ፌ.ክት ይሰማል)

ወይንሽት: አስኪ አንድ ጊዜ ጽጥታ! (ትንሽ ቆይቶ ሁሉም ዝም ይላሉ - አልፎ አልፎ ከሚሰማ የህጻናት ድምጽ ውጪ)

የሃይማኖት አባቶች፣ የአካባቢ ሽማግሌዎች፣ አናቶች አንዲሁም አባቶች አንደምን ሰነበታችሁ?

በህብረት: ደህና ፈጣሪ ይመስገን!

ወይንሽት: እንግዲህ ዛሬ እኔ ወደናንተ መጥቻለሁ። የሚያምር አካባቢ አላችሁ። እንደዚህ ሰፊ የመጫወቻ ቦታና ለጤና ተስማሚ አካባቢዎች ለህጻናት ጤናማ እድገት ተፈላጊ ናቸው። እንግዲህ ካላችሁ ጊዜ ጥቂት ደቂቃዎችን ለኔ ስለምትሰጡኝ በጣም አመሰግናለሁ። ያው ለልጆቻችሁ እንደሰጣችሁት ቁጠሩት።

መምሬ አሻግሬ: ልጄ እንኳን ደህና መጣሽ። በእኔ፣ በሃጂ ሁሴን እና በፓስተር አለማየሁ እንዲሁም በመላው የመንደራችን ነዋሪዎች ስም እኛን መኖሪያችን ድረስ በመምጣት ለማስተማር ፍቃደኛ ስለሆንን እናመሰግናለን። እዚያ ጤና ጣቢያ የምታስተምሪያቸውንም ትምህርት እየሰማን ነው። እጅግ ደስተኞች ነን። ልጆቻችንና የልጅ ልጆቻችንን የሚጠቅም፣ እናቶችን የሚያበረታ ነው ትምህርቱ። አይደል እንዴ ሃጂ፣ ፓስተር?

ወይንሽት፡ በጣም አመሰግናለሁ። የሃይማኖት አባቶችና የአካባቢ ሽማግሌዎች የትምህርቱን ጠቀሜታ ተረድታችሁ እዚህ ስለተገኛችሁ ክልብ አመሰግናለሁ። (ጭብጨባ)

- ዛሬ የምንነጋገረው ስለ አካል ጉዳተኝነትና አካል ጉዳተኛ ህጻናት ነው።

መሃመድ፡ እህት ወይንሽት እንደው መጀመሪያ ስለ አካል ጉዳተኝነት አጠቃላይ ነገሮችን ብትነግረን?

ወይንሽት፡ በጣም ጥሩ።

- ሁላችንም የሰው ልጆች አንዳችን ከሌላችን የተለየን ነን። አካል ጉዳተኝነትም አንደዚያው ነው። አካል ጉዳተኝነት የተለየ መሆኑ አይደለም። ድጋፍ ይጠይቃል። ልጆቻችን በተለያዩ ምክንያቶች አካል ጉዳተኛ ሊሆኑ ይችላሉ። ይህ ካጋጠመን ከመደናገጥ ወጥተን አንደ ጉዳታቸው ድጋፍ ማድረግ ነው ያለብን። ለምሳሌ፣ የመንቀሳቀስ ችግር ያለባቸው ከሆኑ መደገፊያ ዱላ፣ ተደግፎ መራመጃ ዎከር ወይንም ዊልፔር ይፈልጋሉ። ቤታቸውና አካባቢያቸውም ለአንቅስቃሴያቸው የማይገደቡ ሊሆኑ ያስፈልጋል። አንዳንዶቹ በዕለት ተዕለት አጋዥ ሰዎችን ሊፈልጉ ይችላሉ። ጉዳቱ የተለያየ ነው።

መሃመድ፡ እኛም ሌሎች እዚህ ያልመጡትን መንገር እንድንችል የአካል ጉዳት አይነቶችን ብትነግረን?

ወይንሽት፡ ኦቲዝም፣ መናገርና መስማት አለመቻል፣ ለመማር መቸገር፣ የአዕምሮ ህመም ወይንም ሌሎች የአካል ጉዳተኝነት ችግሮችን መጥቀስ ይቻላል። ከነዚህ አንደኛው ወይንም ተደራቢ አካል ጉዳት ሊያጋጥም ይችላል።

አስካለ፡ አንዲህ አይነት ጉዳት በልጆች ላይ ሲያጋጥም ምን ማድረግ አለብን?

ወይንሽት፡ በዚህ ጊዜ ትልቁ ነገር ልጅን አለመደበቅ ነው። “የፈጣሪ ቁጣ ነው። አርግማን ነው በሚልና በሌሎችም የተሳሳቱ ምክንያቶች ልጆቻችንን ደብቀን ከድጋፍ አንዲገለሉ ማድረግ ከፍተኛ ጭካኔ ነው። ስለዚህም ህክምና ወዳለበት፣ ትምህርት ወደሚያገኙበት መውሰድ አንዲሁም ከሌሎች የዕድሜ አኩሪነታቸው ጋር አንዲጫወቱ ማድረግ ያስፈልጋል።

አስካለ፡ ግን ነርስ ለነዚህ ልጆች ካለባቸው የአካል ጉዳት አንጻር መጫወትም ሆነ መማር አይከብዳቸውም?

ወይንሽት፡ በርግጥ ጉዳት ያለባቸው ልጆች ምንም ጉዳት አንደሌለባቸው ልጆች ለመማር ሁኔታዎች ምቹ አይሆንላቸውም። ለመከታተልም ይቸገራሉ። ነገር ግን አጋዥ የሆኑ አንደ ብሬል የመሳሰሉ አጋዥ ቁሳቁሶች፣ በቅርብ የሚደግፋቸው

መምህር፣ የስነ ልቦና ጥንካሬ አንዲኖራቸውና በራስ መተማመናቸው ይበልጥ አንዲዳብር የሚያማክራቸው ካገኙ ከሌሎች ልጆች አኩል ትምህርታቸውን መከታተል ይችላሉ። በአጠቃላይ ህጻናቱ ድጋፍ ካገኙ በቀጣይነት በሁሉም የህይወት መስመራቸው ውጤታማ ይሆናሉ።

አስካለ፡ አንቀበልም የሚሉ ትምህርት ቤቶችም አሉ። ወላጆችም ሲወስዱ አይታይም። ለዚህስ ምን ትያለሽ?

ወይንሽት፡ አካል ጉዳተኛ ህጻናት ትምህርት ቤት አንዲገቡ ማድረግ የናንተ የወላጆች ግዴታና ሃላፊነት ነው። በትምህርት ቤት ደግሞ ድጋፍ አግኝተው ትምህርታቸውን አንዲከታተሉ ማድረግ ከመምህራንና ትምህርት ቤቶች ጀምሮ የሁሉም ግዴታ ነው። ህጻናት ትምህርት የማግኘት መብት አላቸው ሲባል ልዩ ፍላጎት ያላቸውን ህጻናትንም ይጨምራል። ስለዚህም ወላጆች እነዚህን ህጻናት ወደ ትምህርት ቤት መላክ አለባቸው።

-አንደማንኛውም ህጻናትም መጫወት ይፈልጋሉ። የአካል ጉዳታቸው አንደፈለጉት ካላጫወታቸው አስፈላጊውን አገዛ ማድረግ አለብን። ወላጆች ከሌሎች ህጻናት ጋር እንዲጫወቱ ማበረታታት፣ ለህጻናቱ ተገቢውን ጊዜ ሰጥቶ ማዋትና ፍቅር መስጠትም አለብን። ግልጽ ነው ወላጆች? (አፍታ)

መምሪ አሻግራ፡ ልጆችን በጣም ነው የምናመሰግንሽ። በሁላችንም ሃይማኖት ተቀባይነት ያለው ትምህርት ነው የሰጠሽን።

የሰማነውን በልቦናችን ያስቀምጥልን ነው የሚባለው አይደል? አኔ ግን አላችኋለሁ “የሰማነውን ለመፈጸም ያብቃን!”

-ብሪጅ-

አካል ጉዳተኛ ህጻናትን ፍላጎት መረዳትና አስፈላጊውን ድጋፍ ማድረግ ለሁለንተናዊ ዕድገታቸው ከፍተኛ ሚና ይጫወታል።

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አኦዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፈዋል።

ገጸ ባህሪያት

- ትርጉም
- አስካለ
- ፍሰሃ
- አመለ
- ብርሃኑ

(መግቢያ - ኢንስትሩመንት)

(የልጆች ጫጫታ ይሰማል)

ፍሰሃ: በሰላም ነው ልጆች?

አስካለ: አየተጫወቱ ይሆናል።

ይልቅ ማነው አማዬን የሚያግዛት?

ብርሃኑ: አሲ ናታ!

ፍሰሃ: ማናት አሲ?

ብርሃኑ: አመለ

አመለ: እራስህ አግዛት

ብርሃኑ: (አየሳቀ) ደግሞ ሴት አይደለም አንዴ የሚሰራው?

ፍሰሃ: ማነው አንደዚህ ያለህ ብርሃንዬ?

ብርሃኑ: አውቃለኝ!

አስካለ: እንዴት አወቅክ?

ብርሃኑ: አንዲሁ አውቃለሁ። አሁን አባዬ ወጥ ይሰራል?

አመለ: በል ራስህ ትሄዳታለህ

ብርሃኑ: ይቺ ልጅ ችግር አለባት (በጣም አየሳቀ)

አስካለ: ምንድነው የሚያስቅህ?

ብርሃኑ: አባቴ ወጥ ሲሰራ እየታየኝ ነው። (አሁንም ይስቃል)

ፍሰሃ: ምን ችግር አለው?

ብርሃኑ: (እየሳቀ) የማላውቅ መስሎህ ነው? አስካሊ አንተ ስራ (አሁንም አየሳቀ)

አስካለ: ይሄውልህ ብርዶ፣ የወንድ የሴት የሚባል ስራ የለም። ለጊዜው አኔና አባትህ የሴት ውስጡንና

የውጪውን ስራ ተከፋፍለን ነው'ንጂ ብንቀያየርም እንችላለን።

ፍሰሃ: አኔ አንደውም ወጥ ሰርቼ አሳይሃለሁ።

አመለ: (ደስ ብሏት እየሳቀች) በል አንተ ልጅ ሂድ አያቴ ጋ

ብርሃኑ: አልሄድም። የማላውቅ መስሏችሁ ነው?

ፍሰሃ: ሂድ ብርሃኑ (ቆጣ ብሎ)

አመለ: (ትስቃለች)

አስካለ: ጎበዝ የኔ ልጅ። የወንድ ስራ፣ የሴት ስራ የሚባል የለም። አኛ ብቻ የምንበላ ይመስል።

ፍሰሃ: እናንተም ለብቻ አይዋጥላችሁም።

አስካለ: እኔስ ምን አልኩ?

ትርሃስ: (ራቅ ባለ ድምጽ) የሳሚዬ ምግብ ደርሷል። መቀዝቀዝ ነው የቀረው። (እየሳቀ) ይሄ ጎረምሳ ያሳስቀዋል።

ወንድ እንዴት ወጥ ይሰራል ብሎ ተገርሞ ሊሞት ነው።

አስካለ: አንቺ ምን አልሺው እማዬ?

ትርሃስ: ነገርኩታ ልጅ! የእኛ እናቶች ሴት የወንድ ታዛዥ ናት ብለው አሳደጉን። ለሴት ልጅ ትምህርት ትንሽ

ይበቃታል ብለው ነገሩን ልጅ። የሴት ልጅ እንጀራ ትዳሯ ነው ብለው ገና በጊዜ ዳሩን። ከዚያ ለትንሽ

ለትልቁ የወንድ እጅ እያየን ኖርን። በገዛ ቤታችን እንደማያገባን ሆንን። በልጆቻችን ትምህርትና ጤናም አንደበታችንን ያዘን።

አስካለ፡ እንደሱ ንገራልኝ እማዬ፡

ትርፃህ፡ ይህ ብቻ መሰላችሁ ልጆቼ? አሁን ብርሃኑ እንዳለው ሴት ገና ከህጻንነቷ ጀምሮ ቤተሰቧን የቤት

ስራ ስታገዝ፣ ውሃ ከሩቅ ቦታ ቀድታ ስታመጣ ---- ትምህርት የለ፣ ጥናት የለ! ቤተሰቡን ማገልገል ብቻ!

ወንዱ ልጅ በደምብ ያጠናል። ከዚያ ምን ይባላል? ለሴት ልጅ ትምህርት ምን

ያደርግላታል? ታዲያ ልጆቼ እኔና ጥቂቶች ከረፈደም ቢሆን ነቅተናል።

አስካለ፡ ትርፃህስዬ አንቺ እኮ እውነትም ብልህ ነሽ።

ትርፃህ፡ ይህ ብቻ መሰለሽ ልጄ? ማናት ደፋር በሰው መሃል አንገቷን ቀና አድርጋ የምትሄደው? በሰው ፊትስ

የምትናገረው እንዴት አይነቷ ሴት ናት? (በለበጣ ድምጽት) ልጆቼ እነሱ ዝም የምትል ሴት ጨዋ

ሃሳቧን የምትገልጸውን ግን ሰው የማታከብር ብለው ስም ያወጡላታል። ለኛ ምን ጠቀመን ልጆቼ?

አስካለ፡ ምንም እማዬ! ግን ይህን እያወቅሽ ነው ልጆሽን ጣሳ እንዳያነሳ አድርገሽ ያሳደግሽው?

ፍሰሃ፡ (እየሳቀ) ነውንዴ እማዬ?

ትርፃህ፡ ይህውልሽ ልጄ፣ እኔማ አይቼ፣ ልጆቼን ወንዶቼንም ሴቶቼንም ያለ ልዩነት ነው ያሳደግኩት። እኩል

ስራ አስለምጄ፣ አጉል ሴቶች ላይ ያለውን የተሳሳተ አመለካከት አስተካክዬ ነው ያሳደግኳቸው። አንቺን

አይቶ ወይንም አንቺ ስራውን አላካፍል ብለሽው ይሆናል የተሞላቀቀብሽ!

ፍሰሃ፡ ኸረ እሰራለሁ እማዬ! ባለፈው እንኳን -----

አስካለ፡ መች አትሰራም አልኩ?! (እየሳቀች) በአመት አንዴማ ትሰራለህ።

ትርፃህ፡ አግዛት እንጂ የኔ ልጅ! አንቺም አሳትፊው። ስንቱን ሰርተሽ ትችይዋለሽ? እኔ ስሄድ ፋታ እንዳትሰጩው።

አስካለ፡ ይህው ብርሃኑም እሱን አይቶ ወንድ ስራ አይሰራም ብሎ አረፈው!

ፍሰሃ: ለሱ እንኳን ዛሬ ቆንጆ ሽሮ ሰርቼ አሳዋለሁ። አንተ ረዳቴ ትሆናለህ የኔ ልጅ!

አመለ: ብራቮ አባቴ! (ትስቃለች)

- ብሪጅ -

(የሰሃን መንካካት ድምጽ በኢፌክት ይሰማል)

አመለ: አሁን ቆንጆ ሽሮ እንበላለን።

ብርሃኑ: አባቴ የሰራውን ወጥ ከእንጀራ ጋር እኔ አቀርባለሁ።

ፍሰሃ: እናታችሁና አያታችሁ ደግሞ ዛሬ እጃችውን ታጥበው ይመገባሉ።

(አሁንም የሰሃን መንካካት ድምጽ ይሰማል)

አስካለ: ፕ ሙያ! እውነት ድንቅ ሽሮ! አይደል እማዬ?

ትርሃስ: ጥዑም ነው!

- ብሪጅ - /ባክ አናውንስመንት/

ሴት ህጻናት ከወንዶቹ እኩል የትምህርት፣ የጥናትና የጫወታ ጊዜ ልናመቻችላቸው ይገባል!!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አካዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ክፍል ሰባት - የሴቶች የኤኮኖሚ ተጠቃሚነት (ስፖት 20 – 22)

ንዑስ ክፍል 20:- ሴቶች በቤታቸው የጋራ ንብረትና ገቢ ላይ ያላቸውን የውሳኔ ሰጪነት ሚና ማሳደግ

ገጸ ባህሪያት

- አስካለ
- ትዕግስት
- ድረስ

መግቢያ /ኢንስትሩመንት/

(ሙዚቃ ይሰማል። ስለ ሴት ልጅ መልካም መልእክት ያለው (አቤት ፣ የኛ)

Link <https://youtu.be/DjqCEZO04yc>)

-----አቤት በሉን ስሙን አቤት አቤት

መልዕክት አለን አቤት እዚህ ቤት-----

እስከሚለው ይሄዳል።

አስካለ: እንዴት አይነት ግሩም መልዕክት ነው።አውነትም ዛሬ እዚህ ቤት መልዕክት አለን።

ድረስ: አጅሪት!?

አስካለ: እስኪ ቆይ ቆይ ይሄኛውንም እንስማ (ይቀጥላል ሙዚቃው)

እንደ እህት እንደ እናት ሆና

እንደ ሚስት ሆና እንደዋሃ

ስትታይ ዝም ይባላል ወይ

ውዳሴ 3 ነብስ ይሃ

በፍቅር በመተጋገዝ ተሳስበን

ሠርተን በጋራ

አንድ ሆነን በደስታ እንኑር

እንዳንለያይ አይራ

ትዕግስት፡ አይ አስካል ምርጥ እኮ ነሽ ከየት አገኘሽው?

አስካለ፡ ካለበት

(ይስቃሉ ሦሥቱም)

ድረስ፡ ወደ ዋናው ጉዳይ እንግባ እንዴ!

አስካለ፡ ሙዚቃው መግቢያ እንዲሆነን አይደል!

ድረስ፡ ማዳላት ግን የለም

አስካለ፡ ተስማማን። እሺ ትዕግስትዬ ጀምራ። ይህ መቼም ማዳላት አይደለም።

ድረስ፡ ጀምራ

ትዕግስት፡ በጣም ጥሩ። እንግዲህ እንደሚታወቀው ባባ ሠባት ወር አልፎታል።

አስካለ፡ ተመስገን። አሁን ተጨማሪ የተመጣጠነ ምግብ እየተመገበ ነው። ጡት ሲጠባ አስፈላጊው ንጽህና

እየተጠበቀለት አይደል?

ትዕግስት፡ በሚገባ!

ድረስ፡ ያም ሆነ ገና የእናቱ እንክብካቤ ያስፈልገዋል አይደል?

ትዕግስት፡ እቀበላለው። አስካልዬ አሁን ዛሬ ልናማክርሽና ሃሳብ እንድትሰጧን

የፈለግነው አንድ የሃሳብ ልዩነት ስላለን ነው።

አስካለ፡ የሃሳብ ልዩነት ለዘላለም ይኑር!

(ይሳሳቃሉ)

ድረስ፡ ይኸውልሽ አስካለ ትዕግስት ከብድር እና ቁጠባ ገንዘብ እንድንወስድ ትፈልጋለች።

አስካለ፡ ለምን?

ትዕግስት፡ እዚሁ ቤቴ አካባቢ አነስተኛ ባልትና ለመጀመር

አስካለ፡ ጥሩ ሃሳብ ነው።

ድረስ፡ ለኔ ግን አይደለም።

አስካለ፡ ምክንያት?

ድረስ፡ ምክንያትማ አንደኛ ገና ሮቤል አልጠነከረም።

አስካለ፡ ሁለተኛውስ ጌታው?

ድረስ፡ ሁለተኛውማ ብድሩን መመለስ አትችልም ብዬ ሰግቻለው። ብድሩን የምንወስደው

የመኖሪያ ቤታችንን ካርታ አስይዘን ነው።

ትዕግስት፡ በመሰረቱ ለምን አትመልሻለህ ይለኛል? እኔ መስራት አልችልም? ሰርቼ አትርፌ ብድራን ለመመለስ

አስፈላጊውን የህይወት ክህሎት ትምህርት የቁጠባ ዘዴን ለመማር አቅጃለሁ።

ድረስ፡ አሄሄ! እንዲህ በቀላሉ?! ዕድሜ ልኬን ሰርቼ ባገኝሁት በደህና ጊዜ ያቆየሁትን ንብረት ታሸጥብኛለች።

ትዕግስት፡ እንዴት እንደዚህ---(በሃይለ ቃል)

ድረስ፡ (ያቋርጣትና) አዳምጪኝ---(በሃይለ ቃል)

አስካለ፡ አንዴ ጣልቃ ልግባ?!

(ትዕግስትና ድረስ) ይጫጫሃሉ!

አስካለ፡ አንድ ጊዜ ይቅርታ አድርጉልኝ።

በመጀመሪያ ድረስ ላቤን አፍስሼ ምናምን የሚለውን አነጋገር አስተካክል። ምክንያቱም አንተ ውጪ

ሰርተህ ብታመጣም ቲጂ ደግሞ ካንተ ባልተናነሰ በቤት ውስጥ ስራና ልጆችን በማሳደግ ተጋግዞችኋል።

ስለዚህ በጋራ ባፈራነው በሚለው አስተካክለው! ተግባሩን?!

ድረስ፡ (ድምጹን ቀንሶ) እሺ

ትዕግስት፡ ውይ እንዲህ ንገራልኝ። ሁሌ ሲናገረው ውስጤን የሚያደማው ነገር ነው።

አስካለ፡ ትዕግስት ገቢ ቢኖራት ለቤተሰቡ ኑሮ መሻሻል ትልቅ አስተዋጾኦ አለው።

ድረስ፡ አስካለ ተይ እንጂ! ሮቤልስ?

አስካለ ምን ችግር አለው የምትሰራው ቤቷ ውስጥ! አንተንም እኮ ታግዝሃለች። ሌላውና ከንግግርህ ያልወደድኩት

ትዕግስት መስራትና ማትረፍ አትችልም ብለህ ደምድመሃል። ለምን? ሴት ስለሆነች? እኔን ተመልከት።

ተበድራ ላሞች እያረባሁ ወተት አከራያለሁ። ብድሩን መልሼ አሁን ፍሰሃዬን እያገዘኩ ነው። ሴት

ስለሆንኩ ስራው አልሰራም አይል! እኔ በሌለሁ ጊዜ ወይንም በወሊድ ወቅት ሰራተኛ አለ። ስለዚህ

ትዕግስት ለምን አትሰራም? ለምን ትከስራለህ?

ድረስ፡ እሷ ያለችው ብቻ መሆን አለበት?

አስካለ፡ መነጋገር፣ መወያየት ተደማምጦ ጥቅምና ጉዳዩን መዘኖ በጋራ መወሰን ነው የሚሻለው እንጂ ለብቻ

መወሰን ጉዳት አለው። በዚያ ላይ በቤተሰብ ንብረትና ሃብት ላይ ባልም ሚስትም ተመሳሳይ መብትና

ብቃት አላቸው። እሷ እኮ እንደውም ላለመክሰር ስልጠና እወስዳለሁ እያለችህ ነው። ስለዚህ ተነጋገሩ።

ተመካከሩና ወስኑ።

ትዕግስት፡ እ --- ድረስ?

ድረስ፡ ተነጋግረን እንወስን። እስከዚያው ግን ባለቤቴ ላልተረዳሁሽ ነገር በሙሉ ይቅር በይኝ!

ትዕግስት፡ እይቆየም ቢሆን ለሚረዳ ባል ይቅር የማትል ሚስት የለችም።

(በተጀመረው መዘቃ ይወጣል)

---- ለምን ልቅጣት ለምን ትዘን?

ሆናኝ ጎኔ ለኔ በዚህች አለም::-----

ብሪጅ -/ባክ

አናውንስመንት/

ሴቶች በቤተሰብ ጉዳይ ውሳኔ አሰጣጥ ላይ ሲሳተፉ የቤተሰቡ ገቢና አኗኗር ይሻሻላል።

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አኦዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ንዑስ ክፍል 21:- በህጻናት እንክብካቤ የባሎችን/ወንዶችን ሚና መጨመር

ገጸ-ባህሪያት

- አስካለ
- ፍሰሃ
- ትዕግስት
- ድረስ

መግቢያ - ኢንስትሩመንት

(የሀገር ካስማ በሚሰኘው በብዙ አርቲስቶች በተዘመ የሴቶች ሙዚቃ ይጀምራል።)

Link <https://youtu.be/M64IP5wFn4s>)

----- አዎ እኔ ነኝ የቤቴ ጥላ

የወገኔ ነኝ የአገሬ ካስማ ----

ድረስ: የዛሬውም ሙዚቃ ይለያል።

አስካለ: የቤታችን ጥላ የአገራችን ካስማ እንደሆንን ይመሰክራል።

ድረስ: መቻ ካድን?

ትዕግስት: ስለዚህ ድካማችን ሊታገዝና ሊቀል ያስፈልጋል አይደል?

ድረስ: እያየሁሽ ነው ስትጠቅሻት

አባወራው የሉም እንዴ?

አስካለ: እማወራዋ አሉ! አባወራው ስራ ላይ ናቸው። (ድምጹን ከፍ አድርጋ) ውዱ ባለቤቴ እንግዶች አሉህ።

ላስገባ?

ፍሰሃ: አስገቢያቸው። ባለቤትሽ ምን እየሰራ እንደሆነ ይዩ።

(የኩቴ ድምጽ፣ የአገር ካስማ ሙዚቃ ከውስጥ በባክ ግራውንድ እየሄደ ነው ወደ ውስጥ እስኪደርሱ ተከታዩ ስንኝ ከፍ ይላል)

የአገር ካስማ ሴት ነኝ እኔ

ለሀገሩ በዘመኔ -----

ድረስ: ጎሽ! --- ጎሽ ወዳጄ! የማንኪያውም የብረት ድስቱም አያያዝህ ልምድ እንዳለህ ይመሰክራል።

ፍሰሃ: የሳሚ ምግብ እየተዘጋጀ ነው። እሳቸው ወይዘሮ አስካለ ሌላ ስራ ይሰራሉ። ስለዚህ ዛሬ የሳሚን ምግብ

ማዘጋጀትና ገላውን ማጠብ የኔ ድርሻ ነው።

ትዕግስት: ጎበዝ! ተመልከት ባሌ።

ድረስ: እኔ ለነገሩ ምግብ ማዘጋጀት አይከብደኝም።

አስካለ: ታዲያ ምኑ ነው የሚከብድህ?

ድረስ: ገላ ማጠብ የሚቻለኝ አይመስለኝም። ሰውነቴን ውሃ ውስጥ አስገብቶ ማጠብ ከባድ ነው። የሚቀጭ

ወይንም ክእጄ የሚወድቅ ነው የሚመስለኝ።

ትዕግስት፡ ለምን የሴት ስራ ስለሆነ?

ድረስ፡ ተማርኩ አይደል እንዴ? አልወጣኝም።

ፍሰሃ፡ አየህ አንዳንዴ ሴቶቹ በስራ ብዛት ይወጠራሉ። በዚያን ጊዜ ሁሉንም ስራዎች ማገዝ እንችላለን።

እኔም ከእማዬ ሆድ ስወጣ አልተማርኩም።

ትዕግስት፡ ስለዚህ አላስተማርሽውም እያላችሁ ነው?

አስካለ፡ እንደዚያ ማለት ነው።

(ሁሉም ይስቃሉ)

ትዕግስት፡ ቀጠርም አያስፈልገውም። አቶ ባል ለመማር ዝግጁ?

ድረስ፡ ዝግጁ!

ትዕግስት፡ ስለዚህ ዛሬ እንለማመዳለን። ልክ እኔ የህይወት ክህሎትና ቁጠባን እንደተማርኩት።

አስካለ፡ ልዩ የሚያደርገው አስተማሪዎ ራስሽ መሆንሽ ነው።

ትዕግስት፡ ስሜ አስካል! አባቶች የልጆቻቸው ተንከባካቢ እንዳልሆኑ የሚያስመስለው ልምዳችን፤

የአባቶች ሚና ለቤተሰቡ ገቢ ማምጣት ለዚያውም ለብቻው እንደሆነ የሚያስተምረውን የተሳሳተ

ልምዳችንን እያስወገድን ነው።

ማስተማር በራሱ ፍቅር በይወ። (ሁሉም ይስቃሉ)

ድረስ፡ ትምህርቱ ብዙ እንዲቆይ ይሞክራል።

(አሁንም ይስቃሉ)

ፍሰሃ፡ በደምብ እንዘጋጃለን። ከልጆቻችን ጋር መጫወት፣ መወያየት፣ ለነሱ ተረትና ታሪክ መንገር እንዴት ያለ

አስደሳች ነገር ነው?! አሁን ደግሞ ሴቶቹን በማገዝ እነሱም የውጪው ስራ ላይ ይበልጥ እንዲበረቱ ማገዝ!

(የውሃ መፍሰስ እንዲሁም የሀጻን ለቅሶ ድምጽ)

ፍሰሃ፡ ወደ ልጅ ማጠብ መደበኛ ድርሻ ስራዬ ገብቻለሁ።

ድረስ፡ (በድንጋጤ ድምጽ) ኸረ ቀስ በል! እንዳይወድቅ!

ፍሰሃ፡ ግድ የለም ስትሰለጥን ትለምደዋለሁ። እንዲህ እያገዘን ባለቤቶቻችንን ከማጀት ወድ አደባባይ ያላቸውን ጉዞ ማጠንከር አለብን።

(የጭውውቱ መውጫ የአገር ካስማ ይገባል።)

----- እሷ

እናት አገር ህይወት

-----ትዳር ልጅም ከራት

ፍቅር ማገር የቤት

ስጦታም ናት ፍቅር ---

- ብሪጅ / ባክ አናውንስመንት/

የአባቶች ልጆችን በማሳደግና በቤት ውስጥ ስራ መሳተፍ የእናቶችን ጫና ከመቀነሱም ሌላ ለቤተሰቡም ህይወትና ደስታ ከፍተኛ አስተዋጽኦ አለው!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አካዶ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በመያዣ ድጋፍ ተሳትፏል።

ገጸ-ባህሪያት

- ትዕግስት
- ድረስ

መግቢያ - ኢንስትሩመንት

ድረስ: እንደዚህ አይሻልም?

ትዕግስት: አየሩ ሲያምር!

ድረስ: ነይ ወደዚህ ከመሃል መንገድ ውጪ። መኪናዎቹ ደግሞ ፍጥነታቸው!

ትዕግስት: በእግራ ከተንሸራሸርኩ ቆየሁ።

ድረስ: ትንሽ ለውጥም ያስፈልጋል። ከእቤት ጤና ጣቢያ፣ ከዚያ ቤት።

ትዕግስት: ከዚያ ጤና ጣቢያ። (ይስቃሉ)

ድረስ: ከዚያ ወደ ቤት

ትዕግስት: እውነት ነው ይሰለቻል። እንዴት ደስ እንዳለኝ! የኔ ባልኮ! ይልቅ አንተም ጠጋ በል።

ድረስ: እንደዚህ በእግር መንሸራሸር ለጤናም ያለው ጥቅም

ብዙ ነው። አየሽ ሚስቴ አንቺ ለእኔም ለሮቢና ለሌሎች ልጆችም ጊዜሽንም ጉልበትሽንም ስትሰጠኛለህ

ራስሽን ግን ትረሻለሽ። እኔ ደግሞ የማስታወስ ግዴታ አለብኝ።

ትዕግስት: በዚያ ላይ ፍቅራችንንም እያደስነው ይሄዳል። አመሰግናለሁ ውዱ ባሌ!

ድረስ: ምንም አይደል።

ትዕግስት: ትንሽ ግን ደረትህን አልነፋህም?

ድረስ: ይገባኛል። እንዲህ አብረን ለብቻችንም ጊዜ ሲኖረን ጥሩ ነው። ላንቺም እንደዚያው።

ትዕግስት፡ ልክ ነህ። የራሴም ጊዜ ያስፈልገኛል።በዚያ ላይ ሰራም ልጀምር ነው።

ድረስ፡ ስልጠናው ግን እንዴት ነው?

ትዕግስት፡ ጥሩ ነው። አሁንም ስለ ገንዘብ አያያዝ፣ ትርፍና ኪሳራ እንዲሁም እንዴት ስራውን ማሳደግ እንዳለብኝ

አውቂያለሁ።

ድረስ፡ ስለዚህ ራሴን ዘና ማድረጊያ ትክክለኛው ጊዜ ነው እያልሽ ነው።

ትዕግስት፡ እንደዚያ ነገር። ስለስጦታውም አመስግኛለሁ። ውብቴ ቀነሰብህ እንዴት? (እየሳቀኝ)

ድረስ፡ እንደሱ አሰብሽው? አንቺ ለኔ በማናቸውም ሁኔታ ውብ ነሽ።

ትዕግስት፡ አውቂ ነው። የራስ መጠበቂያዎቼን የያዘው ስጦታህ እጅጉን አስደስቶኛል። ጸጉራን፣ ፊቴን፣

በአጠቃላይም ራሴን መንከባከቡ አስደሳች ሆኖልኛል።

ድረስ፡ የአንቺ ውብ ሆኖ መታየት ላንቺ ብቻ ሳይሆን ለኛም መልካም መሆኑን አትርሺ።

ትዕግስት፡ ስለዚህ ለናንተ ስትል ነዋ!

ድረስ፡ አይደለም። ለሁላችንም ስል ነው።

ትዕግስት፡ ኧረ ድረስ አሮጥክኝ! ቀስ በልልኝ።

ድረስ፡ አልታወቀኝም። ይሄው ቀስ አልኩኝ።

ትዕግስት፡ አሁን ይሻላል። አየህ አንዳንድ እናቶች ራሳቸውን ሲጠብቁ ራስ ወዳድነት ነው ብሎ ያስባል። ግን

ስህተት ነው።

ድረስ፡ እኔ ዋና ምስክር ነኝ። የእናት ራሷን መጠበቅ የቤተሰቡ ደስታ ነው። በራስ መተማመኗ ይጨምራል።

ከልጆቿ ጋር ያላት ግንኙነት ያድጋል። አንዳንድ እናቶች ሲወልዱ ራሳቸውን ይጥላሉ። ይህ በራሱ

ከባድ ችግር ነው።

ትዕግስት፡ ልክ ነህ። እያንዳንዱ እናት ራሷን ብትጠብቅ፣ በምትችለው ለግሏ ሰዓት ቢኖራት ለልጆቿም

ለባሏም ሰላም ነው።

ድረስ፡ በዚያ ላይ የኔ ሚስት ሰው ወዳድ፣ ለሌሎች የምትጨነቅና በአቅሚ የምታግዝ ስለሆነ ጤንነቷም

ይጨምራል።

ትዕግስት፡ ህይወት ሁል ጊዜ እኛ ባሰብነው ብቻ ላይሄድ ይችላል። በዚህ ጊዜ ከማማረር ተስፋ ማድረግ፣

ሁሉን ነገር በውስጥ ከመያዝ ከሰዎች ጋር ስሜትን መጋራት ያስድስተኛል እኔ።

ድረስ፡ የሚሻለውም እሱ ነው። አለበለዚያ የህይወት ጨለማዋ ሲታየን ለሌሎችም ሰላም አንሰጥም።

ትዕግስት፡ የሚገርምህ ነርሷ ስትናገር ስለኔ እየመሰለኝ ነው የሰማኳት።

ድረስ፡ አንቺ በርግጥ በባህሪሽም ከጨለማ ብርሃንን ታስቀድሚያለሽ። ግን ሁሉም እናቶች ጨለማን አባረው

ብርሃንን ማስገባት አለባቸው።

ትዕግስት፡ ነርሷ ስታስተምረን ራስን አለመጠበቅና አማራሪነት በራስ ላይ ብቻ አይቀርም። ተነጫናጭና ተሳዳቢ

ያደርጋል። ነገን ያስጠላል። ህይወትን አለመውደድንና ተስፋ ማጣትን ያስከትላል። ይህ ደግሞ እናቶች

ከባሎቻቸውና ከልጆቻቸው ጋር ያላቸውንም ግንኙነት ያበላሻል።

ድረስ፡ እናቶች ራሳቸውን ሲጠብቁ የማይወዱ ባሎችም አሉኮ!

ትዕግስት፡ ቀንተው ይሆናሉ! (እየሳቀች)

ድረስ፡ አንድም እሱ ነው። ሚስቶቻቸው ራሳቸውን ጠበቁ ማለት ራሳቸውን እንደሚወዱ፣ ከቤታቸውና

ከልጆቻቸው ይልቅ ለራሳቸው ብቻ እንደሚጨነቁ ያሰባሉ።

ትዕግስት፡ ግንኮ አንዳንድ ሴቶችም ባሎቻቸውን ያስደሰቱ እየመሰላቸው ወይንም ራሷን የማትጠብቅ እናት ለቤቷ

ታስባለች የሚለውን የተሳሳተ አመለካከት በመያዝ ራሳቸውን ይጥላሉ።
ቀስ በቀስም ይለምዱትና

ባህሪ ያደርጉታል።

ድረስ፡ እውነትሽን ነው። ሮፕኩብሽ እንዴ? ምነው ቆምሽ?

ትዕግስት፡ ብዙ ስለተራመድኩ መሰለኝ።

ድረስ፡ ስለዚህ ኪሴ የቻለውን እንድጋብዝሽ ከፈቀድሽልኝ አረፍ እንበላ!

ትዕግስት፡ በስንት ጊዜዬ ልጋብዝ እንጂ! ታየኝ እኮ ፍቃድ ተጠይቄ ስከለክል!

(ይሳሳቃሉ)

- ብሪጅ -

(ባክ አናውንስመንት)

አካላዊና ስነ-ልቦናዊ ጤንነታቸውን የሚጠብቁና ራሳቸውን የሚንከባከቡ እናቶች ጤናማ ልጆችን በተገቢው ሁኔታ ማሳደግ ይችላሉ!!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አካዩ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ክፍል ስምንት - እናቶች በአካባቢያቸው ያሉ ወዳጅ ዘመዶቻቸውን እገዛ በማከል የአሳዳጊነታቸውን ክህሎት እናግዝ (ሰፖት 23 – 24)

ንዑስ ክፍል 23:- ወላጆች በልጆች መንከባከብና በቤት ውስጥ ስራ ሃላፊነት የቤተሰባቸውንና የጎረቤትና አካባቢን ሰው እንዲጠቀሙ ማገዝ

ገጸ-ባህሪያት

- ትዕግስት
- እታገኝ (የልጆቹ አያት፣ የትዕግስት እናት)
- አስካለ
- መምሬ አሻግሬ
- ፍሰሃ
- ድረስ
- ሰላም
- ፈቲያ
- ወይንሸት

መግቢያ - ኢንስትሩመንት

(በትዕግስት ቤት ውስጥ ነው።)

ሰላም: እማዬ አስተቃቀፌ እንዴት ነው?

ትዕግስት: እግሩን አዝረክርክሽዋል። በደንብ ሰብሰብ አድርገሽ እቀፈው።

አስካለ: መተጋዘዝም ጥሩ ነገር ነው። ታላላቅ ልጆች፣ አንደ እማዬ እታገኝ አያቶችና ሌሎችም ዘመዶች፣ አንዳንዴም ጎረቤቶች እናትን በቤት ውስጥ ስራ ሲያግዙ፣ ልጅ በመንከባከብም አለሁ ሲሉን እኛ ለሌሎች ጉዳዮቻችን ጊዜ እናገኛለን።

እታገኝ፡ እውነት ነው ልጆቼ። መቼም ትላልቅ ልጆች ታናናሾቻቸውን የመንከባከብ ፍላጎትም አላቸው። ቢሆንም ግን ዕውቀቱም ያስፈልጋቸዋል።

አስካለ፡ ልጆችን ከአደጋ መጠበቅ፣ ማጫወት፣ አለመምታት፣ በማነቃነቅ ጊዜያቸው ሲደርስ እንዲራመዱ ማለማመድ፣ ለህጻናቱ መዘመርና እንዲዘምሩ ማበረታታት፣ አካላዊ እንቅስቃሴ አብሮ ማድረግ፣ ፊደላትን ማስቆጠር፣ አካባቢያቸውን እንዲፈትሹ ማበረታታትና ሌሎችንም ለህጻኑ ዕድገት የሚጠቅሙ ዕውቀቶችን ማወቅ ይኖርባቸዋል።

እታገኝ፡ ታዲያ ይህንን ዕውቀት ማን ይስጣቸው?

አስካለ፡ እኔም የተማርኩትንና የማውቀውን መንገር እችላለሁ። አንቺም አባታቸውም ሁላችንም ይህንን ዕውቀት እንዲያገኙ ካደረግን ትልቅ ነገር ነው።

ሰላም፡ ርቢዬን ማቀፍ እንዴት ደስ እንደሚል! ደግሞ እኮ አባባም አሁን እቤት ሲሆን እንደዚህ ያቅፈዋል። ያጥበዋል። ያበላዋል።

አስካለ፡ አንቺም እኮ ደስ እያለሽ እየተንከባከብሽው ነው። ግን ደግሞ ትናንሽ ልጆች ላይ ጫና ማብዛትም የለብንም። በአቅምሽ ነው የምታገኘው። በዚያ ላይ ዕውቀቱም ያስፈልግሻል።

ሰላም፡ በደንብ ባውቅ ደስ ይለኛል። ትልቅ ስሆን ደግሞ በደንብ አግዛለሁ አይደል?

ትዕግስት፡ አዎን። ትልልቅ ወንድሞችና አህቶችማ ማገዝ አለባቸው።

እታገኝ፡ ሰላምዬ አሁን ለኔ ስጪኝ ርቤልን። እነሱ ወደ ጉዳያቸው ደርሰው እስኪመጡ እኔ አለሁለት።

ትዕግስት፡ ባለሞያዎ እስካሁን አልመጣችም?

አስካለ፡ እስኪ ልያቸው። (አፍታ) እየተሰበሰቡ ነው።

ትዕግስት፡ በይ እንሂድ። መጣሁ እማዬ።

እታገኝ፡ ምንም አታስቢ። አጥብተሽው የለ። ሲርበው ተጨማሪ ምግቡን አበላዋለሁ። ሽንት ጨርቁን እቀይርለታለሁ። አንቺን እንዳሳደግኩሽም ትረሻለሽ አንዳንዴ።

ትዕግስት፡ ሽረ አልሰጋም እማዬ።

- ብሪጅ -

(የሰዎች ጫጫታ ድምጽ ይሰማል)

አስካለ፡ (በጫጫታው መሃል) ዛሬ ብዙ የሰፈራችን ሰዎች መጥተዋል።

ትዕግስት፡ አይገርምሽም! ማንም አልቀረ! መምሬ አሻግሬ፣ ሃጂ ሁሴን፣ ፓስተር አለማየሁ፣ እነ አባባ ትልቁ፣ ሌሎችም ትልልቅ የአገር ሽማግሌዎች ተገኝተዋል።

አስካለ፡ በጣም ደስ ይላል። ወንዶቹም እንደዚያው። የኛዎቹም እኛውልሽ ከዛሬቹ ጀርባ።

ትዕግስት፡ ታዲያ የሁላችን ጉዳይ አይደል እንዴት? የኛዎቹን እኮ እኛም ቀድመን ብዙ ነገር አሳውቀናቸዋል።

አስካለ፡ (እየሳቀች) የተማርነውን አስተምረናቸዋል አትይም?

ትዕግስት፡ (እሷም እየሳቀች) የተማረ ያስተምር አይደል የሚባለው?

(በጫጫታው መሃል)

ወይንሽት፡ አንድ ጊዜ እንደማመጥ (ጫጫታው እየቀነሰ ይሄዳል) በጣም ጥሩ። አባቶቹ፣ እናቶቹ፣ ወንድሞቹና እህቶቹ በቅድሚያ እንኳን ደህና መጣችሁ። እንኳን ተገናኘን። ዛሬ በዋናነት የተገናኘነው መቼም እናትነት ቀላል ስራ አይደለምና እዚህ ያለን በሙሉ በየቤታችንና በጎረቤታችንና በአካባቢያችን ያሉ እናቶችን እንዴት ነው የምናገዘው በሚል ለመነጋገር ነው። አስተያየት ካለ እድሉን እሰጣለሁ። እሺ መምሬ?

መምሬ አሻግሬ፡ ይህ ትልቅ ጉዳይ ነው። እኛ የሃይማኖት አባቶችና የአገር ሽማግሌዎችም ቤት ልጆቻችን እንዲጎዱብን አንፈልግምና ድስተኞች ነን? አይደል ሃጂ? (ጭብጨባ)

ወይንሽት፡ በጣም ደስ ይላል። በመጀመሪያ አባቶች በዚህ ላይ የምትሉት ካለ?

ፍሰሃ፡ ባለቤቴን በልጅ አስተዳደግ ማገዝ ጥቅሙ የኔና በአጠቃላይ የቤተሰቡ እንደሆነ ተረድቻለሁ። ለሌሎችም እመክራለሁ። እኔ ባለቤቴን ስለማግዛት እሷ ደግሞ የቤተሰቡን ገቢ እያሳደገች ነው። የቤት ውስጥ ስራዎችን ወጥ ከማብሰል ጅምር በቤት ጽዳትና በሌሎችም ስራዎች፣ ህጻኑን በማጠብ አግዛታለሁ። ስራውኮ የጋራችን ነው። ልጆቹም የብቻቸው አይደሉም። የጋራችን ናቸው።

ወይንሽት፡ በጣም ጥሩ። አባቶችና ትላልቅ ወንድ ልጆች፣ ቤት ውስጥ ያሉ ቤተዘመዶችም እናትን የህጻናት እድገት ላይ ማገዝ አለባቸው። ምክንያቱም እናት ያለባት ጫና ብዙ ነው። በቤት ውስጥም ተገድባ መቅረት የለባትም። ሌላ አስተያየት ካለ? እሺ ፈቲያ

ፈቲያ፡ እህቴ ከኛ ቀድሞ በነበረው ጊዜ ልጆችን የሚንከባከቡት ጎረቤቶችና ሁሉም የሰፈር ነዋሪዎች ነበሩ ይባላል። ይህ ትክክል ነበር ትያለሽ?

ወይንሽት፡ እሺ መምሬ የሚናገሩት አለ መሰለኝ።

መምሬ አሻግሬ፡ አይ ልጄ! ያኔማ ሁሉም ልጅ የሰፈሩ ነበር። ሲያጠፉ ስናይ ገስጸን ነበር። ልጆቹም ለሁላችንም ተልከው፣ አክብረውን ነበር። ቢሆንም እንደዚህ ነበር። አሁን ሁሉም ቤቱን ዘግቶ ነው። የያኔውንም ተይኝ! እናት የወለደች እንደሆነ የሚያርሰው ድፍን የሰፈር ሰው ነው። በየተራ ቤት አጽድተው ነው። የምትጎርሰውን አዘጋጅተው ነው።

ወይንሽት፡ ልክ ኖት አባቴ። ይህንንኮ አሁንም ማምጣት ይቻላል። በዚያው ልክ ደግሞ የአሁን አባቶች ትሻላላችሁ ከቀድሞዎቹ። አይደለል?

አስካለ፡ እሱስ አዎ። ቀድሞ እኮ አባቶች ልጆቻቸውን ለማቀፍ ካደጉ በኋላ ነበር የሚቀርቧቸው።

ትዕግስት፡ ታዲያ ጥሩ ጥሩውን ብቻ እየመረጥን ከየዘመኑ ብንወስድ አይሻልም እህት ወይንሽት?

ወይንሽት፡ ልክ ነሽ ትዕግስት። እናትን ለማገዝ ከየዘመኑ ጠቃሚውን መውሰድ ነው። ጎረቤታዎች አንዳችሁ ስራ ሲኖራችሁ የሌላችሁን ልጅ ተንከባክቡ። ይህ ጥቅሙ ከፍተኛ ነው። ትላልቅ ልጆቻችሁም እንደአቅማቸውና የጥናት ሰዓታቸውን ሳያዛባ እናታቸውን ቢያግዙ ለነሱም ተጨማሪ እውቀት ነው። ምን ትላላችሁ?

ፍለሃ፡ ምን ምን ስራዎች ላይ መተጋገዝ እንዳለብን ብንነጋገርስ?

ወይንሽት፡ ጥሩ ነው። እስኪ ሃሳብ ስጡ።

ትዕግስት፡ ሁሉንም የአካባቢያችንን ልጆች በሰፈር ውስጥ ሁላችንም በትኩረት በመከታተል ህጻናቱን ከአደጋ መጠበቅ እንችላለን። ያልተገባ ባህሪ ሲያሳዩ መምከርም እንችላለን።

ወይንሽት፡ በጣም ጠቃሚ ሃሳቦችን ነው ያነሳሽው። በጋራ አንድ የህጻናት ማቆያ በማዘጋጀት በየተራ ህጻናቱን መጠበቅም ይቻላል። ከጠባቂዎች በመስጠት ሌሎች ጥሩ ጊዜ ማግኘት ትችላላችሁ። ስልጣኔ ማለት አንድም ይህ ነው።

ድረስ፡ ትክክል ነው። አንቺም ለምታደርገልን ትምህርታዊ እገዛ እጅግ እናመሰግናለን።

- ብሪጅ - ባክ አናውንስመንት

ቤተሰብ፣ ጎረቤት፣ በአጠቃላይም የአካባቢ እናቶችና ሴቶች የሌሎች እናቶችን ጫና በማቃለል ለጤናማ አካባቢና የህጻናት አስተዳደግ አስተዋጽኦ እናድርግ!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒሴፍ የገንዘብ፣ አሰደ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።

ንዑስ ክፍል 24፡- የማህበረሰብ መሪዎችን የሃይማኖት መሪዎችን ጨምሮ በማሳተፍ የእናቶችን የአእምሮ ጤና ስለመጠበቅ

ገፀ ባህሪያት

- ወይንሸት (የልጆች አስተዳደግና እንክብካቤ ባለሞያ)
 - ትዕግስት
 - አስካለ
 - ድረስ
 - ፍስሃ
 - መምሬ አሻግሬ

የመግቢያ ኢንስትሩመንት

(በነት-ዕግስት ቤት ውስጥ መምሬ አሻግሬና ትዕግስት)

መምሬ አሻግሬ: እና ሁላችሁም ሰላም ናችሁ? ብርሃነ መስቀልስ? ስራ ጥሩ ነው?

ትዕግስት: ፈጣሪ ይመስገን አባ ደህና ነን። ይህችን የርስዎን ጸሎትና ጸበል በጣም ብራልግ ነው ያስጠራሆት አባቴ።

መምሬ አሻግሬ፡ ታዲያ ምኑን አባት ሆንኩት ልጄ። ደግ አደረግሽ። ህጻኑም እያደገ ነው። እሰይ የኔ አንበሳ። ከልሎ ያሳድግህ ልጄ።

ትዕግስት፡ እንደው አባቴ ይህን ሰሞን ልክ አይደለሁም። ዝም ብሎ ጭንቅ ጭንቅ ይለኛል። እንቅልፍም እምቢ እያለኝ ተቸገርኩ። ዝም ብሎ ፍርሃት ፍርሃት ይለኛል።

መምሬ አሻግሬ፡ ምን አጋጠመሽ ልጄን? የት አባቴ ከእግዚአብሔር የሚበልጥ እንደሁ የለ!

ትዕግስት፡ አይ አባቴ ምኑን አውቂው። ስጋት ነው እንዲሁ። ይህን ሰሞን እሱም ቶሎ ቶሎ ብስጭት ይላል። እንደሚያዩት ኑሮውም ሰማይ ነክቷል። እንድንተጋገዝ ብዬም ትንሽ ስራ ጀምራ ነበር። እሱም እንደምፈልገው አልሆነልኝም። እንደው አባቴ ኑሮው በዚሁ ከቀጠለ ልጆቼንስ ምን አበላለሁ የሚለውም ያስፈራኛል።

መምሬ አሻግሬ፡ አይ የኔ ልጄ። እኛ ዝም ብለን እንደክማለን እንዲሁ እንጨነቃለን እንጂ በእሱ ቃልኪዳን ነው የምንኖረው። እሱ የከፈተውን ጉሮሮ ራሱ ይዘጋዋል ልጄ። መጽሃፉስ እንደምን ትጨነቃላችሁ ብሎ የሰማይ አዕዋፍትን ምሳሌ አድርጎ የሚነግረን ይህንኑ አይደል? እንግዲህ መቼም እንደሰው ልናስብ እንችላለን። ግን ፈጻሚው ደግሞ የምድሩም የሰማዩም ጌታ ነው።

ትዕግስት፡ እሱስ ልክ ኖት አባቴ። ግን መቼም የሰው ልጅ አይደለን።

መምሬ አሻግሬ፡ ልጄ ይህን ሁሉ ጭንቀት በሰዎች ላይ የሚፈጥረው ሌላ አይደለም ሰይጣን ነው። ሰይጣንን ደግሞ በእምነትና በጸሎት ነው ማሸነፍ የሚቻለው። እኛን ልጆቹን አይጥለንም። ብዙ መጨነቅ ምንም አይፈይድም። ከብርሃነ መስቀልስ ጋር ተነጋግረሻል? ምን እንደሚያበሳጨው ጠይቂውና ተመካከሩስቲ ልጄ።

ትዕግስት፡ እሱንም ላለማስጨነቅ ብዬ ምንም አላልኩትም።

መምሬ አሻግሬ፡ ይህማ ልክ አይደለም ልጄ ለሰው ሲነግሩት ይቀላል። ልዩነትም ካለ ደግሞ በመነጋገር ነው የሚፈታው። ከብርሃነ መስቀል ጋር አውሩ። ሰይጣን ሆን ብሎ መሃል ይገባና አንዳንዴ ክፉ ያናግረናል። ችግራችንን እንዳንፈታ ደግሞ አንደበታችንን ይለጉመዋል። ጊዜውኮ ከፋ ልጄ። ያም ሆኖ ለጊዜው ክፋቴ ራሱ አለው። እኛ እግዚአብሔር ስላለን አንፈራም። በየእርምጃችን የሚከተል አምላክ አለን። አትፍራ።

ትዕግስት፡ አባቴ ከእርሶ ጋር ስነጋገር ይቀለኛል።

መምሬ አሻግሬ፡ ታዲያ የነበስ አባትነቴ ለመቼ ነው? የፈጣሪን መንገድ ካላሳየሁ ጥቅሜ ምኑ ላይ ነው? ልጄ አንዲህ ሲጨነቅሽ ከሰዎች ጋር ተመካከራ። ጸልዩ። ሰይጣን ይፈር።

ትዕግስት፡ በጣም ነው የማመሰግነው አባቴ። እንዳሉኝ አደርጋለሁ። ይበሉ ይጫወቱ ቁርስ ላቅርብ።

- ብሪጅ -

(ፈቲያ ወልዳ የአካባቢው ሰው ተሰብስቧል። ቡና ተፈልቶ እየተጠጣ ነው)

ፈቲያ፡ አቤት አብራችሁ ደክማችሁ። ከጤና ጣቢያ ቤት።

ትዕግስት፡ እንኳን በሰላም ወለድሽ እንጂ ደግሞ። ለኛም ጥሩ ነው። በስራ ስንያዝ ሃሳቡም ይቀላል።

አስካለ፡ ሲስተርን ሰምተሻታል። እንዲህ ስንተጋዝ ፍቅራችን ይጨምራል። ደስተኞችም እንሆናለን።

ፈቲያ፡ እሱስ ደስ ይላል። ኡማም አለች። ብዙ አትጨነቁ።

ትዕግስት፡ አባ እርስዎም ተጫወቱ።

መምሬ አሻግሬ፡ እሺ ልጄ። መቼም መውለዳን ሰምቼ ዝም አልልም ብዬ ነው የመጣሁ።

ፈቲያ፡ አመሰግናለሁ አባቴ። ዳቦ ቆሎውን ያዙ።

አስካለ፡ ይሄው ይያዙ መምሬ። ትዕግስትዬ ቡናሽ እየደረሰ ነው?

መምሬ አሻግሬ፡ በይ ተቀመጭ ራሴ እይዛለሁ።

ትዕግስት፡ ቡናውም አሁን ይደርሳል።

መምሬ አሻግሬ፡ እንዲህ ስትተጋዙ መልካም ነው። በጥሩም በክፉም ጊዜ አትለያዩ። እንደው ጊዜውም እየከፋ ሄደ። አሁን ያቺ ላይ ሰፈር ያለችው። ባለቤቷ መንግስት ቤት ይሰራ የነበረና በቅርቡ ያረፈው?

ፈቲያ፡ አለምነሽን ነው?

መምሬ አሻግሬ፡ አ - - - ዎን እሷ ናት። ባለቤቷ ካረፈ በኋላ ሰላምም አልነበራትም። እንደምታውቁት የ6 ልጆች እናት ናት ኑሮም ከበዳት። እናም ቤቷን ዘግታ ስትጨነቅ ይሄው ትናንት ወደ ሆስፒታል ወሰዷት።

ትዕግስት፡ ምስኪን እናቴን! የአዕምሮ ህመም ነው?

መምሬ አሻግሬ፡ የአዕምሮ ህመም ነው። መቼም ፈጣሪ ምንም ነገር ያለ መፍትሄ አልፈጠረም። ጭንቀት ከባድ ነገር ነው ልጆቼ። በተለይ ደግሞ እናቶች ብዙ

የሚያስጨንቅ ነገር አለባችሁ። ግን ፊት አትስጡ ለሰይጣን። እግዚአብሔርም ሸክማችሁን በኔ ላይ ጣሉት ይላል። እውነት ነው። ተጨንቆ ቁመቱ ላይ አንድ ቅንጣት የሚጨምር ማነው?

አስካለ፡ እና ህክምናውን እያገኘች ከሆነም ጥሩ ነው። አሁን እኮ የሚያሳስበውም የሚያስጨንቀውም ነገር በዛ።

መምሬ አሻግሬ፡ ጸሎት ነው መፍትሄው። ሁሉም በየሃይማኖቱ መጸለይ ነው ያለበት። አይደለም እናት ፈቲያ?

ፈቲያ፡ ልክ ነው። ጸሎትና ዱክ ጥሩ ነው።

ትዕግስት፡ (ቡና የመቅዳት ድምጽ) ቡናው ፈልቷል።

አስካለ፡ ቆይ እኔ ልስጥልሽ። (የኩቴ ድምጽ)

- ብሪጅ -

(በመንደር ውስጥ የሚገኝ ዛፍ ጥላ ስር የአካባቢው ሠዎች፣ አረጋውያን፣ የሃይማኖት አባቶችና ሌሎችም ተሰብስበዋል)

(የውጭ ኢፌክት ይሠማል- ከርቀት የመኪና ድምፅ፣ አልፎ አልፎ የወፎች ጫጫታ)

(ቀድሞ የሃይማኖት አባቶችና የአካባቢው አረጋውያን ንግግር እንዳደረጉ ታሳቢ ይደረጋል። ፍስሃ በነዋሪው ምርጫ ፕሮግራሙን ይመራል)

ፍስሃ፡ ውድ ተሠብሳቢዎች እንግዲህ የዛሬውን ዝግጅት በሠማችሁት ሁኔታ የሃይማኖት አባቶችና የአካባቢያችን አረጋውያን በተናገሩት ከፍተናል። አሁን ደግሞ የህጻናት አንክብካቤና ዕድገት ባለሞያዎን ወይንሽትን እጋብዛለሁ።

ወይንሽት፡ በጣም አመሰግናለሁ። ውድ አባቶችና እናቶችም እንዳሉት መሠባሰብና መነጋገር ችግራችንን ለማወቅና ለመፍታትም ይጠቅመናል። በተለይም የእናቶች የአዕምሮ ጤናን የተሻለ ለማድረግ መሰባሰብ መነጋገር ትልቅ አስተዋጽኦ አለው። እናቶች የአዕምሮ ችግር እንዳያጋጥማቸው የሃይማኖት አባቶችና ሌሎችም የአካባቢ ሰዎች በማማከርና ችግሮችን በጋራ በመፍታት አስተዋጽኦ ሊያደርጉ ይችላሉ። እናቶችም የአዕምሮ ጤናቸውን ለመጠበቅ ከሌሎች እናቶች ጋር መቀራረብ፣ ለራሳችሁ ጊዜ መስጠት፣ የሚያስደስታችሁን ነገር ማድረግ፣ ህጻኑ በሚተኛና በሚያርፍ ጊዜ እረፍት ማድረግ ይጠቅማል። በተለይ ግን ከሰዎች ጋር መነጋገር ስለሚሰማ የጭንቀት ስሜት ከሌሎች ጋር ማውራትም ጠቃሚ ነው። እናቶች በተጨማሪም ወጥረት ውስጥ በሆንን ቁጥር ልጆቻችንን በጭንቀት ሊታመሙ ይችላሉ። ስለዚህም እናቶች በአለባበሳቸውና በሌላውም ራሳቸውን መጠበቅም ይኖርባቸዋል።

ወይንሽት፡ እንደዚህ መሰባሰባችሁ ደግሞ ብዙ ጥቅም አለው። በማህበረሰቡ ውስጥ በየጊዜው መነጋገር ውይይት ያስፈልጋል። ስለልጆቻችሁ፣ ስለኑሯችሁ፣ ስለአካባቢያችሁ መነጋገር፣ ችግር ሲኖር አብሮ መቅረፍ ይቻላል። እናቶች ደግሞ ይህንን የአካባቢ ስብሰባ መምራት ትችላላችሁ። እናንተም በጠቃሚ ነገር ጊዜያችሁን ማሳለፋችሁ ደስተኛ ያደርጋችኋል። ሥነ- ልቦናዊ እርካታም አለው። ለአዕምሮ ጤናም እጅግ አስፈላጊ ነው።

ድረስ፡ አንቺም ብዙም በአገራችን ባልተለመደው በዚህ የህጻናት እንክብካቤና እድገት ሙያ የተማርሽውን ለኛ በማካፈልሽ በነዋሪው ስም ከፍተኛ ምስጋና አቀርባለሁ።

መምሬ አሻግሬ፡ ልጆቼ መቼም ነገርን ከስሩ ይባላል። ይህንን ዝግጅት መርቀን ስንከፍት ሃጂ ሁሴንና ፓስተር አለማየሁም እንዳሉት የወሰዳችሁት ትምህርት ከልባችን ገብቷል። በሁላችንም ሃይማኖትም የሚደገፍ ነው። ወንድና ሴት መተጋዘቸውን እንፈልገዋለን። አንተ ትብስ አንቺ ትብሽ ተባብሎ መኖር ያስፈልጋል። አንዳችን የሌላችንን ልጅ አንደራሳችን በመቁጠር በሰፈራችን ውስጥም መተጋዘዝ አለብን። እህቶቻችንም እናቶች ናቸውና ከአዕምሮም ሆነ ከሌላው ህመም እንዲጠበቁ የምንችለውን እናደርጋለን። የሃይማኖት አባቶችና የአገር ሽማግሌዎችም ከምክር ጀምሮ እህቶቻችንን እናግዛለን።አይደለም እንዴ ሃጂ ሁሴንና ፓስተር አለማየሁ?

(በረጅሙ ይጨበጫል)

- ብሪጅ - /ባክ አናውንስመንት/

ጎረቤት፣ የአካባቢ ነዋሪ፣ የሃይማኖት አባቶችና ሌሎችም ለእናቶች የአዕምሮ ጤና በማማከርና ለስነ ልቦና ተስማሚ ሁኔታዎችን በመፍጠር እናግዝ!!

መልዕክቱ የቀረበላችሁ በት/ት ሚኒስቴር፣ በጤና ሚኒስቴርና በሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር ትብብር ሲሆን ዩኒቤፍ የገንዘብ፣ አክዶ የቀዳማይ ልጅነት ትምህርት ማዕከልም በሙያዊ ድጋፍ ተሳትፏል።
